STRAHOTE SUDNJEG DANA

Abdul - Melik el - Kulejjib

Sarajevo, 2001 - 1422. H.G.

Naslov originala AHVAL JEVMIL - KIJAME

Naslov knjige: STRAHOTE SUDNJEG DANA

Autor Abdul - Melik el - Kulejjib

S arapskog prevela Zehra Mimić

Šerijatski recenzent Munir Jašarević

Likovno - tehnički urednik Nedžad Kazić, Fatih Farhat

Lektura i korektura Sabina Deljković, Omer Resulović

DIP Kavazović D&T, Sarajevo, Mersad Mujagić

Štampa "OKO" - Sarajevo

Tiraž: 30.000
KNJIGA BROJ 17

Treće izdanje BESPLATNI PRIMJERAK

Izdavač

ŠTAMPANO POD POKROVITELJSTVOM ČUVARA "DVA HRAMA"
KRALJA FAHDA BIN ABDUL-AZIZA AL-SAUDA, KRALJEVINE SAUDIJSKE ARABIJE

طبع على نفقة خادم الحرمين الشريفين الملك فهد بن عبد العزيز آل سعود هدية مجانية

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

UDK 297.132

el - Kuleyyib, Abd al - Malik
Strahote sudnjeg dna / Abdul - Melik el - Kulejjib; (s arapskog prevela Zehra Mimić). - 3. izd. - Sarajevo: Visoki saudijski komitet za pomoć Bosni i Hercegovini, 1998. - 106 str.; 20 cm. - (Visoki saudijski komitet za pomoć Bosni i Hercegovini; - knj. 17)
Prijevod djela: Ahval jevmil - kijame. - Bilješke i izvori: str. 92 - 102.

ISBN 9958 - 880 - 02 - 4

COBISS - ID 453638

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

PREDGOVOR

Hvala Allahu, Koji poučava peru, Koji čovjeka poučava onome što ne zna. Hvala Allahu, Koji je one koji vjeruju iz tmina na svjetlo izveo i na pravi put ih uputio: ***"I doista, ovo je pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova." (El - En'am, 153)*** Uzvišeni Allah također veli: ***"Reci: 'Zar su isti oni koji znaju i oni koji ne znaju?'" (Ez - Zumer, 9).*** Uzvišeni također veli: ***"Zato vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova i u svjetlo koje objavljujemo." (Et - Tegabun, 8)***

Neka je Allahov blagoslov na Učitelja koji upućuje najboljoj uputi: ***"Reci: 'Meni je, doista, jasno ko je Gospodar moj'" (El - En'am, 57)***, našeg vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve selleme.

Najuzvišenija znanost je spoznaja Allaha, a ona nas vodi spoznaji načina ispovijedanja vjere Njemu. Što se više širi vjerska znanost, smutnje je sve manje, a neznanje sve slabije. U hadisu se spominje: "Vrijednost alima (znalca) u odnosu na abida - pobožnjaka je kao vrijednost punog mjeseca u odnosu na ostale zvijezde." Jer, najvredniji jeste, najuzvišeniji i najdostojniji da bude primljen onaj ibadet koji je usklađen i podudaran s časnim šerijatom. A cilj i svrha egzistencije činjenje je ibadeta Allahu: ***"Džine i ljude stvorio sam samo zato da Mi se klanjaju." (Ez - Zarijat, 56)***

Visoki saudijski komitet raduje i čini mu čast da, po preporuci njegove visosti predsjednika Visokog saudijskog komiteta, princa Selmana b. Abdulaziza, guvernera provinicije Rijad, ponudi ovu biblioteku sastavljenu od najvrednijih knjiga potrebnih muslimanu posebno u ovom vremenu. Akcenat smo stavili na moralne vrijednosti, učvršćenje vjerovanja, temelje islama, kompaktnost društva i njegovu etiku, te uspostavljanje spona s prvom generacijom, najodabranijom i najčestitijom zajednicom ashaba, koji su najbolje razumijevali i primjenjivali islam, nastojeći valorizirati naš iman, naša djela i razmišljanje u svjetlu njihovog odnosa, povezujući dunjaluk sa ahiretom,

život s onim što slijedi poslije smrti. A to je istina koju nije moguće zanemariti, pogotovo uzimajući u obzir činjenicu da smo izgubili hiljade naše braće u bosanskoj tragediji. Kuda bi nas to onda vodilo?

U okrilju časnog tefsira, plemenitog hadisa i čiste islamske misli, živimo s ovom odabranom skupinom knjiga iz serije "Biblioteka bosanske porodice", koju nudimo odraslom i malom, mušku i žensku. Svako od njih može uzeti iz njih ono što želi, u skladu s obimom znanja koje mu je Allah dao,oboružavajući se spoznajom i nalazeći pravi put pomoću Allahova svjetla.

"Ostavio sam vas na čistoj stazi po kojoj je isto ići noću kao i danju, s nje skreće samo onaj ko je propao"- veli Poslanik, a.s. "Ostavio sam vam dvije stvari: ako ih se budete pridržavali, nećete zalutati nikada: Allahovu knjigu i moj sunnet" - veli Poslanik, a.s., također.

Molim Allaha da ovo znanje bude od koristi, da ga učini blagoslovljenim i trajnim dobrim djelom i da nagradi svakog ko je učestvovao u izlasku na vidjelo ove biblioteke, prevođenju djela, pripremanju za štampanje, distribuciji, kao i onog ko se njome okoristi, najboljom nagradom. On čuje dove i odaziva se.

Direktor Regionalnog ureda
Visokog saudijskog komiteta za Evropu

Naser b. Abdurrahman es - Saeed

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

U ime Allaha, Milostivog Samilosnog

Božiji robe, zaista je opomena upućena tebi, opomena u vremenu u kojem ljudi ne opominju jedni druge, niti primaju savjet, niti iz nečije smrti izvlače pouku za sebe, nego svakodnevno savjete odbacuju, iako je rečeno: "Brat ti je u vjeri onaj ko te savjetuje i ukazuje ti na tvoje mane i ukazuje ti na puteve spasa, a neprijatelj ti je onaj ko te vara i ko ti učinjeno prigovara." Zato neka znaš, o Božiji robe, da je ovaj dunjaluk boravište bez pravih vrijednosti nakon kojeg ćeš biti vraćen Uzvišenom Allahu, pa ćeš onda u Džennet ili u vatru, i tu ćeš vječno boraviti, a smrti tamo neće biti, i boravište će biti tvoje iz kojeg nikud dalje nećeš putovati.

Rekao je Allah:

"...Allahova prijetnja je istinita, pa neka vas nikako život na ovom svijetu ne zavara i neka vas u Allaha šejtan [1] ***ne pokoleba." (Lukman, 33)***

"Šejtan je, uistinu, vaš neprijatelj, pa ga takvim i smatrajte! On poziva pristaše svoje da budu stanovnici u vatri." (Fatir, 6)

Rekao je Uzvišeni Allah:

"O vjernici, zašto ste neki oklijevali kad vam je bilo rečeno: 'Krenite u borbu na Allahovom putu!', kao da ste za zemlju prikovani? Zar vam je draži život na ovom svijetu od onog svijeta? A uživanje na ovom svijetu, prema onom svijetu, nije ništa." (Et-Tevba, 38)

Rekao je Uzvišeni:

"Oni se raduju životu na ovom svijetu, a život na ovom svijetu prema onom svijetu je samo prolazno uživanje." (Er-Ra'd,26)

Rekao je Resulullah, s.a.v.s.: "Propao je rob dinara, rob dirhema i onaj koji robuje odjeći.[2] Ako mu se nešto da, zadovoljan je, a ako mu se ne dadne, negoduje. Zato neka propadne i neka bolesti[3] dopadne, pa i kad ga trn ubode, nek nema nikoga ko će mu ga izvaditi.[4] A blago onom robu koji uzme uzde svoga konja na Božijem putu, pa mu se zbog toga raščupa kosa i zapraše pete. U njega se pouzdati može i kad je na straži i kad je u pratnji.[5] Ako neko od njega dozvolu za nešto traži, on neće dozvoliti, a ako se od njega traži da u nečemu posreduje, on neće posredovati."[6]

A koliko je mojih drugova, koje da sam želio prozvati imenom, mogao sam, koji su utonuli u požudu i koji su zarobljeni u nasladi, a ne sjećaju se smrti i ne misle na polaganje računa. A kako me je Allah uputio da Mu budem pokoran, da slušam Njegove naredbe i bojim Ga se, ja se sve više plašim za svoje drugove. Zato sam ih počeo savjetovati, nastojati da u njima probudim želju za pokoravanjem Allahu i plašiti ih Njegovom kaznom. A oni ništa drugo nisu činili, nego se pravdali svojom mladošću i nastavljali se zavaravati lažnim nadama.

Tako mi Allaha, nedavno je jednog od njih iznenadila smrt i već je pod zemljom. Otišao je, a iza njega ostale naslade i bogate ljepotice, a sa sobom je ponio samo svoja loša djela. A tamo će mu o vrat biti obješene posljedice njegovih loših djela i stat će pred Silnog sa svojim grijesima razvratnika, utječem se, zajedno sa vama, Allahu od listova koji će Njemu toga dana dostavljeni biti.

Utječem se Allahu od svršetka kakav će on imati. Boj se Allaha, o Božiji robe, da ne bi kao on završio. Shvati da je ovaj svijet prolazan i da ćeš na ahiretu vječno ostati. Sjeti se časa smrti i preseljenja i nemoj da ti tada bude predočeno mnoštvo loših, a malo dobrih djela. Nemoj da ti se desi da žališ što nisi dobro radio, nego od ovog časa požuri sa dobrim, a kloni se loših djela. Kad bi čovjek poslije smrti bio ostavljen, smrt bi bila rahat za sve što živi, ali kad umremo, mi ćemo biti proživljeni i bit ćemo poslije smrti za sve pitani. Potrudio sam se da ti, o Božiji robe, iznesem u ovoj knjizi ono što će se desiti u berzahu i na budućem svijetu od časa kad se duša rastavi od tijela pa sve do ulaska dženetlija u Džennet, a stanovnika Džehennema u vatru, a sve prema sahih izvorima Kur'ana i sunneta. Tako mi Allaha, i opet, tako mi Allaha, ne uzdaj se u dužinu života, o Božiji robe, smrt stiže nenadno. Molim Allaha, dž.š., da uputi, preko ove knjige, mnogobrojne ljude koji su ogrezali u neznanju i da učini da ona bude od pomoći svim Njegovim dobrim robovima željnim znanja, i da ova knjiga, Allahovom milošću i dobrotom, oteža tas mojih dobrih djela na Dan kad budem račun polagao. I molim Allaha da od ove knjige bude koristi i nakon što budem zamotan u ćefine. Neka svaki brat koji se njome okoristi uputi za mene dovu Allahu. Neka spomene moje roditelje i sve muslimane u ovoj dovi. Uzdam se u Gospodara svjetova, Njemu predajem svoj slučaj i samo se na Njega oslanjam. Dovoljan mi je Allah, a divan li je on Gospodar, nema moći niti snage, osim kod Veličanstvenog i Mudrog Allaha.

Abdul-Melik el-Kulejjib. Kuvajt, 4. džumadel-ahire 1399. A.H.

KAZNE I BLAGODATI U BERZAHU
(U VREMENU IZMEĐU SMRTI
I PROŽIVLJENJA)

KAZNE I BLAGODATI U BERZAHU

Božiji robe, znaj da je kabur prva ahiretska kuća, da je umiranje za čovjeka mali kijamet. Kad bude ukopan, pokaže mu se njegovo mjesto ujutro - od zore do izlaska sunca - i uvečer - između podne i zalaska sunca, pa ako je od stanovnika Dženneta, pokaže mu se Džennet, a ako je od stanovnika vatre, pokaže mu se Džehennem. I proširi se kabur vjerniku na sedamdeset aršina i napuni se zelenilom sve do dana proživljenja. A kafir će biti udaran gvozdenim čekićima i kabur će mu se tako stijesniti da će mu kost kroz kost prolaziti.

STANJA UMIRANJA I PENJANJE DUŠE; KAZNE I UŽIVANJA U KABURU

Allah, dž.š., kaže:

"Kad nekom od njih smrt dođe, on uzvikne: 'Gospodaru moj, povrati me da uradim kakvo dobro u onome što sam ostavio!' 'Nikada!' To su riječi koje će on uzalud govoriti - pred njima će prepreka biti sve do dana kada će oživljeni biti." (El-Mu'minun: 99-100)

Allah, dž.š., kaže:

"A Faranove ljude zla kob zadesi. Oni će se ujutro i naveče u vatri pržiti, a kada nastupi čas: 'Uvedite Faraonove ljude u patnju najtežu!'" (El-Mu'minun, 45-46)

1. Prenosi se od El-Bera'a bin Aziba, r.a, da je rekao: "Otišli smo sa Resulullahom, s.a.v.s., na dženazu jednog ensarije, približili smo se kaburu, pa pošto je tijelo spušteno u mezar[7], Allahov Poslanik, s.a.v.s., sjeo je pored njega, a mi smo posjedali oko Poslanika, s.a.v.s. Bili smo mirni kao da su nam na glavama ptice. On je u ruci držao štap i njime kuckao[8] po zemlji. Zatim je podigao glavu i rekao: 'Utječite se Allahu od kaburskih kazni.' To je ponovio dva ili tri puta, pa je nastavio: 'Zaista, vjerniku, Allahovom robu, kad napušta ovaj svijet i ide na budući, dođu mu meleki sa nebesa svijetlih lica kao da iz njih sija sunce, a sa sobom nose dženetsku odjeću i dženetski miris.[9] Zatim sjednu bliže kako bi ih mogao vidjeti. Potom dođe Melek smrti, a s., i sjedne pored njegove glave pa kaže: 'O dobra dušo, idi

oprostu svog Gospodara i Njegovom zadovoljstvu.' Duša zatim napušta svoje tijelo poput kapljice koja klizi sa svoga mjesta, potom je meleki prihvataju, pa kad je prihvate, ne puštaju je ni jednog trena sve dok je ne postave u ćefine i mirise. Od nje se, zatim, proširi miris tako lijep da ga na zemlji nema i penje se sa njom u visine. Kad prođu pored grupe meleka[10] , oni ih upitaju: 'Čija je ovo plemenita duša?' A oni odgovaraju to je taj i taj i spomenu njegovo najljepše ime kojim su ga ljudi zvali na zemlji. Tako biva sve dok ne prođu zemaljsko nebo i zatraže dozvolu za prolazak, pa pošto je dobiju, idu dalje prema sljedećem nebu, te tako idu sve dok ne dođu do sedmog neba. Uzvišeni Allah tada kaže: 'Upišite Moga roba u "Illijjun"[11] i vratite ga na zemlju u njegovo tijelo.' Potom dođu dva meleka koji ga posade u sjedeći položaj pa ga počnu ispitivati: 'Ko ti je Gospodar?', a on će odgovoriti: 'Moj Gospodar je Allah.' 'Koja je tvoja vjera?', pitat će ga, a on će reći: 'Moja vjera je islam.' ' A ko je onaj čovjek koji je vama poslan?', upitat će oni, a on će reći: 'On je Allahov Poslanik, s.a.v.s.', a meleki će upitati: 'Čime to potvrđuješ?', a on će odgovoriti: 'Čitao sam Allahovu knjigu i vjerovao u ono što tamo piše', zatim će se čuti glas sa visine: 'Istinu je rekao Moj rob, pripremite mu mjesto u Džennetu i otvorite mu dženetska vrata.' Do njega će doprijeti lijep i ugodan dženetski miris, a kabur će se proširiti koliko njegove oči mogu vidjeti. Zatim će mu doći čovjek lijepa izgleda (vesele šehre), u lijepoj odjeći, ugodno će mirisati i kazat će: 'Raduj se svojoj sreći, ovo je dan koji ti je obećan', a on će upitati: 'A ko si ti sa licem na kojem čitam da mi donosiš dobro?', a on će reći: 'Ja sam tvoje dobro djelo što si ga činio', pa će on reći: 'Moj Gospodaru, ubrzaj Sudnji dan, moj Gospodaru, ubrzaj Sudnji dan da bih se susreo sa svojom porodicom i imetkom.' A nevjerniku, kad napušta ovaj svijet i putuje za budući, dođu mu s neba meleki, crnih lica, sa sobom nose platno od kostrijeti[12], sjednu kod njega tako da ih može vidjeti, a potom dolazi Melek smrti[13] i sjeda kod njegove glave i kaže mu: 'O prljava dušo, izlazi, Allah je na tabe srdit i gnjevan.' Pa će njegova duša biti istrgnuta iz tijela kao žarač iz vlažne vune.[14] A kad mu uzme dušu, ne pušta je više ni za tren sve dok je ne postave na platno od kostrijeti. Iz duše se tada osjeti smrad kakvog nema na zemlji, pa se počnu penjati sa njom. Kad prođu pored grupe meleka, svaki do njih upita: 'Kakav li je ovo ružan miris?' Njima se odgovara to je taj i taj - i spomenu njegova najružnija imena kojim su ga zvali na zemlji. Doći će sa njom do dunjalučkog neba i tražit će da prođu, ali im se vrata neće otvoriti. Zatim je Resulullah proučio:

'Njima se nebeska vrata neće otvoriti i prije će[15] kroz iglene uši proći nego će oni u Džennet ući.' (El-A'raf, 40)

Allah će tada reći:

'Upišite ga u knjigu poniženih[16], a zatim ga vratite na Zemlju.'

Potom je Resulullah citirao:

'A onaj ko bude smatrao da Allahu ima iko ravan - bit će kao onaj koji je s neba pao i koga su ptice razgrabile, ili onaj kojeg je vjetar u daleki predio odnio.' (El-Hadždž, 31)

Nakon što mu se duša vrati u tijelo, doći će mu dva meleka, postaviti ga ispred sebe i upitati: 'Ko ti je Gospodar?', a on će reći: 'Ah, ah, ah, ne znam' A meleki će ga upitati: 'Koje si vjere?' A on će reći: 'Ah, ah, ah, ne znam.' Upitat će ga ponovo: 'Šta misliš o čovjeku koji vam je poslan?', a on će reći: 'Ah, ah, ah, ne znam ko je on.' Glas sa visine će povikati: 'On laže, pripremite mu mjesto u Džehennemu, otvorite mu vrata vatre.' Tada će osjetiti vrućinu Džehennema i njegov smrad. Kabur će se stisnuti tako da će kosti mimo kosti prolaziti. Pojavit će se čovjek ružna lica i ružne odjeće, a od njega će se širiti smrad i reći će mu: 'Teško tebi zbog tvojih loših dijela, ovo je ružan dan koji ti je obećan', a on će kazati: 'A ko si ti, tvoje je lice ružno i na njemu vidim da mi donosiš zlo', a on će reći: 'Ja sam tvoje ružno djelo.' On će tada povikati: 'Moj Gospodaru, odgodi Sudnji dan!'" (Hadis prenosi Ahmed[17], Ebu-Davud[18] i Hakim[19] i tvrde da je sahih po kriterijumima dvojice šejhova Buharije i Muslima, a s tim se slažu Ez-Zehebi i Albani [20])

PITANJA DVOJICE MELEKA

2. Prenosi se od Enesa bin Malika da je Resulullah, s.a.v.s, rekao: "Kada čovjeka spuste u kabur i udalje se njegovi drugovi, on će dobro čuti topot njihovih koraka. Doći će mu dva meleka i posaditi ga ispred sebe, a zatim će ga upitati: 'Šta kažeš za ovog čovjeka?' Vjernik će na to kazati: 'Svjedočim da je Allahov rob i Njegov Poslanik, s.a.v.s.' I bit će mu rečeno: 'Pogledaj mjesto u Vatri koje ti je Allah zamjenio mjestom u Džennetu.' Allahov Poslanik, s.a.v.s, tada reče: "'Pa će ih oba vidjeti.'"

Katade je rekao: "Napomenuto nam je da će se njegov kabur proširiti sedamdeset aršina i ispunit će se zelenilom i tako će biti do dana proživljenja." Zatim se vratio Enesovom govoru i rekao: "A munafiku i kafiru će biti rečeno: 'Šta si govorio za ovog čovjeka?' A on će odgovoriti: 'Ne znam, govorio sam o njemu ono što je svijet govorio.' Onda će mu biti rečeno: 'Niti si znao, niti si govorio', i bit će udaren željeznim čekićem tako jako da će njegov krik čuti sva stvorenja u njegovoj blizini osim ljudi i džina.'"[21] (Mutefekun alejhi)[22]

POSTOJANJE MUNKIRA I NEKIRA JESTE ISTINA

3. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, da je Resulullah, s.a.v.s, rekao: "Kad bude ukopan mejt ili kad nekom od vas dođu dva meleka crno plava[23]; kaže se za jednog od njih da je Munkir, a za drugog da je Nekir, reći će: 'Šta si govorio za ovog čovjeka?' A on će

odgovoriti: 'On je Allahov rob i Njegov Poslanik, s.a.v.s.; svjedočim da nema drugog Boga, osim Allaha i da je Muhammed Njegov rob i Njegov Poslanik, s.a.v.s.' A meleki će kazati: 'Znali smo da ćeš tako odgovoriti'. Tada će mu se kabur proširiti sedamdeset sa sedamdeset aršina. Zatim će mu mezar biti osvijetljen, pa će mu se reći: 'Mirno spavaj', a on će reći: 'Vratit ću se svojoj porodici da je obavijestim', a oni će mu reći: 'Spavaj snom mladića kojeg ne budi niko do najvoljenija osoba.' I spavat će sve dok ga Allah ne podigne iz mezara. A munafik će reći: 'Čuo sam ljude kako nešto izgovaraju pa sam i ja izgovarao, ne znam, a meleki će mu reći: 'Znali smo da ćeš tako odgovoriti.' I bit će rečeno zemlji: 'Stisni se nad njim', i ona će se stisnuti da će kosti kroz kosti prolaziti[24] - i tako će u zemlji biti kažnjavan sve dok ga Allah ne proživi iz kabura." (Hadis prenosi Tirmizi i kaže da je hasen garib[25], a Albani kaže da mu je sened hasen i da je po kriterijumu Muslimovom.[26]

TJESKOBA I SABIJANJE U KABURU

4. Prenosi se od Aiše, r.a, da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Zaista kabur ima stisak, da je iko bio spašen od njeg, bio bi to Sa'd bin Muaz." (Hadis prenosi Ahmed[27], a Albani je za njega rekao da je sahih.[28])

PRIKAZ SABIJANJA U BERZAHU

5. Prenosi Semure bin Džudub da je Resulullah, s.a.v.s, često govorio ashabima: "Ko je od vas noćas nešto sanjao?", pa je neko, ako je sanjao, pričao svoj san, a on bi dodao: "Mašallah, što Allah hoće to biva." "To popodne nam je ispričao: 'Sanjao sam sinoć kako su mi došla dva čovjeka, koji su baš meni poslani, pa su mi rekli: 'Pođi sa nama' i ja sam pošao. I došli smo do dvojice ljudi od kojih je jedan ležao, a drugi stajao iznad njega sa stijenom. Ovaj drugi bacio je stijenu na onog koji leži te bi mu glavu[29] smrskao. Kamen bi se otkotrljao[30], a on bi otišao po njega i opet ga uzeo. I vratio bi se tek kad mu glava postane kao što je bila pa bi mu opet učinio isto kao i prvi put. 'Upitao sam'", rekao je Poslanik, s.a.v.s.: "'Subhanallah, šta je ovoj dvojici?' A oni su mi odgovorili: 'Produži dalje!' Išli smo tako dok nismo došli do čovjeka koji leži na potiljku, a drugi je stajao iznad njega sa željeznom kukom[31] pa bi kukom zakačio jednu stranu njegovog lica, poderao je na komadiće[32] i stjerao do potiljka njegov nos i oči.' A Ebu-Redža veli da je možda dodao: ...'i rascjepi je.' Nastavio je Resulullah, s.a.v.s.: 'Zatim bi to isto uradio sa drugom stranom lica. Tek što to uradi, prva strana dođe u prvobitni položaj i onda on ponavlja istu radnju.' Rekao je Resulullah, s.a.v.s.: 'Subhanallah, šta je sa ovom dvojicom?' A oni su kazali: 'Produži dalje.' 'Nastavili smo sve dok nismo došli do mjesta koje kao da je svjetlucalo.' Čini mi se da je Resulullah, s.a.v.s,

rekao: ‘Na tom mjestu su vika[33] i jadikovke.’ Pa je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.: ‘Popeli smo se unutra i vidjeli muškarce i žene bez odjeće, a ispod njih liže plamen. Pa kad ih plamen zahvati, oni vrište.’[34] ‘Pa je Poslanik, s.a.v.s., rekao saputnicima: ‘Ko su ovi?’ Pa mu je opet rečeno: ‘Produži, produži!’ Nastavili smo sve dok nismo došli do rijeke, čini mi se da je rekao: ‘crvene kao krv’, a u rijeci pliva čovjek. Na obali drugi čovjek stoji pored hrpe kamenja, pa kad mu se plivač približi, otvori svoja usta[35], a on mu daje kamenje, zalogaj po zalogaj, zatim plivač produži sa plivanjem i ponovo se vrati sa otvorenim ustima po svoj obrok kamenja i to se stalno ponavlja. Upitao je Poslanik, s.a.v.s.: ‘Ko su ova dvojica?’ Pa mu je rečeno: ‘Produži, produži.’ Nastavili smo ići sve dok nismo došli do čovjeka odvratna izgleda, ružnoće kakvu još niko nije vidio, ispred njega naložena vatra koju on rasplamsava[36] i trči oko nje. Pitao ih je Poslanik, s.a.v.s.: ‘Ko je ovaj?’ Odgovoreno mu je: ‘Produži, produži!’ Nastavili smo sve dok nismo došli do procvjetalog vrta[37] punog svih vrsta proljećnog cvijeća[38], a među rastinjem stoji visok čovjek, glava mu toliko visoko da se jedva vidi, kao da do neba doseže. Oko njega je mnoštvo mladića u broju da ih toliko nikad nisam vidio. Poslanik, s.a.v.s., upitao je: ‘Ko je ovaj čovjek? Ko su ovi oko njega?’ Odgovoreno mu je: ‘Produži, produži!’ Nastavili smo sve dok nismo došli do divnog vrta, ljepšeg i veličanstvenijeg nisam vidio, pa su mi rekli da se popnem, i ja sam se popeo do njega. Išli smo dok nismo došli do grada sa zidovima od zlata i srebra. Prišli smo gradskim vratima i zatražili da se otvore, pa su nam otvorena. Ušli smo u grad i susreli ljude čija je jedna strana bila lijepa toliko da takvu ljepotu nikad nisam vidio, a druga strana bila je ružna u toj mjeri da tako nešto nikad nije viđeno. Kazao je Poslanik, s.a.v.s.: ‘Moji su im saputnici kazali da zarone u rijeku, a rijeka je tekla ispred njih. Voda joj je bila potpuno bijela kao najbjelje mlijeko.[39] Zaronili su u nju pa se vratili, i vidjeli smo da je nestalo njihove ružnoće, i izgledali su kao najljepša bića.’ Poslanik, s.a.v.s., rekao je: ‘Kazali su mi: ‘Ovo je Džennetul- adn i ovakva je tvoja kuća. ‘Poslanik, s.a.v.s., pogledao je uvis i vidio dvorac kao bijeli oblaci[40] i rekao: ‘Kazali su mi: ‘Ovo je tvoja kuća.’ ’ Poslanik, s.a.v.s., kazao im je : ‘Allah vas blagoslovio, pustite me da uđem u nju.’ Odgovorili su mu: ‘Ne sada, ali ćeš ući u nju.’ Pa im je rekao: ‘Vidio sam sinoć mnoge strahote, pa recite mi šta je to što sam vidio?’ Pa su mu rekli: ‘Obavijestit ćemo te o tome. Prvi kojeg si vidio je čovjek kojem glavu razbijaju kamenjem, to je onaj koji je učio Kur’an, a onda prekinuo, te spavao u namaskom vaktu. Drugi čovjek, kojem se sijeku obrazi, a nos i oči tjeraju prema potiljku, jeste čovjek koji je ranom zorom odlazio iz kuće i lažima punio svijet. A muškarci i žene bez odjeće zatvoreni na mjestu koje sija vatrom jesu bludnici. Čovjek kojeg si vidio da pliva u rijeci krvi i čija usta pune kamenjem jeste od onih koji jedu kamatu. Čovjek ružnog izgleda koji je rasplamsavao vatru i trčao oko nje jeste Malik, čuvar Džehennema. Visoki čovjek u rascvjetalom vrtu je Ibrahim, a.s. Mladići oko njega su djeca koja su umrla u utrobi svoje majke. Pa su neki upitali Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: ‘Božiji poslaniče, a djeca mušrika?’ A Resulullah, s.a.v.s, odgovorio je: ‘I djeca mušrika. A što se tiče ljudi čija je jedna strana ružna, a druga lijepa, to je narod koji je miješao dobra djela sa

ružnim pa im je Allah, dž.š., oprostio.'" (Hadis prenosi Buharija[41])

Objašnjenje o kazni u berzahu imamo i u drugom Buharijinom rivajetu kad kaže: "A što se tiče čovjeka kojem se rascjepljuju čeljusti, on je lažljivac koji je lagao i prenosio laži dok njima nije napunio svijet. I ono što mu se dešava, trajat će do Sudnjeg dana. A čovjek kome razmrskavaju glavu jeste od onih koje je Allah, dž.š., podučio Kur'anu pa ga on noću nije učio, a danju nije po njemu radio. Kazna koju si vidio trajat će mu sve do Sudnjeg dana"[42]

6. Prenosi se od Enesa bin Malika da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Pošto me moj Gospodar, Allah, dž.š., uzdigao Sebi, prošao sam pored naroda koji je imao nokte od bakra kojim je grebao svoja lica i svoja prsa. Pitao sam: 'Ko su ovi, o Džibrile?' Odgovorio mi je: 'To su oni koji su jeli meso ljudi (ogovarali) i kaljali njihov ugled.'" (Hadis prenosi Ahmed[43], a Albani smatra da je sahih[44])

ŠTA SU PRVE GENERACIJE KAZALE O PATNJAMA U KABURU

Rekao je Šejhul-islam Ibn-Tejmije, neka mu se Allah smiluje: "Seleful-ummet (prva generacija) i njihovi prvaci smatraju da čovjek kad umre, biva u užitku ili patnji i da se to odražava na njegovu dušu i tijelo, te da je duša poslije rastanka sa tijelom i dalje u užitku ili patnji i da se ona ponekad spaja sa tijelom koje zajedno sa njom uživa ili pati. A kada nastupi Sudnji dan, duše će se povratiti svojim tijelima i ljudi će ustati iz kaburova i krenuti prema Gospodaru svjetova."[45] Nevevi, neka mu se Allah smiluje, kaže: "Znaj da mezheb ehli-sunneta kabursku kaznu smatra istinitom jer za to ima mnogo dokaza u Kur'anu i sunnetu" - kao što kaže Uzvišeni Allah:

"Oni (Faraonovi ljudi) će se ujutro i naveče u vatri pržiti." (Mu'min, 46)

Mnogobrojni su hadisi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koje prenose grupe ashaba iz različitih područja u prilog ovome. Isto tako ne protivrječi razumu da će Allah oživiti jedan dio tijela i kažnjavati ga. Pa ako se to ne kosi sa razumom, a uz to imamo i šerijatski dokaz, onda se to mora prihvatiti i vjerovati. Nevevi potom kaže: "Namjera nam je da pokažemo kako mezheb ehli-sunneta smatra istinitim kaburske patnje za razliku od hiridžija, većine mu'tezila i nekih el-murdžia koji to negiraju." I još kaže: "Kaburski azab ne spriječava to što se mejt raspadne u kaburu, ili što mu tijelo pojedu lešinari ili morske ribe, ili se desi nešto slično. Kao što je Allah moćan da iz temelja proživi insana, isto tako je moćan da život vrati u manji ili veći ostatak tijela ili u potpunosti, pa makar da su ga lešinari pojeli ili riba progutala. Možda će neko kazati: 'Ako smo se osvjedočili kako izgleda mejt u kaburu, kako onda možemo shvatiti da će biti pitan, postavljen da sjedi i udaran željeznim čekićima, a da se na njemu ne vidi nikakav trag?'

Na to možemo odgovoriti: 'U ovome nema nikakve protivrječnosti, jer sličan primjer imamo kod spavača koji u snu osjeća zadovoljstvo ili bol, a mi dok ga posmatramo, ništa od toga ne osjećamo.' Sličan primjer imamo i kod budnog koji nešto sluša ili o nečemu razmišlja. Džibril, a.s., dolazio je kod Poslanika, s.a.v.s, i donosio mu objavu, a niko od prisutnih nije to registrovao. A taj očigledni događaj, Allah najbolje zna, uistinu se desio."[46]

OPIS MJESTA U KOJEM DUŠE BORAVE OD ČASA SMRTI DO SUDNJEG DANA I RAZLIČITOST NJIHOVOG POLOŽAJA

Rekao je Ibnul-Kajjim, neka mu se Allah smiluje: "Duše su nejednake u svom boravištu u berzahu i među njima postoje ogromne razlike:

- jedna skupina duša zauzima najuzvišenije mjesto koje pripada velikanima, a to su duše vjerovjesnika, neka je salavat i selam na njih, a postoji razlika među njihovim boravištima, onako kako ih je vidio Resulullah, s.a.v.s, u noći Isra';

- u drugu skupinu spadaju duše koje će kao zelene ptice letjeti kuda one hoće, a to su duše šehida, ne svih; duše nekih šehida bit će zadržane na ulasku u Džennet zato što su umrli pod dugom ili slično tome, kao što je u Musnedu Muhammeda bin Abdullaha bin Džahša rečeno kako je došao neki čovjek Resulullahu, s.a.v.s., i pitao ga: 'O Božiji poslaniče, šta će biti sa mnom ako poginem na Božijem putu?' Resulullah, s.a.v.s., dogovorio je: 'Ući ćeš u Džennet.' Potom se okrenuo i dodao je: 'Osim ako ostaneš pod dugom, upravo mi je to Džibril prenio';

- neke duše će biti zadržane na vratima Dženneta kao što stoji u sljedećem hadisu: 'Vidio sam vašeg druga zadržanog na vratima Dženneta';

- neke će skupine biti zadržane u kaburu, kao na primjer: onaj koji je iz oholosti puštao da mu se ogrtač vuče po zemlji, a zatim je poginuo na Božijem putu, pa su neki ljudi kazali: 'Prijatan mu Džennet', a Resulullah, s.a.v.s, rekao je na to: 'Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, zaista, njegov ogrtač kojeg je oblačio pod njim palit će vatru u kaburu';

- neke će boravište naći na vratima Dženneta, kao što stoji u hadisu Ibn-Abasa: 'Šehidi će imati boravište na blještavoj rijeci, na vratima Dženneta u zelenom dvorcu, a izlazit će njihova opskrba iz Dženneta ujutro i uveče.' (Hadis prenosi Ahmed) To je tako uz izuzetak Džafera bin Ebi-Taliba kome je Allah na mjesto odsječenih ruku podario krila kojim će letjeti po Džennetu kuda želi.;

- među njima će biti duše koje će biti zadržane na zemlji i neće se popeti do uzvišenog mjesta; to je svaka niska, zemaljska duša. Zaista se zemaljske duše neće sastati sa nebeskim dušama, kao što se nisu sastajale na zemlji. Duša koja nije na dunjaluku postigla da upozna svoga Gospodara, iskaže ljubav prema Njemu, veličanje, podršku i približavanje Njemu - jeste duša zemaljska i po mjestu i po opredjeljenju i ona će zbog toga i napuštanjem tijela ostati na istom mjestu. A uzvišene duše, koje su na dunjaluku bile privržene Allahovoj ljubavi, koje su Ga spominjale, koje su Mu se približavale i družile (saosjećale) s Njim, bit će, kad se rastave od tijela, sa uzvišenim dušama koje su im slične. Čovjek će biti sa onima koje voli u berzahu i na Sudnjem danu. Tu će Allah Uzvišeni sparivati duše i učinit će da duše vjernika budu sa ugodnim, sebi sličnim, dobrim dušama. Takva duša sastat će se sa svojim sestrama, sa vlasnicma dobrih djela i ostat će sa njima.;

- jedne će biti u plamenu pripremljenom za bludnike i bludnice; neke će u rijeci krvi plivati, a kamenje će im biti davano u usta - zalogaj po zalogaj. Sretne i nesretne duše neće boraviti na istom mjestu, nego će neke biti u uzvišenom boravištu, a neke će na zemlji ostati i neće se sa nje uzdizati. Potom je dodao: 'A ti, ako budeš razmišljao o onome što je rekao Poslanik, s.a.v.s., i ashabi njegovi, napravit ćeš pravi posao jer ćeš, interesujući se o ovome, upoznati istinske dokaze za to. I budi siguran da među ovim vjerodostojnim tragovima nema protivrječja i da oni jedan drugog potvrđuju, ali pri tome vodi računa o tome da duša ima svoje posebne zakone koji su drugačiji od zakona tijela i da ona, iako je njeno mjesto u Džennetu i na nebesima, doseže do prostora kabura i do tijela u njemu; ona se kreće najvećom brzinom, brzo se prenosi, uzdiže i spušta. A duše se dijele na: slobodne, neslobodne, nebeske i dunjalučke. One poslije rastanka sa tijelom imaju osobine zdravlja i bolesti, ugodnosti užitka i bola mnogo izraženije nego kad je bila spojena sa tijelom. U njenom svijetu ima hapšenje, bol, patnja, bolest i tuga. Ali, pored toga, postoji i naslada, rahatluk, uživanje i sloboda. A stanje duše u tijelu možemo usporediti sa stanjem djeteta u majčinoj utrobi, a njen rastanak sa tijelom možemo usporediti sa momentom kad dijete napušta majčinu utrobu. Ona ima četiri kuće, a svaka je veličanstvenija od one u kojoj je prije bila.'

- Prva kuća u utrobi majke izgleda kao okruženje, tjesnac, briga i trostruka tmina.

- Drugo je boravište u kojem čovjek odraste u ljubavi i nježnosti i u njemu stekne dobro i zlo i uzroke sreće i nesreće.

- Treće je boravište, kuća, u berzahu koja je prostranija i veličanstvenija od prethodne, a ona na prethodnu liči kao prethodna na prvu.

- Četvrto je boravište vječna kuća, a to je Džennet ili Džehennem, pa poslije ovoga nema više kuća, a Allah prenosi dušu iz jednog boravišta u drugo, postepeno sve dok je ne smjesti u onu odgovarajuću i neće je zapasti druga do ona koja je za nju stvorena i pripremljena u skladu sa djelima koja su je do nje dovela.

U svakoj kući duša se mora pridržavati zakona koji su potpuno različiti od zakona u

drugoj kući. Blagoslovljen je Allah koji ju je stvorio, odgojio, usmrtio, pa proživio, pa je učinio sretnom ili nesretnom, Koji je utvrdio stupnjeve njene sreće i njene nesreće, Koji joj je dao različite nivoe znanja, djela, snage i lijepog ponašanja. Ko na pravi način spozna dušu, posvjedočit će da nema drugog boga osim Allaha, Jedinog, Koji nema druga, Onoga Kome pripada sva vlast i sva hvala, sve dobro, svaka odluka, sva snaga i moć, sav ugled i čast, sva mudrost i potpuno savršenstvo, i spozna istinitost Vjerovjesnika i Poslanika, s.a.v.s, i prihvati poruke sa kojima su poslani istinitim (što zdrava pamet prihvata i ljudska narav), a odbaci ono što se ne podudara kao neistina…”

NASTUPANJE SUDNJEG DANA

NASTUPANJE SUDNJEG DANA

Kada se približi istinita prijetnja, Allah, dž.š., naredit će meleku koji je zadužen za puhanje u sur[47] i on će puhnuti u sur jednom, pa će se zemlja i brda dignuti i od jednog udara zdrobiti, nebesa rascijepiti (sazviježđa rasturiti i zvijezde pogasiti), nestat će njihovog sjaja, mora će se vatrom napuniti i pomrijet će[48] najgori ljudi kad im se ukažu strahote Sudnjeg dana, strahote potresa i sav užas tog stanja. I uvjerit će se da je istina ono čime im se prijetilo, a oni su se toga dana tome izrugivali.

Allah, dž.š., kaže:

"O ljudi, Gospodara svoga se bojte! Zaista će potres kada Smak svijeta nastupi, veliki događaj biti! Na dan kad ga doživite, svaka dojilja će ono što doji zaboraviti, a svaka trudnica će svoj plod pobaciti, i ti ćeš vidjeti ljude pijane, a oni pijani neće biti, već će tako izgledati, zato što će Allahova kazna strašna biti." (El-Hadždž, 1-2)

Allah, Blagi i Uzvišeni kaže:

"A kad se jednom u rog puhne, pa se Zemlja i brda dignu i od jednog udara zdrobe, toga dana će se Smak svijeta dogoditi i nebo će se razdvojiti - tada će labavo biti[49] - i meleki će na krajevima njegovim stajati[50], a prijesto Gospodara tvoga toga dana će iznad njih osmerica držati. Tada ćete ispitivani biti, i ni jedna vaša tajna neće skrivena ostati." (El-Hakka, 13-18)

Allah, dž.š., kaže:

"Kada se nebo rascijepi i kada zvijezde popadaju, i kada se mora jedna u druga uliju, i kada se grobovi ispreturaju - svako će saznati šta je pripremio, a šta propustio." (El-Infitar, 1-5)

Allah, dž.š., kaže, neka je uzvišena Njegova moć:

"Sigurno će biti ono čime vam se prijeti! Kada zvijezde sjaj izgube, i kada se nebo otvori[51], i kada se planine u prah zdrobe i kada se poslanici u određeno vrijeme skupe...[52] Do kojeg dana je to odloženo? - Do dana sudnjeg! A znaš li šta je Dan sudnji? - Teško toga dana poricateljima!" (El-Mursalet, 7-15)

Allah Uzvišeni kaže:

"A pitaju te o planinama[53], pa ti reci: 'Gospodar moj će ih u prah pretvoriti i rasuti, a mjesta na kojima su bile ravnom ledinom ostaviti[54]; ni udubina ni uzvisina na Zemlji nećeš vidjeti.[55]; Tog, Dana će se oni glasniku

odazivati, morat će ga slijediti[56] i pred Milostivim glasovi će se stišati i ti ćeš samo šapat čuti.'" (Ta-Ha, 105-107)

Allah, dž.š., kaže:

"Na Dan kad se Zemlja i planine zatresu i planine - pješčani humci razbacani postanu.[57]" (El-Muzzemmil, 14)

Naš Gospodar, Allah, dž.š., kaže:

"A na Dan kada planine uklonimo, i kad vidiš Zemlju ogoljenu,[58] - a njih smo već skupili, ni jednog nismo izostavili - pred Gospodarom tvojim bit će oni u redove poredani: 'Došli ste Nam onako kako smo vas prvi put stvorili, a tvrdili ste da vam nećemo vrijeme za oživljenje odrediti.' I knjiga će biti postavljena i vidjet ćete grješnika prestravljena zbog onog u njoj. 'Teško nama!', govorit će, 'Kakva je ovo knjiga, ni mali ni veliki grijeh nije propustila, sve je nabrojala!', i naći će upisano ono što su radili. Gospodar tvoj neće nikome nepravdu učiniti." (El-Kehf, 47-49)

NASTUPANJE SUDNJEG DANA U VAKTU NAJGORIH LJUDI (ZA ZLE LJUDE)

Od Abdulaha bin Amra bin Asa prenosi se da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Izaći će Dedžal među moj ummet i ostaće četrdeset -ne znam je li rekao dana, mjeseci, ili godina - pa će Allah, dž.š., poslati Isaa, sina Merjemina, kao da je Urve bin Mes'ud i on će ga naći i uništiti. Potom će ljudi biti u takvom stanju da sedam godina među njima neće biti neprijateljstva. A onda će Allah, dž.š., poslati vjetar iz pravca Šama i neće na licu zemlje ostati niko od onih koji imaju u srcu trun dobra ili imana, a da ga neće taj vjetar zgrabiti. Pa čak i onoga ko bi se od vas u utrobu planine sakrio. I za njim će vjetar ući sve dok ga ne zgrabi." Pa je nastavio: "Čuo sam od Resulullaha, s.a.v.s., da je rekao: 'Ostat će samo najgori ljudi, brzi kao ptice sa ćudima zvijeri koji neće znati razliku između pravog i krivog[59], pa će im se pokazati šejtan i reći će im: 'Zar mi se nećete odazvati?'A oni će reći: 'Šta nam naređuješ?' A on će im narediti obožavanje kipova, pa će oni u tome istrajati, a imat će dobru opskrbu i lijep život. Zatim će se u rog puhnuti, pa to niko neće čuti, a da mu se vrat neće zgrbiti i opet ispraviti', pa je dodao: 'Prvi koji će ga čuti jeste čovjek koji će ilovačom obljepljivati[60] vrelo za svoje deve. On će umrijeti, a pomrijet će i ljudi, zatim će Allah, dž.š., poslati - ili je rekao: 'Allah će spustiti kišu kao što je rosulja ili sjenka' - Nu'man (prenosilac hadisa) se dvojbi -' i iz nje će izniknuti ljudska tijela, pa će se puhnuti po drugi put i oni će stajati otvorenih očiju. Zatim će im biti rečeno: 'O ljudi, dođite svome Gospodaru!' Potom će biti zaustavljeni i pitani. Rekao je potom: 'Pa će biti

rečeno: ‘Izdvojite džehenemsku grupu’, a neko će upitati: ‘A koliko brojnu?’, pa će se reći: ‘Izvedite od svake hiljade (999).’ Pa je nastavio: ‘Toga dana mladići će osijediti, i toga dana će Allah pokazati potkoljenicu.’” (Hadis prenosi Muslim[61])

PUHANJE U SUR

Allah, dž.š., kaže:

“I u rog će se puhnuti, umrijet će oni na nebesima i oni na Zemlji, ostat će samo oni koje bude Allah odabrao;[62] poslije će se u rog po drugi put puhnuti i oni će, odjednom, ustati i čekati. I Zemlja će svjetlošću Gospodara Svoga zasijati i Knjiga će se postaviti, vjerovjesnici i svjedoci[63] će se dovesti, i po pravdi će im se svima presuditi, nikome se neće nepravda učiniti.” (Ez-Zumer, 68-69)

Allah, dž.š., kaže:

“I puhnut će se u rog, pa će oni iz grobova[64] prema Gospodaru svome pohrliti.”[65] (Ja-Sin, 51)

Allah, dž.š., kaže:

“A na Dan kad se u rog puhne pa se smrtno istrave i oni na nebesima i oni na Zemlji, izuzev onih koje Allah poštedi, svi će mu ponizno doći.” (En-Neml, 87)

Niko osim Allaha, dž.š., ne zna koliko će vremena proći između dva puhanja u sur.

8. Prenosi Ebu-Hurejre, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “‘Između dva puhanja u rog proći će četrdeset’,Pitali smo: ‘O Ebu-Hurejre, je li četrdeset dana?’ A on je rekao: ‘Ne znam.’[66] Pa smo opet upitali: ‘Je li četrdeset mjeseci?’ A on je odgovorio: ‘Ne znam.’ Upitali smo: ‘Je li četrdeset godina?’ A on je odgovorio: ‘Ne znam.’ Zatim će Allah, dž.š., spustiti s neba kišu i oni će izrastati kao što izrasta povrće’, i dodao je ‘a sve će kod čovjeka istrhunuti osim jedne kosti koja se zove ‘adžbuz zeneb’ (repnjača)[67] pa će iz nje čovjek izrasti na Sudnjem danu.” (Mutefekun alejhi[68])

Učenjaci su raspravljali o broju puhanja pa su zaključili da će ih biti dva, tri ili četiri. A ja sam rekao da je najbliže istini dva puhanja. Prvo od njih kad će sve pomrijeti na nebesima i na Zemlji, osim onih koje je Allah izuzeo, i drugo, na Sudnjem danu koji će strah izazvati i poslije kojeg će ljudi iz grobova prema Svome Gospodaru ustati, a Allah najbolje zna.

STRAHOTE SUDNJEG DANA

STRAHOTE SUDNJEG DANA

Kad ustanu ljudi iz svojih grobova prema Gospodaru svjetova pa potom budu pozvani: "Dođite svome Gospodaru", bit će zaustavljeni da budu pitani. Ispunit će se stvorenja strahom i poniznošću i bit će pokorni Jedinom Stvoritelju. I vidjet ćeš kako se žurno odazivaju Onome Ko ih poziva i neće se opirati, i neće nigdje skretati.

Allah, Blagi i Uzvišeni kaže:

"Tog Dana će se oni glasniku odazivati, morat će ga slijediti[69], i pred Milostivim glasovi će se stišati i ti ćeš samo šapat čuti." (Ta-Ha, 108)

Allah, dž.š., kaže:

"Ljudi će se Živome i Vječnome pokoriti[70], onaj koji Mu je druge ravnim smatrao, svaku nadu će izgubiti, a onaj ko je dobra djela činio, a vjernik bio, neće se nepravde ni zakidanja nagrade plašiti."[71] (Ta-Ha, 111-112)

Allah, dž.š., kaže:

"Zato ih ostavi neka se napričaju i nazabavljaju dok Dan kojim im se prijeti ne dočekaju, Dan u kome će žurno, kao da kumirima[72] hrle[73], iz grobova izaći, oborenih pogleda i poniženjem ophrvani. To će biti onaj Dan kojim im se stalno prijeti!" (El-Mearidž, 42-44)

Oni će se žuriti na mjesto skupljanja skrušeno i ponizno, i neće se čuti ništa osim topota koraka i šapata.

TEŠKO TOGA DANA PORICATELJIMA

Allah, dž.š., kaže:

"Teško tog dana onima koji su poricali, koji su onaj svijet poricali - a njega može poricati samo prestupnik, grješnik, koji je, kada su mu ajeti Naši kazivani, govorio: 'Izmišljotine naroda drevnih!' A nije tako! Ono što su radili prekrilo[74] je srca njihova, uistinu, oni će toga dana od milosti svoga Gospodara zaklonjeni biti, zatim će sigurno u oganj ući, pa će im se reći: 'Eto, to je ono što ste poricali!'" (El-Mutaffifun, 10-17)

Allah, dž.š., kaže:

"I puhnut će se u rog, pa će oni iz grobova prema Gospodaru svome pohrliti, govoreći: 'Teško nama! Ko nas iz naših grobova oživi! -To ostvaruje se prijetnja

Milostivog, poslanici su istinu govorili!' Bit će to samo jedan glas i oni će se svi pred Nama obreti. Danas se nikome neće nepravda učiniti i vi ćete, prema onome kako ste radili, nagrađeni biti." (Ja-Sin, 51-54)

Allah, dž.š., kaže:

"I rekli bi: 'Nema života, osim na ovome svijetu i mi nećemo biti oživljeni!' A da ti je vidjeti kako će, kada pred Gospodarom svojim budu zaustavljeni i kad ih On upita: 'Zar ovo nije istina?'[75] - odgovoriti: 'Jeste, tako nam Gospodara našeg!', a i kako će On reći: 'E, pa iskusite onda patnju zbog toga što niste vjerovali!' Oni koji ne vjeruju da će pred Allahom stati, nastradat će kad im iznenada čas oživljenja dođe, i reći će: 'O žalosti naše, šta smo sve na Zemlji propustili!' i grijehe svoje će na leđima svojim nositi, a užasno je ono što će uprtiti! Život je na ovom svijetu samo igra i zabava, a onaj svijet je, zaista, bolji za one koji se Allaha boje. Zašto se ne opametite?'" (El-En'am 29-32)

Allah, Blagi i Uzvišeni, kaže:

"A teško toga dana poricateljima! Idite prema onom što ste neistinom smatrali, idite prema dimu u tri prama razdvojenom[76], koji hlada neće davati i koji od plamena neće zaklanjati.[77] On će kao kule bacati iskre kao da su kamile riđe.[78] - Teško toga dana poricateljima! Ovo je Dan u kojem oni neće ni prozboriti i pravdanje im neće dozvoljeno biti. - Teško toga dana poricateljima!" (El-Murselat, 28-37)

STISKANJE (SMOTAVANJE) NEBESA I ZEMLJE

Zatim će Moćni Allah stisnuti Svojom desnicom nebesa a drugom rukom Zemlju pa će reći: "Ja sam Gospodar. Gdje su silnici? Gdje su oni koji su se oholili?" Allah, dž.š., kaže:

"Oni (mušrici) nisu istinski procijenili moć Allahovu. Čitava Zemlja će na Sudnjem danu biti u zahvatu Njegove šake, a nebesa smotana u Njegovoj desnici. Hvaljen neka je On i vrlo visoko iznad onih koje Njemu smatraju ravnim." (Ez-Zumer, 67)

Uzvišeni kaže:

"Onoga dana kad smotamo nebesa kao što se smota list papira za pisanje, onako kako smo prvi put iz ništa stvorili, tako ćemo ponovo iz ništa stvoriti - to je obećanje Naše, Mi smo, doista, kadri to učiniti." (El-Enbija, 104)

9. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Allah,

dž.š., će u šaci Zemlju stisnuti, a desnicom će svojom nebesa smotati pa će reći: ‘Ja sam Gospodar, pa gdje su zemaljski vladari?’” (Mutefekun alejhi[79])

10. Prenosi se od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Allah, dž.š., će na Sudnjem danu smotati nebesa, zatim će ih uzeti u desnicu i reći:’Ja sam Vladar, gdje su silnici? Gdje su oholi?’ Zatim će ljevicom Zemlju smotati i reći: ‘Ja sam Vladar. Gdje su silni? Gdje su oholi?’” (Hadis prenosi Muslim[80])

11. Prenosi se od Ubejdullaha bin Miksema da je vidio Abdullaha bin Omera kako opisuje da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Allah će uzeti nebesa i Zemlju Svojom rukom i reći će: ‘Ja sam Allah’, pa će stisnuti šaku i otvoriti je, pa će reći: ‘Ja sam Vladar.’ Pa je pogledao Omer u mimber i vidio kako se njegovo podnožje kreće i pomislio: ‘Hoće li mimber, zajedno sa Resulullahom, pasti?’” (Hadis prenosi Muslim[81])

OSOBINE MJESTA SKUPLJANJA

12. Prenosi se od Sehl bin Sa’da, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Ljudi će na Sudnjem danu biti sakupljeni na Zemlji, koja će biti potpuno bijela[82] kao disk od najboljeg brašna[83] i neće na njoj biti znamenja ni za koga.” (Hadis prenosi Muslim[84])

LJUDI ĆE TOGA DANA BITI SAKUPLJENI KAO PJEŠACI, BOSI, GOLI I NEOBREZANI

13. Prenosi se od Aiše, r.a., da je rekla: “Čula sam Resulullaha, s.a.v.s., da kaže: ‘Ljudi će na Sudnjem danu biti skupljeni bosi, goli i neobrezani’[85], a ja sam upitala: ’O Božiji poslaniče, zar skupa žene i muškarci, da gledaju jedni druge?’ A Resulullah je odgovorio: ‘O Aiša, stanje će biti tako teško da jedni u druge neće ni pomisliti da gledaju.’” (Muttefekun alejhi[86])

NEVJERNICI ĆE BITI SAKUPLJENI LICIMA SVOJIM ZEMLJI OKRENUTI

Allah, dž.š., kaže:

"A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti[87] i na Sudnjem danu ćemo ga slijepa oživiti. 'Gospodaru moj', reći će 'zašto si me slijepa oživio kad sam vid imao?' 'Evo zašto', reći će On: 'Dokazi Naši su ti dolazili, ali si ih zaboravljao, pa ćeš danas ti isto tako biti zaboravljen.'" (Ta-Ha, 124-126)

Allah Uzvišeni, kaže:

"Mi ćemo na Sudnjem danu sakupiti licem zemlji okrenute, slijepe, nijeme i gluhe, boravište njihovo bit će Džehennem; kad god mu plamen jenja, pojačat ćemo im oganj." (El-Isra, 97)

14. Prenosi se od Enesa ibn Malika, r.a., kako je neki čvojek upitao: "O Božiji poslaniče, kako će nevjernici biti sakupljeni na Sudnjem danu i okrenuti licem prema zemlji?" A Resulullah je odgovorio: "Pa zar Onaj Koji je učinio da čovjek hoda na dvije noge na dunjaluku nije kadar da učini da on hoda na svom licu na Sudnjem danu?" A Katade je dodao: "Tako je, Velikog mi Gospodara." (Muttefekun alejhi[88])

SPUŠTANJE SUNCA NAD GLAVE STVORENJA I NJIHOVO ZNOJENJE

15. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Ljudi će se na Sudnjem danu toliko znojiti da će njihov znoj natopiti zemlju do dubine od sedamdeset aršina i zapljuskivat će ih sve dok im se ne zalije u uši." (Muttefekun alejhi[89])

16. Prenosi se od El-Maktada bin El-Esveda, r.a., da je rekao: "Čuo sam da je Resulullah, s.a.v.s., kazao: 'Sunce će se približiti jednu milju.'"

Dodao je Sulejm bin Amir: "Tako mi Allaha, ne znam kolika je ta udaljenost od jedne milje, niti da li se misli na mjeru kojom se mjeri zemlja, ili je milja udaljenost dokle doseže pogled."

I rekao je: "Pa će ljudi biti u znoju u skladu sa svojim djelima. Nekome će znoj dosezati do nožnih članaka, nekom do koljena, nekom do pojasa[90], a nekome će zapljuskivati usta kao da je zauzdan."[91] (Hadis prenosi Muslim[92])

Razmisli, o Božiji robe, o porazu i poniženju ovih ljudi u tom dugačkom Danu, kad će strahovati očekujući presudu, koja će biti za njih sreća ili nesreća; a šta će biti s tobom toga dana kad ti, poslije duge patnje, bude dato da pogledaš djela koja si pripremio, a među njima nema ništa osim sumnje u Dan proživljenja, pijenja alkohola, razonode, silnog zinaluka, gatanja, kaljanja tuđeg ugleda, prenošenja tuđih riječi i ogovaranja, jedenja nedozvoljenog imetka, nazivanja nevjernika gospodinom, izrugivanja i suprotstavljanja onima koji su se čvrsto držali Kur'ana i sunneta. Boj se Allaha, svoga Gospodara, i vodi računa o sebi.

DOLAZAK TOGA DANA U DŽEHENNEM

Allah, dž.š., kaže:

"A ne valja to! Kada se Zemlja u komadiće zdrobi i kad dođe Gospodar tvoj, a meleki budu sve red do reda, i kad se tog dana primakne Džehennem, tada će se čovjek sjetiti - a našto mu je sjećanje? - i reći će: 'Kamo sreće da sam se za ovaj život pripremao!'" (El-Fedžr, 21-24)

17. Prenosi se od Abdullaha bin Mes'uda, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "I približit će se Džehennemu toga dana i bit će spušteno sedamdeset hiljada užadi[93], a svako će uže vući sedamdeset hiljada meleka." (Hadis prenosi Muslim[94])

ONI KOJE ĆE ALLAH STAVITI U SVOJ HLAD KAD NE BUDE DRUGOG HLADA OSIM NJEGOVOG

18. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Zaista će Allah na Sudnjem danu reći: 'Gdje su oni koji su se voljeli u ime Moje veličine[95], danas ću ih staviti u Svoj hlad[96], danas nema drugog hlada osim Moga.'" (Hadis prenosi Muslim[97])

19. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Sedmericu će Allah Svojim hladom zasjeniti na Dan kad neće biti drugog hlada osim Njegovog; pravednog imama[98], mladića koji je odrastao u pokornosti Allahu, čovjeka čije srce je vezano za džamije, dvojicu ljudi koji su se zavoljeli u ime Allaha, na tom se sastali i na istom se rastali, čovjeka kojeg je pozvala lijepa i ugledna žena, a on joj odgovorio: 'Ja se bojim Allaha',

čovjeka koji je udijelio sadaku tako da ne zna desnica šta je udijelila ljevica, i čovjeka koji se u samoći sjetio Allaha, pa su mu oči zasuzile." (Muttefekun alejhi[99])

20. Prenosi se od Ebu el-Jasera Ka'ba bin Amra, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s, rekao: "Ko drugome otkloni poteškoću ili nešto olakša, Allah, dž.š., će ga uvesti u Svoj hlad." (Hadis prenosi Muslim[100])

21. Prenosi se od Jezida bin Ebu-Habiba kako mu je Ebu-Hajr pričao da je čuo Ukbu bin Amira kako kaže: "Čuo sam kako je Resulullah, s.a.v.s., rekao: 'Svaki će čovjek biti u hladu svoje sadake sve dok ljudi ne budu razdvojeni.' Ili je rekao: 'Dok ne bude među ljudima presuđeno', pa je dodao Jezid da Ebu-Hajr nije ni jedan dan propustio a da u njemu nešto nije podijelio, pa makar kolač ili luk ili nešto slično." (Hadis prenosi Ahmed[101], a Albani ga ocjenjuje kao sahih[102])

PRVI KOJI ĆE BITI PROZVAN NA SUDNJEM DANU JESTE ADEM, A.S., I IZDVAJANJE DŽEHENEMLIJA

22. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Prvi koji će biti pozvan na Sudnjem danu je Adem, a.s., i vidjet će ga njegovi potomci[103], pa će Allah reći: 'Ovo je vaš otac Adem', a on će kazati: 'Odazivam ti se i sva je radost od Tebe.' A On će mu reći: 'Izdvoji džehenemlije iz svoga potomstva', a on će upitati: 'Gospodaru, koliko ću ih odvojiti?' A On će reći: 'Izvedi od svake stotine devedeset devet.' A ashabi su upitali: 'Božiji poslaniče, ako od svake stotine bude izvedeno devedeset devet, šta će onda biti sa nama?' A Resulullah, s.a.v.s., odgovorio je: 'Zaista je moj ummet između drugih naroda kao bijela dlaka na crnom biku.'" (Hadis prenosi Buharija[104])

23. Prenosi se od Ebu- Seida el-Hudrija, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., reći će: 'O Ademe', a on će reći: 'Odazivam ti se i sva je radost od Tebe i sve je dobro u Tvojim rukama.' A reći će Allah, dž.š.: 'Izvedi skupinu za Džehennem', a on će upitati: 'A kolika je ta skupina?', pa će mu biti rečeno: 'Od svake hiljade po 999.' I rekao je Resulullah, s.a.v.s.: 'To će se desiti onda kada mladići budu osijedili i kad svaka trudnica svoj plod pobaci, i ti ćeš vidjeti ljude pijane, a oni neće pijani biti, već će tako izgledati zato što će Allahova kazna strašna biti.' I dodao je: 'I žestoka će im kazna biti', a ashabi su upitali: 'Božiji poslaniče, koji će to od nas biti?', a on je odgovorio: 'Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, ja zaista želim da vama bude ispunjena četvrtina Dženneta.' Zahvalili smo se Allahu i veličali Ga, pa je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, ja zaista želim da mojim ummetom bude napunjena trećina Dženneta.' Zatim smo zahvalili Allahu i veličali Ga pa je Poslanik, s.a.v.s., kazao: 'Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, zaista želim da vi ispunite jednu polovinu Dženneta[105], vi ste

u odnosu na druge narode kao bijela dlaka na koži crnog bika, ili kao bijeli čuperak[106] na mišici magarca.'" (Muttefekun alejhi[107])

Napomena:

U jednom hadisu se kaže: "Izvedi iz svake stotine po 99", a u drugom: "od svake hiljade po 999." Ovu dilemu možemo otkloniti na sljedeći način: hadis Ebu-Seida mogao bi se odnositi samo na čitavo potomstvo Adema, a.s., a hadis Ebu-Hurejrea mogao bi se odnositi na sve osim Je'džudža i Me'džudža. Uz to hadis Ebu-Seida odnosi se na sva stvorenja, dok se Hadis Ebu-Hurejrea odnosi samo na ovaj ummet. Ko će sačinjavati džehenemsku grupu, da li sve kafiri ili možda neki i od grješnika ovog ummeta, samo Allah zna.

KAZNA ZA ONE KOJI SU ODBIJALI DAVANJE ZEKATA

Uzvišeni Allah kaže:

"Neka oni koji škrtare u onome što im Allah iz obilja Svoga daje nikako ne misle da je to dobro za njih; to je zlo za njih. Na Sudnjem danu bit će im o vratu obješeno ono čime su škrtarili, a Allah će nebesa i Zemlju naslijediti; Allah dobro zna ono što radite." (Ali-Imran, 180)

Allah, dž.š., kaže:

"Onima koji zlato i srebro gomilaju i ne troše ga na Allahovom putu - navijesti bolnu patnju na Dan kad se ono u vatri džehenemskoj bude usijalo, pa se njime čela njihova i slabine njihove i leđa njihova budu žigosala. Ovo je ono što ste za sebe zgrtali, iskusite zato kaznu za ono što ste gomilali!" (Et-Tevba, 34-35)

24. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s.,rekao: "Kome Allah, dž.š., bude dao imetak, a on bude na njega davao zekat, predočit će mu se njegov imetak u liku zmije otrovnice čija je glava ogoljena[108] i ima na glavi dvije crne mrlje.[109] Ona će mu se obaviti oko vrata[110] na Sudnjem danu, ščepati ga za donju vilicu i reći će: 'Ja sam tvoj imetak, ja sam tvoje bogatstvo',a zatim je Poslanik, s.a.v.s., citirao:

'Neka oni koji škrtare u onome što im Allah iz obilja Svoga daje nikako ne misle da je to dobro za njih; ne, to je zlo za njih. Na Sudnjem danu bit će im o vrat obješeno ono čime su šrktarili, Allah će nebesa i Zemlju naslijediti; Allah dobro zna ono što radite.'"(Ali-Imran, 180)

(Hadis prenosi Buharija)

25. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "'Nema ni jednog vlasnika zlata i srebra koji na njih ne daje ono što je obavezan (zekat), a da mu neće na

Sudnjem danu biti iskovane ploče od vatre i on će biti bačen na njih u džehenemskoj vatri, pa će mu se ispržiti bokovi, prsa i leđa. Kad god se ohlade, bit će ponovo vraćeni u prvobitno stanje u danu koji traje pedeset hiljada godina, sve dok se ne završi suđenje ljudima i dok se ne sazna da li će u Džennet ili u Vatru.' Pitali su: 'O Božiji poslaniče, a šta je sa devama?', a on je odgovorio: 'Ni vlasnik deva koji ne daje na njih što je obavezan, a jedna od obaveza jeste da ih pomuze na dan njihovog dolaska na pojilo[111], neće biti a da neće na Sudnjem danu biti oboren licem na zemlju u najprostranijoj i najravnijoj pustinji[112] u kojoj se neće gubiti ni jedno mlado devče[113], pa će ga one gaziti svojim kopitama i gristi ustima; kad god jedna preko njega pređe, naiđe druga[114], u toku dana koji pedeset hiljada godina traje; sve dok ne bude završeno suđenje ljudima i dok se ne sazna da li će u Džennet ili u Vatru.' Pitali su: 'O Božiji poslaniče, a šta je sa govedima i sitnom stokom?' A on je odgovorio: 'Ni vlasnik goveda i sitne stoke, koji ne daje ono što je na njih obavezan davati, neće proći drugačije. On će na Sudnjem danu biti oboren na lice u ravnoj pustinji u kojoj se ništa ne može izgubiti, a među stokom neće biti one koja ima povijene rogove, niti one bez rogova, niti one kod koje su rogovi slomljeni.[115] Pa će ga goveda i sitna stoka probadati rogovima i gaziti papcima, i kad jedno preko njega pređe, drugo ga odmah nagazi u danu koji traje pedeset hiljada godina, sve dok se ne završi suđenje ljudima i dok se ne sazna da li će u Džennet ili u Vatru.'" (Hadis prenosi Muslim[116])

26. Ovaj hadis prenosi Buharija i Muslim od Džabira bin Abdillaha, r.a., a u njemu stoji: "A ni vlasnik bogatstva, koji na njega ne daje što je obavezan, neće proći drugačije, jer, doći će mu na Sudnjem danu njegovo bogatstvo u vidu zmije otrovnice[117] i pratit će ga otvorenih čeljusti pa kada dođe do njega, on će bježati od nje, a ona će mu vikati: 'Uzmi svoje bogatstvo koje si skrivao, meni ne treba', pa će on morati zavući ruku u njena usta, a ona će njegovu ruku halapljivo otkinuti i pojesti."[118, 119]

VRELO POSLANIKA, S.A.V.S., NA SUDNJEM DANU

Dolazit će muslimani na vrelo Resulullaha, s.a.v.s., a voda će mu biti bjelja od mlijeka, miris će mu biti ugodniji od mirisa miska, a posuda oko njega bit će koliko je na nebu zvijezda. Ko se njegove vode napije nikada neće ožednjeti. Vrelu Allahova Poslanika, s.a.v.s., prilazit će ljudi iz njegova ummeta, a poznavat će ih po specifičnim tragovima od uzimanja abdesta. Neki će biti otjerani od izvora zato što prilikom uzimanja abdesta nisu čitave pete prali i što su mnogo štošta izopačili poslije njegove smrti. Mnogo li je takvih u ovome vremenu. Allahu, Ti koji mijenjaš stanja srca, učvrsti naša srca u Tvojoj vjeri.

27. Prenosi se od Ebu-Hurejrea da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "'Dolazit će moj ummet

na vrelo, a ja ću ih tjerati[120] od njega kao što se tuđa deva tjera od svoje, a ashabi će upitati: 'O Božiji Poslaniče, hoćeš li nas prepoznati?' A ja sam odgovorio: 'Hoću, imat ćete znak[121] kojeg neće imati niko osim vas. Dolazit ćete mi naročito obilježeni[122] sa tragovima abdesta i bit će odbijana od mene jedna skupina od vas, a ja ću reći: 'O Gospodaru, oni su od mojih ashaba', a meleki će kazati: 'Da li znaš šta su oni praktikovali poslije tebe.''' (Hadis prenosi Muslim[123])

28. Prenosi se od Esme bint Ebu-Bekr, r.a, da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: '"Ja ću biti na vrelu i gledati ko će mi od vas doći. Neki će biti udaljeni, a ja ću povikati: 'Moj Gospodaru, oni su moji i od mog ummeta!' Pa će mi poslije biti rečeno: 'Zar nisi upoznat šta su oni radili poslije tebe? Tako mi Allaha, nakon tebe potpuno su se odmetnuli.'" (Muttefekun alejhi[124])

Ulema se razilazi oko pitanja vrela i dolaska na vrelo, tj. različito tumači gdje će vrelo biti i kada će se na njega dolaziti. Neki su kazali da je ono prije Sirat-ćuprije, pa kada se žedni budu skupili, mu'mini će na vrelo, a kafiri u vatru, nakon što budu pitali da se napiju pa budu odbijeni. Neki kažu da će vrelo biti nakon polaganja računa, mizan terezije i Sirat- ćuprije, a ja smatram da je prvo mišljenje ispravnije, jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., obećao svojim drugovima (ashabima) sastanak na Havdu, što se razumije iz hadisa kojeg prenosi Buharija i Muslim od Abdullaha bin Zejda bin Asima, r.a., kako je Resulullah, s.a.v.s., rekao ensarijama: "Poslije mene srest ćete se s eserama[125], pa se strpite dok me ne sretnete na mom vrelu." (Muttefekun alejhi[126])

29. Prenosi se od Abdullaha bin Amra bin Asa, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Dužina je mog vrela koliko mjesec dana pješačkog hoda, voda mu je bjelja od mlijeka, miris mu je ugodniji od mirisa miska, a broj njegovih posuda[127] iznosi koliko ima zvijezda na nebu. Ko se napije iz njega, nikad neće ožednjeti." (Muttefekun alejhi[128])

30. Prenosi se od Sevbana, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: ""Zaista ću ja biti na sredini svoga vrela[129] i tjerat ću od njega ljude da bi oslobodio prostor za stanovnike desne strane, i udarit ću po njima sve dok se štap ne polomi.'[130] Bit će upitan o širini vrela pa će odgovoriti: 'Širina mu je kao od ovog mjesta do Omana', pa će biti upitan o njegovoj pitkosti, pa će reći: 'Bjelja je od mlijeka, slađa od meda, a iz vrela će voditi dva odvoda[131] koja su direktno povezana sa Džennetom: jedan je od zlata, a drugi je od srebra.'"[132] (Muttefekun alejhi[133])

HRANA STANOVNIKA DŽENNETA NA SUDNJEM DANU

U ovom dugačkom danu Allah, dž.š., počastit će one Svoje robove s kojima je zadovoljan, tako da će im Džennet učiniti kućom i boravištem, a Zemlju će im pretvoriti u veliki hljeb koji će oni jesti sve dok ne uđu u Džennet.

31. Prenosi se od Ebu-Seida el-Hudrija, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Za stanovnike Dženneta Zemlja će na Sudnjem danu biti jedan velik hljeb koji će Svemoćni Svojom rukom pripremiti[134] za dženetlije kao što neki od vas priprema hljeb sa željom da što bolje ugosti svoje goste - putnike.”[135]

El-Hudri je nastavio: “Došao je jedan od židova među nas pa je rekao: ‘Blagoslovio te Milostivi, Ebu-Kasime, zar nećeš da te obavijestim o čašćenju stanovnika Dženneta na Sudnjem danu?’ A on je kazao: ‘Hoću.’ Pa je onaj nastavio: ‘Zemlja će biti pretvorena u veliki hljeb, kao što je rekao Resulullah, s.a.v.s.”, kaže El-Hudri. “Resulullah, s.a.v.s., pogledao je u nas pa se nasmijao tako da su mu se ugledali kutnjaci[136], a onaj je nastavio: ‘Zar nećeš da te obavijestim čime će začiniti?’[137], pa je nastavio: ‘A sa hljebom će se jesti meso bika[138] i riba.’[139] A prisutni su se upitali: ‘A šta je to.’ Onaj je nastavio: ‘Jest će neki poseban dio jetre bika i ribe[140], a od njega će se zasititi sedamdeset hiljada ljudi.’” (Muttefekun alejhi[141])

ŠEFAAT RESULULLAHA, S.A.V.S., KOD UVOĐENJA U DŽENNET ONIH IZ NJEGOVOG UMMETA KOJI NEĆE POLAGATI RAČUNE

Zatim će se Džennet približiti vjernicima i oni se neće moći strpiti. A Milostivi će odugovlačiti njihovo polaganje računa. A vjernici će krenuti da traže poslanike i vjerovjesnike ne bi li se oni za njih založili. Pa kad bi došli do nekog od njih, on bi govorio: “Moje brige, moje brige, idite do drugog poslanika, s.a.v.s.”, sve dok ne bi došli do Muhammeda, s.a.v.s., a on će tada reći: ‘Šefaat je moj’”, pa će Allah sa njegovim šefaatom uvesti one od njegovog ummeta koji ne polažu račun u Džennet, desno od dženetskih vrata.

Allah,dž.š., kaže:

“A Džennet će biti primaknut[142] čestitima, neće biti ni od jednog daleko.” (Kaf, 31)

Allah, dž.š., kaže:

“I kada se Džennet približi.” (Et-Tekvir, 13)

32. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Allah, Blagi i Uzvišeni, sakupit će ljude, a vjernici će stajati sve dok im se Džennet ne približi. Otići će Ademu, a.s., pa će mu reći: ‘O oče naš, traži da nam se otvori Džennet’, a on će reći: ‘Pa zar vi niste izvedeni iz Dženneta baš zbog grijeha vašeg oca Adema? Nisam vam ja za to, idite mome potomku Ibrahimu, a.s. On je Allahov prijatelj.’” (Hadis prenosi Muslim[143])

33. Prenosi Buharija i Muslim od Ebu-Hurejrea, r.a., da je rekao: "Doneseno je Resulullahu, s.a.v.s., jednog dana meso, neko mu iz tog mesa doda mišić (plećku), što je inače volio. Zagrizao je zalogaj pa je rekao: 'Ja sam prvak ljudi na Sudnjem danu, a znate li zbog čega? Allah će na jedno mjesto[144] sakupiti prošle i kasnije narode tako da će ih glasnik (jedan čovjek) moći dozvati i jednim pogledom obuhvatiti.[145] Sunce će se nisko spustiti pa će ljudi zapasti u nepodnošljivu brigu i muku pa će povikati: 'Zar ne vidite u šta ste zapali i šta vas je zadesilo? Zar nećete potražiti nekoga da se za nas kod Gospodara zauzme?' Tada će reći jedni drugima: 'Idite Ademu, a.s.' Doći će Ademu pa će mu reći: 'O Ademe, ti si otac čovječanstva, Allah te je Svojom rukom stvorio i u tebe život udahnuo, naredio je melekima da ti sedždu učine, pa se zauzmi za nas kod svoga Gospodara, zar ne vidiš šta nas je zadesilo?' A Adem će kazati: 'Zaista se moj Gospodar danas rasrdio kao nikada prije, a niti će se poslije ovako više ikada rasrditi. Zabranio mi je da se približim drvetu, a ja sam prekršio zabranu. Moje brige, moje brige! Idite kod nekog drugog, idite Nuhu, a.s.' Pa su otišli Nuhu i kazali: 'O Nuh, ti si prvi poslanik, s.a.v.s., na Zemlji, Allah te je nazvao zahvalnim robom, pa se zauzmi za nas kod svoga Gospodara. Zar ne vidiš šta nam se desilo i u šta smo zapali?' A on će kazati: 'Moj Gospodar se danas rasrdio kao nikada do sada i neće se ovako više nikada rasrditi. Dovu mi je primao kada sam prokleo svoj narod.[146] Moje brige, moje brige! Idite Ibrahimu, a.s.' Pa su otišli Ibrahimu, a.s., i rekli: 'Ti si Allahov Poslanik, s.a.v.s., i Njegov prijatelj na Zemlji, zauzmi se za nas kod svoga Gospodara. Zar ne vidiš u šta smo zapali i šta nas je snašlo?' A on im je odgovorio: 'Moj Gospodar se danas rasrdio kao nikada do sada. A ja sam za života tri puta slagao.[147] Moje brige, ah moje brige! Idite nekom drugom, idite Musau, a.s.', pa će otići Musau i reći će mu: 'O Musa, ti si Allahov Poslanik s.a.v.s, odlikovao te je Allah nad drugim ljudima poslanstvom i razgovorom sa tobom - zauzmi se za nas kod svoga Gospodara. Zar ne vidiš u šta smo zapali i šta nas je snašlo?' A Musa, a.s., odgovorit će: 'Moj Gospodar se danas rasrdio kao nikada do sada i ne znam da li će se ikad još ovako rasrditi. Ubio sam čovjeka, a to mi nije bilo naređeno. Moje brige, ah moje brige! Idite Isau, a.s.' Pa će otići Isau, a.s., i reći: 'O Isa, ti si Allahov Poslanik, s.a.v.s., iz bešike si razgovarao s ljudima i Njegova si riječ[148] kojom je On život udahnuo u Merjemu. Zauzmi se za nas kod svog Gospodara. Zar ne vidiš u šta smo zapali i šta nas je snašlo?' A Isa, a.s., kazat će im: 'Moj Gospodar se danas rasrdio kao nikada do sada, niti će se ikada ovako rasrditi.' I nije spomenuo nijedan svoj grijeh već je rekao: 'Moje brige, moje brige! Idite nekom drugom, idite Muhammedu, s.a.v.s.'"

I kazao je Resulullah, s.a.v.s.: "Doći će mi i reći: 'O Muhammede, ti si Allahov poslanik i pečat vjerovjesnicima, Allah ti je oprostio sve ranije i kasnije grijehe. Zauzmi se za nas kod svojega Gospodara. Zar ne vidiš u šta smo zapali i šta nas je snašlo?' Tada ću doći ispod Arša i pasti ničice na sedždu pred Gospodarom. Zatim će me nadahnuti hvalom i pohvalom Allaha kakvom nikoga prije nije nadahnuo i reći će mi: 'O Muhammede, podigni glavu.

Zamoli, bit će ti udovoljeno. Traži šefaat, zauzimanje će ti se primiti.' Podignut ću glavu i reći:'Gospodaru, moj ummet, moj ummet.' Pa će mi reći: 'O Muhammede, uvedi od svoga ummeta u Džennet na desna dženetska vrata one koji neće polagati račun.'[149] Ali im neće biti omogućeno u isto vrijeme da ulaze i na preostala vrata sa drugim ljudima. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedova duša, dženetska su vrata široka[150] koliko od Meke do Hedžera[151] ili koliko od Meke do Busre.[152]" (Muttefekun alejhi[153])

MOLBA RESULULLAHA, S.A.V.S., NJEGOVOM GOSPODARU ALLAHU, DŽ.Š., DA SE POVEĆA BROJ ONIH OD NJEGOVOG UMMETA KOJI ĆE BEZ POLAGANJA RAČUNA UĆI U DŽENNET I ODGOVOR PLEMENITOG ALLAHA

34. Prenosi se od Ebu-Umame da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Obećao mi je Allah, dž.š., da će od mog ummeta uvesti u Džennet sedamdeset hiljada bez polaganja računa i bez kazne. A na svaku hiljadu bit će od mog Gospodara dodato još sedamdeset hiljada." (Hadis prenosi Ahmed[154], a Albani ga smatra sahihom[155])

UMMET MUHAMMEDA, S.A.V.S., PRVI ĆE OD SVIH UMMETA POLAGATI RAČUN

U ovom danu će Allah počastiti Resulullaha, s.a.v.s., i njegove sljedbenike jer će ih, iako su bili posljednji ummet, prve sakupiti, prvi će polagati račun i prvi će biti uvedeni u Džennet.

35. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Mi smo posljednji ummet, ali ćemo na Sudnjem danu biti ispred drugih.[156] Zaista je drugim narodima data knjiga prije, a nama je data najkasnije, pa nam je Allah, dž.š., propisao i poklonio ovaj dan.[157] Tako će poslije na red doći jevreji jer su veličali subotu, pa kršćani zato što su veličali nedjelju." (Muttefekun alejhi[158])

36. Prenosi se od Ebu-Hurejrea i Hazifa, r.a.: "… mi smo posljednji od stanovnika ovoga svijeta, a prvi ćemo na Sudnjem danu polagati račun prije drugih stvorenja." (Hadis prenosi Muslim[159])

37. Prenosi se od Ibn-Abbasa,r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Mi smo posljednji

ummet, a prvi ćemo polagati račun, pa će se reći: 'Gdje je ummet koji nije znao čitati i pisati i gdje je njegov Vjerovjesnik?' A mi smo, dakle, i posljednji i prvi." (Hadis prenosi Ibn-Madže[160] , a El-Hejsemi i Albani smatraju ga sahihom[161])

PRIKAZ POLAGANJA RAČUNA

Pa, razmisli, o Božiji robe, kako će tvoj Gospodar, Allah, dž.š., s tobom razgovarati, a bit ćeš pitan za sićušno i brojno, malo i veliko.

Allah, dž.š., kaže:

"Ljudima se bliži čas polaganja računa njihova, a oni, bezbrišni, ne mare za to." (El-Enbija, 1)

Uzvišeni Allah kaže:

"Nama će se oni, zaista, vratiti i pred Nama će, doista, račun polagati!" (El-Gašija, 25-26)

Allah Uzvišeni, kaže:

"I sigurno ćemo pitati one kojima smo poslanike slali, a pitat ćemo, doista, i poslanike, i izložit ćemo im, pouzdano, sve što o njima znamo, jer mi nismo odsutni bili." (El-A'raf, 6-7)

Allah, dž.š., kaže:

"Uistinu! Vi ovaj prolazni svijet volite, a o onom drugom brigu ne vodite. Toga Dana će neka lica blistava biti, u Gospodara svoga će gledati; toga Dana će neka lica smrknuta biti[162], tešku nevolju će očekivati."[163] (El-Kijama, 20-25)

38. Prenosi se od Džerira bin Abdullaha, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "A što se toga tiče, zaista ćete se vi pred svojim Gospodarom pojaviti i vidjet ćete Ga kao što vidite ovaj Mjesec." (Hadis prenosi Muslim[164])

KAFIRI ĆE ONE KOJE SU SLIJEDILI, SLIJEDITI

Allah, Blagi i Uzvišeni, kaže:

"Oni kao zagovornike nekakva božanstva, a ne Allaha, uzimaju, a ne valja tako! Božanstva će poreći da su im se klanjali, i bit će im protivnici." (Merjem, 81-82)

Allah, dž.š., kaže:

"A na Dan kad ih sve sakupimo, reći ćemo onima koji su Allahu druge ravnim smatrali: 'Stanite, i vi i božanstva vaša!' - pa ćemo ih razdvojiti[165]; a božanstva njihova će reći: 'Niste se vi nama klanjali, Allah je dovoljan svjedok i vama i nama, mi, doista, nismo znali da ste nam se klanjali.'" (Junus, 28-29)

Allah, dž.š., kaže:

"Kad će se glavešine, za kojima su se drugi povodili, svojih sljedbenika odreći i kad će veze koje su ih vezale prekinute biti, i oni patnju doživjeti; kada će sljedbenici njihovi uzviknuti: 'Da nam je samo da se vratimo, pa da se i mi njih odreknemo kao što su se oni nas odrekli!' Eto, tako će Allah njima djela njihova po njih kobnim pokazati i oni iz vatre neće izlaziti."
(El-Bekara, 166-167)

Oni će se odricati obožavanja svojih obožavalaca i govorit će: "Mi nismo primijetili da ste nas obožavali, a Allah je svjedok za ono što se među vama dešavalo. Mi nismo znali za vaše obožavanje." Toga Dana poželjet će mušrici da se ponovo vrate na dunjaluk kako bi obožavali Jedinog Allaha i postali muslimani.

Allah, Blagi i Uzvišeni, kaže:

"A kad bi samo vidio one koji su učinili zlo pred Gospodarom svojim, kada budu zadržani i kad stanu među sobom razgovarati: 'Da vas nije bilo, sigurno bismo bili vjernici', reći će oni koji su bili tlačeni onima koji su bili oholi. 'A zar smo vas Mi od pravog puta odvratili nakon što vam je bilo na njega ukazano? Ne, sami ste vi grješnici bili', reći će oni koji su bili oholi onima koji su tlačeni bili. 'Nije bilo tako', odgovorit će oni koji su bili tlačeni onima koji su bili oholi, 'nego ste i danju i noću spletkarili kad ste od nas tražili da u Allaha ne vjerujemo i da Mu druge jednakim smatramo.' I svi će prikriti tugu kad vide da će kažnjeni biti, a Mi ćemo na vratove nevjernika sindžire staviti; zar će biti kažnjeni drugačije nego prema onome kako su radili?" (Sebe', 31-33)

Ovo je drugi prikaz rasprave i pravdanja pred jednim Gospodarom pri kome će potlačeni govoriti o svojim upraviteljima, svojim svećenicima, svojim gospodarima i vođama: "Vi ste nas odvratili upute i tako nas uvalili u patnju", a oni će im odgovoriti: "Mi smo vam, zaista, govorili da Allahu ne budete pokorni, i govorili da Allahu pripisujete druga, a vi ste samo pokorno slušali i niste tražili da vam se objasni niti ste zastupali drugo vjerovanje. Pa će biti kažnjeni okovima koji će biti stavljeni na njihove ruke i vratove, a potom će u Džehennem biti bačeni, u kojem će vječno gorjeti.

MELEKI SE OGRAĐUJU OD MUŠRIKA

Allah, dž.š., kaže:

"A na Dan kad ih sve sabere, pa meleke upita: 'Zar su se ovi vama klanjali?', oni će odgovoriti: 'Hvaljen neka si, Ti si Gospodar naš, između nas i njih nije bilo prijateljstva; oni su se džinima pokoravali i većina njih je vjerovala u njih.'" (Sebe', 40-41)

Meleki će reći: "Neka si slavljen, nema drugog boga osim Tebe, mi Tebe obožavamo i Tebi se utječemo od toga da su oni nas obožavali, mi to od njih nismo tražili. Oni su šejtane obožavali i u njih su vjerovali."

Allah, Blagi i Uzvišeni, kaže:

"Toga Dana jedni drugima nećete moći ni koristiti ni nauditi, a Mi ćemo onima koji su se prema sebi ogriješili, reći: 'Trpite patnju u vatri koju ste poricali!'" (Sebe', 42)

Allah, dž.š., ukorit će ih za njihovo obožavanje i toga dana im niko neće moći biti od koristi niti će im moći štetu nanijeti. Oni će se pred Jedinim Allahom tada pojaviti da bi odvraćanje od Allahovog puta i poricanje Njegovih Poslanika, s.a.v.s., priznali.

NEMOĆ KIPOVA DA POMOGNU NEVJERNICIMA

Allah Uzvišeni kaže:

"A na Dan kad On rekne: 'Pozovite one za koje ste tvrdili da su ortaci Moji!' I kad ih pozovu, oni im se neće odazvati i Mi ćemo učiniti da iskuse patnju[166] zbog njihovih ranijih veza, i grješnici će ugledat vatru i uvjerit će[167] se da će u nju pasti i da im iz nje neće povratka biti." (El-Kehf, 52-53)

Allah, dž.š., kaže:

"'Pozovite božanstva vaša!', reći će im se, pa će ih oni pozvati, ali im se ona neće odazvati, i patnju će doživjeti i zažalit će što na pravom putu nisu bilil." (El-Kasas, 64)

Allah, dž.š., kaže:

"A doći ćete Nam pojedinačno, onakvi kakve smo vas prvi put stvorili, napustivši dobra koja smo vam bili darovali. 'Mi ne vidimo s vama vaša božanstva

koja ste Njemu ravnim smatrali, pokidane su veze među vama i nema vam onih koje ste posrednicima držali.'" (El-En'am 94)

Allah, dž.š., obavještava nas kako će koriti mušrike na Sudnjem danu "Pozovite božanstva svoja koja ste na dunjalučkom životu obožavali. Mogu li vam oni sada pomoći i mogu li oni sada pobjedu odnijeti? Uzvišeni Allah će reći:

'Pa će ih oni pozvati, ali im se neće odazvati, i patnju će doživjeti i zažalit će što na pravom putu nisu bili.'" (El-Kasas, 64)

To jest požalit će tada što nisu na dunjaluku slijedili pravi put.

ISA, A.S., ODBACUJE OD SEBE ODGOVORNOST ZA ONE KOJI SU NJEGA I NJEGOVU MAJKU SMATRALI BOŽANSTVIMA MIMO JEDINOG ALLAHA

Allah, Blagi i Uzvišeni, kaže:

"A kada Allah rekne: 'O Isa, sine Merjemin, jesi li ti govorio ljudima: 'Prihvatite mene i majku moju kao dva boga uz Allaha!'", on će reći: 'Hvaljen neka si Ti! Meni nije prilično da govorim ono što nemam pravo. Ako sam ja to govorio, Ti to već znaš; Ti znaš šta ja znam, a ja ne znam šta Ti znaš; samo Ti jedini sve što je skriveno znaš. Ja sam im samo ono govorio što si mi Ti naredio: 'Klanjajte se Allahu, i mome i svome Gospodaru!' I ja sam nad njima bdio dok sam među njima bio, a kad si mi Ti dušu uzeo, Ti si ih jedini nadzirao; Ti nad svim bdiješ. Ako ih kazniš, robovi su Tvoji, a ako im oprostiš, silan i mudar Ti si.'" (El-Maida, 116-118)

Isa, a.s., će reći: "Gospodaru moj, meni ne doliči da govorim ono na što nemam pravo. Gospodaru moj, Tebi ništa nije skriveno. Gospodaru moj, nisam ništa naređivao, osim ono za što si me Ti poslao: 'Zaista je Allah moj i vaš Gospodar, samo Njega obožavajte, ovo je ispravan put.' Nadgledao sam ih dok sam bio među njima. Ja sam, Gospodaru, nevin i ne snosim krivicu za ono što su uradili poslije mene. Stvar je u Tvojoj ruci i Ti uradi ono što Ti hoćeš sa njima."

A ja smatram da iako Isa, a.s., i njegova majka imaju kod Allaha visoko mjesto, da nema osnove kršćansko vjerovanje da je Isa, a.s., Allahov sin, neka je Allah uzvišen i visoko iznad toga što oni govore - i da oni čine veliki grijeh tom tvrdnjom i vjerovanjem u to. Odbacujući tevhid (vjeru u Boga Jedinog), oni su izgubili pravo na šefaat i Allahovu milost. Allahu, Zaštitniče islama i njegovih sljedbenika, učvrsti nas na istini i tevhidu, da

bismo Te na Sudnjem danu sreli kao muslimani.

Allah Uzvišeni kaže:

"Allah će reći: 'Ovo je Dan u kome će iskrenima od koristi iskrenost njihova biti; njima će dženetske bašče, kroz koje teku rijeke, pripasti, vječno i dovijeka će u njima ostati. Allah će zadovoljan njima biti, a i oni Njim. To će veliki uspjeh biti!'" (El-Maida, 119)

A Allah, dž.š., će Isau, a.s., Svome robu, odgovoriti:

"Ovo je dan kada će iskrenim njihova iskrenost koristiti", tj. onima koji su vjerovali u Jedinoga Boga, onima koji su bili čvrsto uvjereni, iskreni i koji su se Allaha bojali. I njima će pripasti kao nagrada mjesto u srcu vječnosti, gdje te rijeke i gdje su vrtovi od njihovog Gospodara - a to je za njih veliki uspjeh.

PREDNOST OVOG UMMETA I NJEGOVO SVJEDOČENJE PROTIV DRUGIH NARODA NA SUDNJEM DANU

Zatim će biti pozvani poslanici, vjerovjesnici i njihovi ummeti na Sudnjem danu. Zanijekat će narodi da su im poslanici nešto dostavili pa će ovaj ummet Muhammedov, s.a.v.s., posvjedočiti o Nuhovom, Hudovom, Salihovom, Šu'ajbovom i drugim narodima. I kazat će da su svima njima poslanici dostavljali objavu, a da su oni tjerali u laž svoje poslanike, s.a.v.s..

39. Prenosi se od Ebu-Seida el-Hudrija da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "I pojavit će se Nuh na Sudnjem danu pa će mu se reći: 'Da li si dostavio poslanicu?' A on će odgovoriti: 'Da, moj Gospodaru.' Pa će biti upitan njegov narod: 'Da li vam je dostavio poslanicu?' A oni će odgovoriti: 'Nije nam dolazio onaj koji opominje.' Pa će biti upitan: 'A ko ti to može posvjedočiti?' A Nuh, a.s., kazati će: 'Muhammed i njegov ummet', pa ćete biti dovedeni i svjedočit ćete.' Zatim je Resulullah, s.a.v.s., proučio: 'I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu" (rekao je pravednu) "da budete svjedoci protiv ostalih ljudi, i da Poslanik, bude vaš svjedok." (Hadis prenosi Buharija[168])

40. I još se prenosi od Ebu-Seida el-Hudrija, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "I bit će doveden vjerovjesnik na Sudnjem danu, a s njim će biti jedan čovjek i vjerovjesnik sa dva ili više ljudi. Pa će biti pozvan njegov narod i bit će upitan: 'Da li vam je ovaj čovjek dostavio poslanicu?' A oni će odgovoriti: 'Nije.' Pa će biti upitan: 'Da li si ti svome narodu dostavio poslanicu?' A on će reći: 'Jesam.' Pa će biti upitan: 'A ko će ti to posvjedočiti?' Upitani će kazati: 'Muhammed i njegov ummet.' I bit će pozvani Muhammed i njegov ummet pa će biti upitani: 'Da li je ovaj Poslanik, s.a.v.s., dostavio poslanicu svome narodu?' A oni će kazati:

'Jeste.' Pa će biti upitani: 'A odakle vam je to poznato?' A oni će odgovoriti: 'Došao nam je naš Vjerovjesnik i obavijestio nas da su poslanici dostavljali poslanice', kako je rečeno: 'I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu' (rekao je pravednu) 'da budete svjedoci protiv ostalih ljudi i da Poslanik, s.a.v.s., bude protiv vas svjedok.'" (Hadis prenosi Ahmed[169], a Albani ga smatra sahihom[170])

PROPITIVANJE PRI POLAGANJU RAČUNA

Zatim će Allah, dž.š., svoditi račun Svojim robovima, pa će s nekima od njih razgovarati, i temeljito će pretresti njihova djela. Potom će ih, zbog njihovih ružnih djela otjerati u Džehennem. Allah, dž.š., kaže:

"I opomeni ih na Dan tuge kada će biti s polaganjem računa završeno, a oni su ravnodušni bili i nisu vjerovali." (Merjem, 39)

Allah Uzvišeni, kaže:

"Onoga dana kad svaki čovjek pred sobom nađe dobro djelo koje je uradio i hrđavo djelo koje je učinio, poželjet će da se između njih i njega nalazi udaljenost velika." (Ali-Imran, 30)

TOGA DANA PITAT ĆE SE ZA PET STVARI

41. Prenosi se od Abdullaha bin Mes'uda, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Neće se pomaknuti[171] ispred svoga Gospodara sin Ademov na Sudnjem danu dok ne bude upitan za pet stvari: za život i kako ga je proveo, za mladost i na šta ju je potrošio, za imetak i kako ga je stekao, kako ga je potrošio i šta je radio kad bi nešto naučio." (Hadis prenosi Tirmizi[172] ,a Albani kaže da mu je sened hasen[173])

42. Prenosi se da je Ebu-Hurejre, r.a., rekao: "Upitali su ashabi Božijeg Poslanika, s.a.v.s: 'O Božiji poslaniče, da li ćemo na Sudnjem danu vidjeti našega Gospodara?' A on je rekao: 'Sprečava li vas išta da vidite podnevno sunce na nebu bez oblačaka?' A oni će odgovoriti: 'Ne.' Pa je dalje pitao: 'Da li vas išta sprečava da vidite pun mjesec u potpuno vedroj noći kada je u uštapu?' Odgovorili su: 'Ne.' Pa je Resulullah, s.a.v.s., rekao: 'Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, neće vas ništa spriječiti da vidite svog Gospodara kao što vas ništa ne sprečava da vidite jedno od ovoga dvoga.' Pa je dodao: 'Srest će roba pa će ga upitati: 'Čovječe, zar te nisam počastio i uzdigao nad drugim stvorenjima, i dao ti drugu, i dao ti konje i deve da se njima koristiš, i učinio te namjesnikom i dao ti da uzimaš četvrtinu plijena." A on će kazati: 'Jesi.' Nastavio je Resulullah, s.a.v.s.: Pa će On reći: 'Pa zar si pomislio da Mi nećeš biti doveden?' A on će kazati: 'Nisam.' A On će

tada reći: 'A sad ću Ja tebe zaboraviti kao što si ti mene zaboravio.' Pa će sresti drugoga i reći će: 'Čovječe[174], zar te nisam počastio i uzdigao nad drugim stvorenjima[175], i dao ti drugú(ženu), i dao ti konje i deve da se njima koristiš, i učinio te namjesnikom i dopustio da uzimaš četvrtinu plijena.'[176] A on će kazati: 'Jesi, Gospodaru.' Pa će On reći: 'Pa zar si pomislio da mi nećeš biti doveden?' A on će reći: 'Nisam.' Pa će mu biti rečeno: 'Sad ću Ja tebe zaboraviti kao što si ti Mene zaboravio.' Zatim će sresti trećeg pa će mu reći kao i prethodnoj dvojici, a ovaj će odgovoriti: 'Gospodaru moj, vjerovao sam u Tebe, Tvoje knjige, Tvoje poslanike, s.a.v.s., obavljao namaz, postio sam, dijelio sam sadaku i zahvaljivao sam ti na dobru onoliko koliko sam mogao.' A On će reći: 'Dođi onda ovamo', pa će mu kazati: 'A sad ćemo pozvati našeg svjedoka da svjedoči o tebi.' A pozvani će razmišljati: 'Ko li je taj svjedok koji će o meni svjedočiti?' Zatim će mu biti zapečaćena usta i reći će se njegovim stegnima, mesu i kostima: 'Govorite!' Pa će govoriti njegova stegna, meso i kosti ono što znaju, kako bi sebe opravdali, i pokazat će se da je on munafik, a na njega će se rasrditi Allah." (Hadis prenosi Muslim[177])

43. Prenosi se od Enesa bin Malika, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Allah dž.š., reći će na Sudnjem danu najlakše kažnjenim stanovnicima Džehennema: 'Da li biste voljeli da imate nešto na zemlji čime bi se iskupili?' A oni će odgovoriti: 'Bismo' Pa će On reći: 'Tražio sam od vas mnogo manje još dok ste bili u kičmi Ademovoj: tražio sam da Mi ne pripisujete druga pa ste uradili suprotno.'" (Muttefekun alejhi[178])

ONAJ S KOJIM ĆE SE RAZGOVARATI PRI OBRAČUNU BIT ĆE KAŽNJEN

44. Prenosi se od Aiše, majke vjernika, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Svi oni koji budu polagali račun na Sudnjem danu, propast će." A ja sam upitala: "O Božiji poslaniče,zar Uzvišeni Allah nije rekao: 'Onaj kome bude knjiga njegova u desnu ruku njegovu data, lahko će račun položiti', na što je on odgovorio: 'Zaista je polaganje računa pretresanje djela do najmanjih sitnica, i niko od onih s kojima će se tada raspravljati, neće izbjeći kaznu.'" (Muttefekun alejhi[179])

NEĆE BITI TUMAČA IZMEĐU ROBA I NJEGOVOG GOSPODARA, DŽ.Š.

45. Prenosi se od Adi bin Hatima, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Niko od vas neće biti a da njegov Gospodar neće sa njim razgovarati, a pri tom između vas neće biti tumača. Pa će neko od vas pogledati desno i neće vidjeti ništa osim onog što je pipremio od svojih djela, i pogledat će na lijevu stranu pa neće vidjeti ništa osim onog što je pripremio. Pogledat će ispred sebe i neće ništa vidjeti do vatru koja mu je blizu lica, pa se čuvajte vatre makar sa polovinom hurme." (Hadis prenosi Buharija[180])

Pa razmisli, Božiji robe, kako ćeš se sutra naći pred svojim Uzvišenim Stvoriteljem na Sudnjem danu, a strahota Sudnjeg dana prepast će se i oni koji čvrsto budu vjerovali, a i oni koji ga se budu bojali, iznenadit će se od njegove žestine.

PRVO ZA ŠTO ĆE LJUDI TOGA DANA POLAGATI RAČUN

Namaz je ono za što će rob toga dana prvo polagati račun, pa ako mu namaz bude dobar, bit će mu ispravna i druga djela, a ako mu namaz ne bude ispravan, neće mu biti ispravna ni druga djela.

46. Prenosi se da je Enes bin Hakim ed-Dabi rekao: "Bilo je strah Zijada ili sina Zijadovog pa je došao u grad, potražio Ebu-Hurejrea i kazao: 'Obavijesti me o tome.' Pa mu je on kazao: 'Zar nećeš da ti kažem jedan hadis?' Pa je kazao: 'Hoću, Allah ti se smilovao.' A Junus kaže da je hadis sačuvan i naveden onako kako ga je Resulullah, s.a.v.s., izgovorio: 'Prvo za što će ljudi na Sudnjem danu polagati račun jeste namaz.' I rekao je: 'Naš Gospodar, Allah, dž.š., reći će melekima, a On najbolje zna: 'Provjerite da li je namaz ovog roba potpun ili je manjkav? Ako je potpun, upišite mu da je potpun', a ako njegovom namazu bude nešto nedostajalo, On će reći: 'Vidite ima li u Moga roba nafila-namaza?' Pa ako ih bude, On će kazati: 'Nadomjestite ono što fali od farz-namaza nafilama', pa će se i druga djela obračunavati prema tome." (Hadis prenosi Ahmed[181] i Ebu-Davud[182], a Albani smatra da je hadis sahih[183])

POLAGANJE RAČUNA NEćE BITI LAHKO

Allah, dž.š., pozvat će sebi neke vjernike koji su pretjerano prema sebi griješili, izložit će im njihova djela i upoznati ih s njima, pa će im ukazati na grijehe koje su počinili na dunjaluku, a onda će im oprostiti kako bi se uvjerili kolika je Allahova milost prema vjernicima i pripadnicima islama.

47. Prenosi se od Abdulaha bin Omera, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., pozvat će k Sebi vjernika, izdvojivši[184] ga od ostalih, pa će ga zakloniti od drugih i reći: ***'Sjećaš li se tog i tog svog grijeha?'*** Pa će opet upitati: ***'Sjećaš li se tog i tog grijeha?'*** A rob će odgovoriti: 'Sjećam se, moj Gospodaru.' I ponavljat će se to sve dotle dok rob ne prizna svoje grijehe i ne uvjeri se da je propao. A Allah, dž.š., će mu reći: ***'Pokrio sam ti grijehe na dunjaluku, a sada ću ti ih oprostiti'***, pa će mu dati knjigu njegovih dobrih djela. A kafire i munafike će pred svima ljudima prozvati: ***'Ovi su izmišljali laži o Gospodaru svome, neka Allahovo prokletstvo stigne mnogobošce.'"*** (Muttefekun alejhi[185])

Vidio si iz navedenog, Božiji robe, da će se Allah, dž.š., toga dana rasrditi najžešćom srdžbom - utječemo se Milostivom od Njegove srdžbe - kao što je navedeno u Dva sahiha Buharije i Muslima, o Ademu, Ibrahimu, Musau, Isau, a.s., kada su ih ljudi pitali za šefaat, a oni su odgovorili: "Zaista se moj Gospodar danas rasrdio onako kako se nikad dosada rasrdio nije niti će se rasrditi, moje brige, moje brige!" Razmisli, Božiji robe, o stanju poslanika, s.a.v.s., a i vjerovjesnika za koje znaš da ih je Allah, dž.š., obasuo blagodatima, pohvalio ih i bio s njima zadovoljan, a njihov odgovor je ipak bio: "Moje brige, moje brige!" Oni su se, dakle, ustručavali Moćnoga Allaha da zatraže olakšanje za one koji su zbog dugog iščekivanja tražili izlaz, šta ćeš ti, opet, šta ćeš i kako ćeš kad ti bude rečeno: "Neka ustane neki sin nekoga", i kako ćeš se osjećati kad ti budu predočeni spiskovi tvojih djela, a ni najmanja sitnica neće usfaliti. A šta ćeš raditi ako ti bude dosuđeno da u vatri vječno ostaneš, boj se Allaha, boj se Allaha!

PRVO ŠTO ĆE BITI PRESUĐENO MEĐU LJUDIMA TOGA DANA JESTE PROLIVENA KRV

48. Prenosi se od Abdullaha bin Mes'uda, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Prvo što će biti presuđeno među ljudima na Sudnjem danu jeste prolivena krv." (Muttefekun alejhi[186])

Kazali su učenjaci: "Ovaj hadis ne protivrječi ranije navedenom hadisu: 'Prvo od djela za koje će ljudi polagati račun jeste namaz' jer se ovaj hadis odnosi na ono što je vezano za obožavanje Allaha, a drugi se odnosi na međusobne odnose ljudi.

KAKO ĆE BITI PORAVNATI RAČUNI MEĐU LJUDIMA TOGA DANA

49 - Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Ko učini svome bratu nasilje u odnosu na njegovu čast ili slično, neka odmah od njega zatraži halala prije nego što ne bude ni dinara ni dirhema. U protivnom, uzet će se od njegovih dobrih djela u mjeri u kojoj je nasilje počinio, a ako ne bude imao dobrih djela, uzet će se od loših djela onoga kome je nasilje učinio i natovarit će se na njega." (Hadis prenosi Buharija[187])

50. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "'Da li znate ko je bankrotirao?' A ashabi su odgovorili: 'Bankrotirao je onaj među nama koji nema ni novca ni robe.' A Resulullah, s.a.v.s., rekao je: 'Bankrotirao (muflis) jeste onaj iz mog ummeta koji dođe na Sudnji dan sa namazom, postom i zekatom, ali je nekoga psovao, nekoga potvorio, nekoga opet u imetku zakinuo, prolio nečiju krv, nekoga udario. Uzet će se od njegovih dobrih djela i dati svakome onome koga je na neki način oštetio, a ako mu nestane dobrih djela prije nego mu bude presuđeno, uzet će se od njihovih loših djela i prebaciti na njega, pa će biti strovaljen u vatru.'" (Hadis prenosi Muslim[188])

PRVO ĆE SE NA SUDNJEM DANU SUDITI LICEMJERIMA

51. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a. da je čuo od Resulullaha, s.a.v.s., kako je rekao: "Prvi od ljudi kojem će biti presuđeno na Sudnjem danu jeste čovjek koji je pao na Božijem putu. Pozvat će se i biti upoznat sa blagodatima koje su mu date i on će ih prepoznati. Pa će biti upitan: 'Šta si s njima uradio?' A on će odgovoriti: 'Borio sam se u ime Tebe sve dok nisam poginuo.' Pa će mu biti rečeno: 'Nije istina, nego si se borio da bi za tebe govorili da si junak.' Pa će biti naređeno da ga vuku licem okrenutim prema zemlji sve dok ne bude bačen u vatru. A onda će biti doveden čovjek koji se bavio naukom, druge poučavao i učio Kur'an i bit će upoznat sa blagodatima koje su mu date i prepoznat će ih. Pa će biti upitan: 'Šta si s njima uradio?' A on će odgovoriti: 'Bavio sam se naukom, podučavao i učio Kur'an u Tvoje ime.' A On će mu reći: 'Slagao si, izučavao si nauku da bi ti se kazalo da si alim, a učio si Kur'an da bi ti se reklo da si karia (učač)', pa će se narediti da ga vuku licem okrenutim prema zemlji sve dok ne bude bačen u vatru. Zatim će biti doveden čovjek kojem je data vlast i sve vrste dunjalučkih bogatstava, pa će biti upoznat s blagodatima koje su mu date i on će ih prepoznati. Pa će biti upitan: 'Šta si s njima uradio?' Nisam prestajao dijeliti imetak na Tvome putu, a dijelio sam samo u Tvoje ime.' A On će kazati: 'Lažeš, činio si to da bi ljudi kazali kako si darežljiv.' Pa će biti naređeno da bude vučen licem okrenutim prema zemlji sve dok ne bude bačen u vatru." (Hadis prenosi Muslim[189])

NAJŽEŠĆE ĆE TOGA DANA BITI KAŽNJENI ONI KOJI SU SLIKALI LIKOVE

52. Prenosi se od Aiše, majke vjernika, r.a., kako je rekla: "Ušao mi je Resulullah, s.a.v.s., u kuću, a u kući je bila šarena zavjesa[190] oslikana likovima, pa kad ju je vidio, zacrvenio se u licu[191], strgnuo je i pocijepao.[192] A Aiša je nastavila: "A potom je Resulullah, s.a.v.s., rekao: 'Najžešće će na Sudnjem danu biti kažnjeni ljudi koji slikaju ovakve likove.'" (Muttefekun alejhi[193])

53. Prenosi se od Abdullaha bin Omera, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Zaista će oni koji slikaju likove biti kažnjeni na Sudnjem danu i bit će im rečeno: 'Oživite ono što ste stvorili!" (Muttefekun alejhi[194])

54. Prenosi se od Ibn-Abasa, r.a., da je rekao: "Čuo sam Resulullaha, s.a.v.s., kako je rekao: "Ko god bude slikao likove on će u vatru, i svakoj slici bit će data duša[195], koja će ga kažnjavati u Džehennemu.'" (Hadis prenosi Muslim[196])

O SINE ADEMOV, BIO SAM BOLESTAN, A NISI ME OBILAZIO

55 - Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Zaista će Allah, dž.š., na Sudnjem danu reći: ‘O sine Ademov, bio sam bolestan, a nisi Me obilazio, a on će reći: ‘O Gospodaru, kako ću te obići a ti si Gospodar svjetova?’ A On će reći: ‘Zar nisi znao da je neki Moj rob bolestan pa ga nisi obilazio. A da si ga obilazio, našao bi Me kod njega. O sine Ademov, tražio sam hranu od tebe, pa Me nisi nahranio.’ A on će odgovoriti: ‘O Gospodaru, kako ću Te nahraniti, a Ti si Gospodar svjetova?’ Pa će mu biti rečeno: ‘Zar nije Moj rob tražio od tebe hranu, a ti ga nisi nahranio? A da si ga nahranio našao bi to kod Mene. O sine Ademov, tražio sam da me napojiš, a ti Me nisi napojio.’ A on će reći: ‘O moj Gospoodaru, kako ću Tebe napojiti kad si Ti Gospodar svjetova?’ A On će kazati: ‘Moj rob je tražio da ga napojiš, a ti ga nisi napojio. ‘A da si ga napojio, našao bi to kod Mene.’” (Hadis prenosi Muslim[197])

ONI KOJI SU OKUSILI VATRU I ONI KOJI SU OKUSILI DŽENNET

56. Prenosi se od Enesa bin Malika da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Najbogatijem čovjeku na Zemlji kad bude bačen u vatru[198] , reći će se: ‘O sine Ademov, da li si ikad vidio blagodati i u njima uživao?’ A on će odgovoriti: ‘Nisam, Gospodaru, tako mi Allaha.’ A bit će doveden siromašak i uveden u Džennet, pa će biti upitan: ‘O sine Ademov, da li si ikad vidio siromaštvo i da li si ga ikada okusio?’ A on će odgovoriti: ‘Niti sam ga vidio, niti sam ga ikada okusio.’” (Hadis prenosi Muslim[199])

57. Prenosi se od Enesa bin Malika, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Bit će doveden dženetlija pa će biti upitan: ‘O sine Ademov, kakvu si tamo kuću zatekao?’ A on će odgovoriti: ‘Gospodaru moj, najbolju kakva se može zamisliti.’ Pa će mu On reći: ‘Zatraži nešto, poželi nešto.’ A on će kazati: ‘Ne tražim ništa osim da me vratiš na dunjaluk pa da na Tvome putu budem deset puta ubijen’, jer je vidio kakva je nagrada za šehadet. Pa će biti doveden stanovnik Džehennema i biti upitan: ‘O sine Ademov, kakvu si tamo kuću zatekao?’ A on će odgovoriti: ‘Gospodaru moj, najgoru koja se može zamisliti.’ Pa će mu Allah, dž.š., reći: ‘Bi li dao zlata u mjeri[200] Zemlje da se izbaviš iz vatre?’A on će reći: ‘Bih, moj Gospodaru.’ A Allah, dž.š., reći će mu: ‘Lažeš, tražio sam od tebe da učiniš manje i lakše, pa nisi htio.’ I bit će bačen u vatru.” (Hadis prenosi Ahmed[201] , a Albani ga smatra sahihom[202])

KRATKOĆA SUDNJEG DANA ZA VJERNIKE

58. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Za vjernike će Sudnji dan trajati onoliko koliko je od podneva do ikindije." (Hadis prenosi Hakim, a Albani ga smatra sahihom[203])

PRIKAZ POLAGANJA RAČUNA ONOGA KOME ALLAH, DŽ.Š., BUDE HTIO OPROSTITI, BEZ OBZIRA NA NJEGOVA LOŠA DJELA

Uzvišeni Allah kaže:

"Allah sigurno neće oprostiti da Njemu druge ravnim smatraju, a oprostit će kome hoće ono što je manje od toga." (En-Nisa, 116)

59. Prenosi se od Abdullaha bin Omera bin Asa, r.a., da je rekao: "Čuo sam Resulullaha, s.a.v.s., kako je rekao: 'Zaista će Allah na Sudnjem danu čovjeka iz moga ummeta odvojiti od ostalih ljudi, predočit će mu devedeset devet sidžila, a svaki će biti dug dokle pogled dopire, pa će ga upitati:'Da li poričeš išta od ovoga? Da li ti je kod zapisivanja učinjen kakav zulum?' A on će reći: 'Nije, Gospodaru.' A onda će ga upitati: 'Imaš li kakvo opravdanje?' A on će odgovoriti: 'Nemam, Gospodaru.' A Allah će mu reći: 'Ti, zaista, kod Nas imaš dobro i neće ti danas biti učinjeno nažao', pa će mu biti predočena kartica na kojoj će stajati: 'Ešhedu en la ilahe illallah ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu.' I bit će mu rečeno: 'Uzmi ovu karticu pa se izmjeri', a on će upitati: 'Gospodaru, šta je ova kartica naspram ovih sidžila?' A On će reći: 'Zaista, tebi neće biti učinjena nepravda.' Pa je nastavio prenosilac: "Stavljeni su sidžili na jedan, a kartica na drugi tas vage, pa je kartica prevagnula, jer Allahovo ime ništa ne može prevagnuti." (Hadis prenosi Ahmed[204] i Tirmizi[205] i Hakim[206] i kaže da mu je sened sahih po Muslimovim kriterijima, a s tim su se složili Ez-Zehebi i Albani [207])

NAREĐIVANJE SVAKOM NARODU DA SLIJEDI ONO ŠTO JE OBOŽAVAO, PADANJE KAFIRA U VATRU, NEPODNOŠLJIVO STANJE, MIJENJANJE POLOŽAJA I PRELAZAK PREKO SIRAT- ĆUPRIJE, ŠEFAAT RESULULLAHA, S.A.V.S., VJEROVJESNIKA, MELEKA, A.S, VJERNIKA I PRAŠTANJE NAJMILOSTIVIJEG

Zatim će Pozivač pozvati: “Neka svaki narod slijedi one koje je obožavao.” Oni će to čuti, pokorit će se i popadati u Džehennem, i ostat će samo oni koji su Allaha obožavali; bilo da su činili dobro ili griješili. Pa će im doći Allah, dž.š., u liku drugačijem od onoga u kom su ga prvi put upoznali, i reći će im: “Ja sam vaš Gospodar”, a oni će na to reći: “Utječemo se Allahu od tebe. Kad nam dođe naš Gospodar, mi ćemo Ga prepoznati.” A oni će reći: “Ima, ‘es-sak’ (potkoljenica).” Potom će Milostivi otkriti Svoju potkoljenicu, pa će Mu svi vjernici učiniti sedždu, a munafici, dvoličnjaci će u tome biti onemogućeni. Zatim će vjernici podignuti glave i vidjeti da je Allah, dž.š., ponovo uzeo Svoj pravi lik. I kazat će im Allah, dž.š.: “Ja sam vaš pravi Gospodar.” A oni će to potvrditi: “Zaista si Ti naš Gospodar.” Tada će biti postavljena Sirat-ćuprija preko Džehennema i ljudi će preko nje prelaziti do Dženneta. A ona je tanja od dlake i oštrija od sablje. Ljudi će preko nje prelaziti u skladu sa svojim djelima. Neki vjernici će preći dok trepneš okom, drugi brzinom munje, treći brzinom vjetra, neki brzinom trkaćeg konja, a neki trčeći. A na ćupriji će biti zakrivljene kuke, neki će se od njih spasiti, neki će biti zagrebani, a neki će od njih zbog svojih djela stradati. A kad Allah, dž.š., završi sa obračunom između ljudi, dozvolit će šefatdžijama da izvedu iz vatre vjernike koje su njihova djela bacila u vatru, oni će ih izvesti mrtve i ugljenisane pa će ih baciti u rijeku života na vratima Dženneta. Onda će oni niknuti kao sjemenka i izaći će sjajni poput bisera pa će ih onda Allah, dž.š., uvesti u Džennet.

HADIS O SIRAT-ĆUPRIJI

60. Prenosi se od Ebu-Seida el-Hudrija, r.a., kako je rekao: “Upitali su ahabi: ‘O Božiji poslaniče, hoćemo li vidjeti našeg Gospodara na Sudnjem danu?’ A on je odgovorio: ‘Da li vam nešto smeta[208] da vidite sunce ili mjesec kad je vedro?’ A mi smo kazali: ‘Ne smeta.’ A on je rekao: ‘Onda vam neće ništa zasmetati da vidite svoga Gospodara toga Dana onako

kako vidite ovo dvoje.' Zatim je dodao: 'Pa će pozvati Pozivač: 'Neka svaki narod krene za onima koje je obožavao.' I krenut će sljedbenici križa za svojim križem, sljedbenici kumira za svojim kumirima, a sljedbenici drugih božanstava za svojim božanstvima, sve dok ne ostanu samo oni koji su obožavali Allaha, dž.š., bilo da su činili dobra djela ili griješili i preostale ehli kitabije.[209] Zatim će se primaknuti Džehennem kao da je opsjena i reći će se židovima: 'Šta ste vi obožavali?' A oni će odgovoriti: 'Obožavali smo Uzejra, sina Allahovog.' Pa će im se reći: 'Lažete! Allah nije imao ni druge ni djeteta, a šta bi ste vi željeli?' A oni će kazati: 'Željeli bismo da nas napojiš.' Pa će im se reći: 'Pijte', i popadat će u Džehennem. Zatim će biti rečeno kršćanima: 'Šta ste vi obožavali?' A oni će reći: 'Obožavali smo Mesiha, Allahovog sina.' Pa će im se reći: 'Lažete! Allah nije imao ni druge ni djeteta, a šta biste vi željeli?' A oni će kazati: 'Želimo da nas napojiš.' Pa će im se reći: 'Pijte', i oni će popadati u Džehennem sve dok ne ostanu samo oni koji su Allaha, dž.š., obožavali: bilo da su dobro činili ili griješili, pa će im se reći: 'Šta je vas zadržalo, a svi drugi su otišli.' A oni će odgovoriti: 'Mi smo se od njih razdvojili jer želimo danas vidjeti svoga Gospodara.[210] Čuli smo onoga koji poziva kad je rekao: 'Neka svaki narod ide za onim koga je obožavao', i mi čekamo svoga Gospodara.' Pa je nastavio: 'Doći će im Allah u liku različitom od onoga kako su Ga prvi put vidjeli i reći će im: 'Ja sam vaš Gospodar.' A oni će reći: 'Ti nisi naš Gospodar'", (u Buharijinom predanju[211]) a ostali će reći: "'Ovo je naše mjesto i ovdje ćemo ostati dok nam ne dođe naš Gospodar, a kad nam On dođe, mi ćemo ga prepoznati.' Tada će im doći Allah, dž.š., u liku njima već poznatom i neće niko sa njim pričati osim vjerovjesnika pa će reći: 'Postoji li između vas i Njega neki znak po kojem ćete ga poznati?' A oni će reći: 'Ima es-sak (potkoljenica) i On će pokazati Svoj znak i past će Mu na sedždu svaki vjernik, a ostat će oni koji su sedždu činili samo da bi ih drugi vidjeli i čuli. Oni će pokušati učiniti sedždu, ali neće moći jer će se cijela kičma pretvoriti u jedan pršljen i neće dati leđima da se poviju.[212] Zatim će se postaviti ćuprija preko Džehennema, [213] a mi smo pitali: 'O Božiji poslaniče, a kakva je ta ćuprija?[214]' A on je odgovorio: 'Klizava i jako skliska[215] na njoj su kuke i čivije[216], i bodlje[217] spljoštene[218] i kuke od trnja povijenog.[219] To drvo raste u Nedždu i kažu da se zove Sa'dan. Vjernik će preko ćuprije preći dok okom trepneš,[220] ili kao munja, ili kao vjetar, ili kao trkaći konj jureći. Jedan će se spasiti, drugi će biti zagreban, ali će se izvući, a treći će pasti u džehenemsku vatru,[221] sve dok zadnji ne prođe vukući uže. Što se vas tiče, vi ćete toga Dana žarko preklinjati mene da vam se da pravo koje kao vjernici imate kod svoga Gospodara. Pa kad budu vidjeli da su se spasili, a njihova braća[222] nisu, povikat će: 'Gospodaru naš, a naša braća. Pa oni su klanjali sa nama, postili sa nama i učestvovali u aktivnostima zajedno sa nama.' A Allah će Uzvišeni reći: 'Idite, pa kod koga nađete imana težine dinara, izvadite ga.' I Allah će zabraniti vatri njihova lica. I doći će spašeni od vatre i vidjeti da su neki u vatri do članaka, a neki do potkoljenica, pa će izvaditi one koje su poznali i vratit će se. A on će reći: 'Idite i izvedite iz vatre svakog kod koga nađete imana koliko pola dinara.' Pa će izvaditi one koje poznaju, i vratit će se. A on će reći: 'Idite ponovo pa kod koga nađete imana

koliko trun, izvedite ga.' Oni će izvesti onoga koga budu poznavali."

Pa je rekao Ebu-Seid: "Ako mi ne vjerujete pročitajte: 'Allah neće nikome ni trunku nepravde učiniti. Dobro djelo On će umnogostručiti.' Posredovat će vjerovjesnici, meleki, vjernici, pa će onda Allah, dž.š., reći: 'Ostao je još samo Moj šefaat', i zagrebat će šakom u vatru i izvaditi narode izgorjele[223] pa će ih baciti u rijeku na vratima Dženneta, za koju kažu da je voda života. I oni će izniknuti na riječnim stranama kao što niče sjemenka iz mulja[224] koju ste imali prilike vidjeti da niče na stijeni ili na stablu drveta, pa je ona koja je nikla u hladu blijeda, a ona koja je rasla na suncu zelena. Izaći će iz rijeke blistavi kao biseri, imat će na vratu biljeg. Ući će u Džennet pa će im stanovnici Dženneta reći: 'Ovo su oni koje je Milostivi iz Vatre oslobodio, pa ih uveo u Džennet iako nisu imali dobrih djela i ništa dobrog nisu pripremili.' Pa će im se reći: 'Sve što vidite pripada vama i još toliko.'" (Muttefekun alejhi[225])

DRUGO PREDANJE O SIRAT-ĆUPRIJI

61. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je rekao: "Ljudi su upitali: 'O Božiji poslaniče, da li ćemo vidjeti našeg Gospodara na Sudnjem danu?' A on će reći: 'Da li vas išta sprječava da vidite sunce na nebu bez oblaka?' Oni će odgovoriti: 'Ne, Božiji poslaniče.' A on će upitati: 'Da li vas išta sprječava da vidite mjesec u noći uštapa?' Oni će odgovoriti: 'Ne, Božiji poslaniče.' A on će na to reći: 'Vi ćete u Ga na Sudnjem danu, uistinu, tako jasno vidjeti, pa će Allah, dž.š., skupiti ljude i reći će im: Neka svako od vas slijedi ono što je obožavao', pa će neko slijediti, sunce, neko mjesec, a neko tagute.[226] I ostat će samo ummet pravovjernih, a među njima bit će dvoličnjaka. Pa će im doći Allah, dž.š., u liku njima nepoznatom i reći će im: 'Ja sam vaš Gospodar.' A oni će reći: 'Utječemo se Allahu od tebe, ovo je naše mjesto i ostat ćemo ovdje sve dok ne dođe naš Gospodar, a kad nam On dođe, mi ćemo ga prepoznati.' I onda će doći Allah, dž.š., u liku njima poznatom i reći će: 'Ja sam vaš Gospodar.' A oni će to potvrditi: 'Da, Ti si naš Gospodar.' Pa će ga oni slijediti, i bit će postavljena[227] ćuprija preko Džehennema. Rekao je Resulullah, s.a.v.s.: 'Ja ću biti prvi koji će je preći, a dova Poslanika, s.a.v.s., toga Dana bit će:'Allahu, spasi, spasi.' Na ćupriji će biti velike bodljikave kuke, slične onim na drvetu sa'dan,[228] a znate li kakve su bodlje sa'dana?' A oni rekoše: 'Znamo, o Allahov poslaniče.' A Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Zaista su one kao bodlje sa'dana osim što njihovu veličinu ne zna niko osim Allah, dž.š. One će ljude kačiti u skladu s njihovim djelima. Neki će od njih zbog svojih djela ostati na tim kukama,[229] a neki će biti zakačeni[230] pa će se spasiti. Trajat će to dok Allah, dž.š., ne presudi robovima. Pa će onda iz vatre izvaditi one koje On bude htio od onih koji su posvjedočili da nema drugog boga osim Allaha i naredit će melekima da ih izvedu, a prepoznat će ih po znakovima koji kazuju da su sedždu činili. Allah, dž.š.,

zabranio je vatri sinove Ademove koji imaju tragove od činjenja sedžde. Njih će On iz vatre izbaviti, a oni će biti već ugljenisani, pa će se na njih voda lijevati, a tu vodu zovu vodom života, a potom će niknuti kao sjemenke iz nanosa bujice. A ostat će neki čovjek, okrenut prema vatri, pa će reći: 'O moj Gospodaru, guši me njen miris[231] i izgaram od njezine žestine[232], okreni moje lice od vatre.' I tu će dovu neprestano Allahu upućivati pa će mu se reći: 'Ako ti molbu uslišam, ti ćeš možda još nešto tražiti.' A on će reći: 'Tako mi Tvoje veličine, neću ništa drugo tražiti.' Pa će mu lice biti okrenuto od vatre, a on će reći: 'O moj Gospodaru, približi me vratima Dženneta.' Pa će mu se reći: 'Zar nisi rekao da nećeš ništa više tražiti? Teško tebi, o sine Ademov, nisi pouzdan.' A on će neprestano moliti, pa će mu se reći: 'Ako ti molbi udovoljim, možda češ tražiti nešto drugo.' A on će reći: 'Neću, tako mi Tvoje veličine, neću ništa drugo tražiti.' A Allah će mu dati ono što On bude htio od onog što je bilo obećano i ono što je tražio da ne bi više od Njega tražio još nešto. I približit će se vratima Dženneta pa kad bude vidio šta je u njemu, zašutjet će jer je Allah tako htio. Zatim će reći: 'Gospodaru moj, uvedi me u Džennet.' A On će mu reći: 'Zar nisi tvrdio da ništa drugo nećeš tražiti? Teško tebi, sine Ademov, zato što nisi od riječi.' A on će reći: 'O moj Gospodaru, nemoj me učiniti najnesretnijim Tvojim stvorenjem.' I molit će neprestano sve dok se njegov Gospodar ne počne smijati. A kad se nasmije, dozvolit će mu ulazak u Džennet. Kad uđe u Džennet, reći mu se: 'Poželi nešto', i on će poželjeti. Zatim će mu se reći: 'Poželi još nešto', i sve tako dok mu ne ponestane želja. Pa će mu Allah reći: 'Sve ovo pripada tebi i još toliko.'" Kaže Ebu-Hurejre, r.a.: "I to je posljednji od stanovnika Dženneta koji će ući u Džennet." Rekao je Ata': "Ebu-Seid sjedio je sa Ebu-Hurejreom, r.a., i nije promijenio ništa od njegovog hadisa sve dok nije završio riječima: 'Sve ovo pripada tebi i još toliko.' Rekao je Ebu-Seid, r.a.: "Čuo sam Resulullaha, s.a.v.s., da je rekao: 'Ovo pripada tebi i deset puta toliko.' Kaže Ebu-Hurejre: "Ja sam ovako zapamtio: 'Ovo je tebi i još toliko.'" (Muttefekun alejhi[233])

ŠEFAAT RESULULLAHA, S.A.V.S., I IZVOĐENJE VJERNIKA IZ VATRE

Kad Allah, dž.š., presudi ljudima i svako bude znao gdje mu je pravac, Allah će dozvoliti šefaat. Šefaat će činiti vjerovjesnici, meleki i vjernici za one koji u svom srcu budu imali makar trun imana, a meleki će činiti šefaat za one koji zbog grijeha i neposlušnosti budu izgorjeli, pa kad završe, kazat će Milostivi: "Ostao je još Moj šefaat, pa će zagrebati šakom u vatru i izvest će narode koji su već izgorjeli i oni će biti spuštani u rijeku na vratima Dženneta, a zovu je rijeka života, pa će izniknuti na njenim obalama.

62. Prenosi se od Ma'bed bin Hilala el-Anzija, a on od Enesa bin Malika, r.a., kako je

rekao: “Pričao nam je Muhammed, s.a.v.s.,: ‘Kad nastupi Sudnji dan, ljudi će jedni druge uznemiriti, pa će doći Ademu, a.s., i reći će mu: ‘Traži šefaat za svoje potomke.’ A on će reći: ‘Nisam vam ja za to.’ Govorio je dalje sve dok nije rekao: ‘Pa će doći meni, a ja ću im reći: ‘Ja sam vam za to’, pa ću požuriti svome Gospodaru da zatražim od Njega dozvolu, a On će mi je dati i stat ću pred Njega i zahvalit ću mu se onako kako Mu se ranije nisam znao zahvaliti, a On će me njome nadahnuti. Potom ću Mu pasti na sedždu i reći će mi se: ‘O Muhammede, podigni glavu, reci, tvoj će se glas čuti. Zatraži, bit će ti dato, učini šeefat bit će ti prihvaćen.’ A ja ću reći: ‘Gospodaru, moj ummet, moj ummet’, pa će biti rečeno: ‘Požuri, pa ko bude imao u srcu imana koliko zrno pšenice ili ječma, izvedi ga iz Džehennema’, a ja ću požuriti da to učinim. Zatim ću se vratiti Gospodaru i zahvaliti Mu se istom zahvalom, učinit ću Mu sedždu, pa će mi biti rečeno: ‘O Muhammede, podigni glavu, reci, bit će ti uslišeno. Zatraži, bit će ti dato, učini šefaat, bit će ti prihvaćen.’ A ja ću reći: ‘Gospodaru, moj ummet, moj ummet’, pa će mi biti rečeno: ‘Požuri, pa ko bude imao u srcu imana koliko zrno gorušice, izvedi ga iz Džehennema. A ja ću požuriti i učinit ću to. Zatim ću se vratiti svome Gospodaru, zahvalit ću Mu se istom zahvalom, past ću Mu na sedždu, pa će mi se reći: ‘O Muhammede, podigni glavu, reci, bit će ti uslišano. Zatraži, bit će ti dato, zauzmi se, bit će ti prihvaćeno.’ A ja ću reći: ‘Gospodaru, moj ummet, moj ummet’, pa će mi biti rečeno: ‘Požuri, pa ko bude imao u srcu mnogo, mnogo, mnogo manje imana nego što je srce gorušice, izvedi ga iz Džehennema, a ja ću požuriti i učinit ću to.’” “Ovaj hadis prenesen je od Enesa bin Malika i on nas je sa njim upoznao. Izišli smo od njega pa došli iza mezaristana u pustinji[234] i rekli smo: ‘Trebali bismo otići Hasanu[235], koji se krio u kući Ebu-Halife da ga poselamimo.’ Ušli smo, nazvali selam i rekli: O Ebu-Seide, dolazimo ti od tvoga brata Ebu-Hamze. Ispričao nam je hadis o šefaatu kakvog ranije nismo čuli. A on je rekao: ‘Da čujem’,[236] pa smo mu ispričali hadis, a on je kazao: ‘Dopuni’, a mi smo rekli: ‘Nije nam više od toga ispričao’, a on je rekao: ‘Pričao nam je prije dvadeset godina o tome hadisu, kada ga je najviše memorija služila,[237] pa nam je rekao više nego vama danas, ali ne znam da li je ostatak zaboravio zbog starosti ili je to namjerno prešutio zbog bojazni da se ne opustite’, a mi smo kazali: ‘Pa, kaži nam ti.’ A on se nasmijao i rekao: ‘Čovjek je stvoren od žurbe, pa zato sam vam to spomenuo jer želim da vas obavijestim. Poslanik, s.a.v.s. je još kazao: ‘Zatim sam se vratio svome Gospodaru po četvrti put, zahvalio sam Mu istom zahvalom, pao Mu na sedždu, pa mi je rečeno: ‘O Muhammede, podigni glavu. Reci, bit će ti uslišano. Zatraži, bit će ti dato, traži šefaat, bit će ti zauzimanje primljeno.’ A ja ću reći: ‘Gospodaru, daj mi dozvolu za one koji su rekli ‘La Ilahe illallah’, a On je rekao: ‘Nije to za tebe’ (ili je rekao: ‘To tebi ne pripada) jer, tako Mi moje moći, tako Mi Moje veličine, tako Mi Moje uzvišenosti, tako Mi Moga ponosa[238] jedino ću Ja izvesti iz Džehennema onoga ko je izrekao La ilahe illalah.’” (Muttefekun alejhi[239])

POSLANIKOV, S.A.V.S., ŠEFAAT ZA VELIKE GRJEŠNIKE IZ NJEGOVOG UMMETA

63. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Svakom će vjerovjesniku biti uslišena jedna dova, a svaki će od njih požuriti da ih ispuni. A ja ću svoju molbu ostaviti za šefaat za svoj ummet na Sudnjem danu. I to je ono u šta se mogu uzdati, inšallah, oni koji umru od moga ummeta, a ne budu činili nikakav širk Allahu, dž.š." (Muttefekun alejhi[240])

ČOVJEK KOJI ĆE SE NAJVIŠE OBRADOVATI ŠEFAATU JESTE RESULULLAH, S.A.V.S.

64. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je rekao: "Upitao sam Božijeg Poslanika, s.a.v.s.: 'Ko će se najviše obradovati tvome šefaatu na Sudnjem danu?' A on je odgovorio: 'Znao sam, Ebu-Hurejre, da me niko prije tebe neće upitati za ovaj hadis, zato što znam koliko žudiš da saznaš neki hadis. Čovjek koji će se najviše obradovati mom šefaatu jeste onaj koji je iz dubine srca izgovarao La ilahe illallah.'"[241] (Hadis prenosi Buharija[242])

Rekao je Hafiz bin Hadžer, neka mu se Allah smiluje: "Pod ovim šefaatom podrazumijeva se neki od šefaata, a to je onaj kada će Resulullah, s.a.v.s., reći: 'Moj ummet, moj ummet', pa će mu se kazati: 'Izvedi iz Džehennema onoga ko u srcu ima imana toliko i toliko.' A najsrećniji zbog njegovog šefaata bit će onaj koji je imao potpuniji iman u odnosu na onog koji je imao slabiji iman od njega, dok će se najviše obradovati veličanstvenom šefaatu kojim će čovjek biti oslobođen od dugog stajanja - onaj koji se prije uputi ka Džennetu.

A to su oni koji će ući u Džennet bez polaganja računa. Poslije njih slijede oni koji će ući u Džennet bez kažnjavanja, iako su ga zaslužili, nakon što polože račune. Potom oni koje je liznuo plamen Džehennema, ali nisu pali u vatru."[43]

IZVOĐENJE MUSLIMANA GRIJEŠNIKA IZ VATRE ALLAHOVOM MILOŠĆU

65 - Prenosi se od Ebu-Seida el-Hudrija, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s, rekao: “A stanovnici Džehennema, koji su u vatri nastanjeni, bit će u stanju ni života ni smrti, a oni koji su pali u vatru zbog grijeha” (ili je rekao): “Zbog grešaka” - “bit će usmrćivani sve dok ne postanu ugljevlje. Pa će biti dozvoljen za njih šefaat i bit će dovedeni (izvedeni) u grupama[244] a zatim će biti poredani na obalama dženetskih rijeka pa će im se reći: ‘O stanovnici Dženneta, polivajte ih’, pa će oni iznicati kao sjemenke bilja iz nanosa (mulja) kojeg rijeka izbaci.”[245] I rekao je jedan čovjek iz naroda: ‘Kao da je Resulullah, s.a.v.s., bio sa beduinima.” (Hadis prenosi Muslim[246])

Rekao je Nevevi, neka mu se Allah smiluje: “Iz značenja navedenog hadisa očito je, a Allah najbolje zna, da su kafiri ti koji su stanovnici vatre, a da se nalaze u stanju ni života ni smrti, kao što Uzvišeni Allah kaže: ***‘Oni neće biti na smrt osuđeni i neće umrijeti, i neće im se patnja u njima ublažiti.’” (Fatir, 36)***

I još je rekao Uzvišeni Allah:

“U njemu neće ni umrijeti ni živjeti.” (Ta-Ha, 74)

Ovakav je stav sljedbenika istine prema kojem je uživanje stanovnika Dženneta vječno, kao što je vječna i patnja stanovnika Džehennema. A što se riječi Resulullaha, s.av.s., tiče: “A oni ljudi koje će vatra zahvatiti…”, pa do kraja hadisa, on pod njima podrazumijeva vjernike koji su griješili. Njih će Allah, dž.š., usmrtiti nakon što budu kažnjavani onoliko koliko On bude htio. A ovo je usmrćivanje stvarno sa gubitkom osjećaja, a kazna će biti u skladu s veličinom njihovog grijeha. To znači da će ih usmrtiti i zadržati u vatri, a oni neće ništa osjećati i ostat će u njoj onoliko koliko im Allah bude odredio. Zatim će iz vatre biti izvedeni, mrtvi i ugljenisani, potom preneseni u gomilama, kao što se nose stvari, na obale dženetskih rijeka, a onda preliveni vodom života nakon čega će oživjeti i izrasti pa će otići u svoja boravišta i nastaviti sa preostalim fazama (haovima). To se može zaključiti iz navedenog hadisa, a Allah najbolje zna.[247]

STANOVNICI BEDEMA

Allah, dž.š., kaže:

"I stanovici Dženneta će stanovnike vatre dozivati: 'Mi smo našli da je istinito ono što nam je Gospodar naš obećao, da li ste vi našli da je istinito ono čime je vama Gospodar vaš prijetio?' 'Jesmo', odgovorit će. A onda će jedan glasnik, među njima, da ga jedni i drugi čuju, viknuti: 'Neka Allahovo prokletstvo ostane nad onima koji su se prema sebi ogriješili, koji su od Allahovog puta odvraćali i nastojali da ga iskrive[248] i koji u onaj svijet nisu vjerovali.' Između njih bit će bedem,[249] a na vrhovima[250] ljudi koji će svakog po obilježju njegovom poznati.[251] I oni će stanovnicima Dženneta viknuti: 'Mir vama!' - dok još ne uđu u njega, a jedva će čekati. A kad im pogledi skrenu prema stanovnicima Džehennema, uzviknut će: 'Gospodaru naš, ne daj nam da budemo s narodom grješnim!' Oni koji će po vrhovima bedema biti zovnut će neke ljude, koje će po obilježju njihovom poznati, i reći će: 'Šta vam koristi ono što ste zgrtali i to što ste se oholo držali? Zar nisu ovo oni za koje ste se zaklinjali da ih Allahova milost neće stići?' - A Allah im je rekao: 'Uđite u Džennet, nikakva straha za vas neće biti, i ni za čim vi nećete tugovati!'" (El-A'raf, 44-49)

66. Rekao je Hazifa, r.a.: "Stanovnici su bedema narod čija su dobra djela prevagnula pa nije bačen u vatru, a imao je previše loših djela da bi ušao u Džennet. I kad oni bace pogled na stanovnike vatre, reći će: ***'Gospodaru naš, ne daj da budemo sa narodom grješnim.'*** Pa dok budu time zabavljeni, iznenada će im doći tvoj Gospodar i reći će: 'Krenite, uđite u Džennet. Ja sam vam, zaista, već oprostio.'" (Prenosi Hakim u Mustedreku i kaže da je ovo sahih po kriterijima dvojice šejhova, tj Buharije i Muslima, a Ez- Zehebi[252] ga ne prenosi, ali se slaže s njim.)

Kaže hafiz Ibn-Kesir, neka mu se Allah smiluje: "A ono što je Allah, dž.š., spomenuo navodeći razgovor stanovnika Dženneta sa stanovnicima Džehennema ukazuje na to da između Dženneta i Džehennema ima jedna pregrada koja sprečava da stanovnici Džehennema mogu doći u Džennet." A Ibn Džeri et-Taberi, neka mu se Allah smiluje, kaže: "To je pregrada za koju Allah, dž.š., kaže:

'I između njih će se pregrada postaviti koja će vrata biti; unutar nje bit će milost, a izvan nje patnja.'" (El-Hadid, 13)

"A to su bedemi za koje Allah, dž.š., kaže:

'Između njih bit će bedem, a na vrhovima ljudi.'"

Pa Džerir et-Taberi i nastavlja: "El-a'raf je množina od riječi 'urf, a svaka uzvisina od

zemlje kod Arapa se naziva ‘urf. I kad kažemo da horoz ima krijestu, za krijestu se upotrebljava izraz ‘urf zato što je uzdignuta iznad glave.” A Ibn-Kesir kaže: “A mufesiri se razilaze oko tumačenja riječi ‘ashabul a’raf ‘(stanovnici bedema i oko toga što se pod ovim misli.” Tumačenja su mufesira dosta bliska kad kažu da je to narod čija su dobra i loša djela poravnata. Ovako misle Hafiza, Ibn-Abas, Ibn-Mes’ud i neki od selefa i halefa (oni koji dolaze poslije tabiina), neka im se Allah smiluje.[253]

OBRAČUN (VAGA) IZMEĐU SIRAT-ĆUPRIJE I DŽENNETA

“Kad vjernici pređu Sirat-ćupriju i budu sigurni od Vatre, učinit ću za onoga za koga Allah, dž.š., dozvoli šefaat od stanovnika Vatre. I ući će u Džennet svi osim onoga ko je svome bratu učinio nepravdu. Takvi će biti zadržani na mizanu između Dženneta i Džehennema da bi račune međusobno poravnali, pa će im onda biti dozvoljen ulazak u Džennet.”

67. Prenosi se od Ebu-Seida el-Hudrija, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Vjernici će biti spašeni od vatre pa će biti zadržani na mostu između Dženneta i Džehennema da bi poravnali račune oko nepravde koju su jedni drugima učinili na dunjaluku, sve dok to ne rasprave i ne poravnaju račune. Zatim će im biti dozvoljeno da uđu u Džennet. Tako mi Onog u Čijoj je ruci Muhammedova duša, svako od njih će prepoznati svoje mjesto u Džennetu lakše nego je prepoznavao svoju kuću na dunjaluku.” (Hadis prenosi Buharija[254])

Hafiz Ibn-Hadžer kaže: “Možda su stanovnici a’rafa (bedema) od onih kojima se Allah smilovao, a oni su svojoj braći mnoge nepravde učinili, pa su im se izjednačila dobra i loša djela, te su zato zadržani da mogu gledati one koji će sa ćuprije padati u vatru, strahujući da i sami ne budu tamo poslani, a istovremeno da mogu vidjeti stanovnike Dženneta kojima će dovikivati: ‘Mir vama!’ - sve dok sami ne uđu u Džennet, a jedva će čekati.” A Allah najbolje zna.

U VATRU ĆE UĆI SILNICI, A U DŽENNET NEMOĆNI (SIROMASI)

66. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Prepirat će se Džennet i Džehennem, pa će Džehennem reći: ‘U mene će ući svi oholi i uobraženi silnici’, a Džennet će reći: ‘U mene će ući samo slabašni i neviđeni.’[255] A Allah, Blagi i Uzvišeni će reći Džennetu: ‘Ti si Moja milost, sa tobom ću se smilovati kome Ja hoću od Svojih robova.’

A reći će Džehennemu: ‘A ti si Moja kazna kojom ću Ja mučiti koga Ja hoću od Svojih robova i oba ću vas napuniti.’ A što se Džehennema tiče, on se neće napuniti sve dok Allah, dž.š., ne stavi na njega Svoju nogu. Tek tada će Džehennem povikati: ‘Dosta, dovoljno mi je ovoliko!’ I tada će se Džehennem osjećati punim, a onda zbiti i savit nad stanovnicima vatre. A Allah, dž.š., neće učiniti nepravdu ni jednom svom stvorenju. Međutim, da bi napunio Džehennem stvorit će nova stvorenja.” (Muttefekun alejhi[256])

OSOBINE DŽEHENNEMA
I NJEGOVIH STANOVNIKA

OSOBINE DŽEHENNEMA I NJEGOVIH STANOVNIKA

Ovo je, tako mi Allaha, kuća poniženja, prezira, patnje i razočarenja. Ovo je kuća jecanja, uzdisaja i jaukanja i kuća tuge; kuća u kojoj stanuju nesrećni, jadni i oni koji se, plačući, kaju. U okove će im biti ruke i vratovi stavljeni, a svuda oko njih će vatra plamtjeti, njihovo piće bit će kapljevina od koje će im utrobe i koža gorjeti, a hrana će im biti sa drveta zekkum. U trbuhu će im kao rastopljena kovina ključati, kao što voda kad ključa, vrije. Prizivat će sebi smrt, ali im neće biti udovoljeno. Tražit će od svoga Gospodara da izađu iz Džehennema, ali će im biti rečeno da se vrate u njega i ništa ne govore. A kako bi se ti osjećao kad bi ih vidio, na licima vučene i očiju koje su ugasle. A tek da čuješ njihovu dreku i jadikovke, a oni ne čuju.

MEĐUSOBNO PROKLINJANJE MUŠRIKA U VATRI

Zatim će mušrici biti bačeni u vatru, ummet za ummetom između ljudi i džina. Pa kad bude ušao neki ummet, žalit će se Allahu, dž.š., na prethodni, govoreći: "Oni su ti koji su nas zaveli." Prethodni će ummet odgovarati: "Vi ste zalutali kao što smo i mi zalutali pored onolikih dokaza i argumenata koji su nam predočeni na dunjaluku preko Poslanika, s.a.v.s. Da je Allah nas uputio, uputio bi i vas. Svejedno je da li ćemo strpljivo podnositi ili ćemo jedni druge tužakati. Nema nam spasa."

Allah, dž.š., kaže:

"'Ulazite u Džehennem s narodima, s džinima i ljudima koji su prije vas bili i nestali!', reći će On. I kad god neki narod uđe, proklinjat će onaj za kojim se u nevjerovanju poveo. A kad se svi u njemu iskupe, tada će običan puk reći o glavešinama svojim: 'Gospodaru naš, ovi su nas u zabludu odveli, zato im podaj dvostruku patnju u vatri!' 'Za sve će biti dvostruka!' - reći će On - 'ali vi ne znate.' A glavešine će reći običnom puku: 'Pa vi nemate nikakve prednosti nad nama!' Zato iskusite patnju za ono što ste radili." (El-A'raf, 38-39)

Allah Uzvišeni, kaže:

"I kad se u vatri budu prepirali, pa oni koji su bili potlačeni reknu glavešinama svojim: 'Mi smo se za vama povodili, možete li nas makar malo vatre osloboditi?', onda će glavešine reći: 'Evo nas, svi smo u njoj jer Allah je

presudio robovima Svojim.' I oni koji će u vatri biti govorit će stražarima džehenemskim: 'Zamolite Gospodara svoga da nam bar jedan dan patnju ublaži!' A zar vam poslanici vaši nisu dokaze jasne donosili?', pitat će oni. 'Jesu!', odgovorit će. 'Molite onda vi!', reći će oni. Ali će molba onih koji nisu vjerovali uzaludna biti!" (El-Mu'minun, 7-50)

Allah, dž.š., kaže:

"I izaći će svi pred Allaha, pa će oni koji su bili tlačeni reći glavešinama svojim: 'Mi smo bili vaše pristalice, možete li nam imalo Allahovu kaznu olakšati?' 'Da je nas Allah uputio', odgovorit će oni, 'i mi bismo vas uputili. Žalili se mi ili trpjeli, svejedno nam je, spasa nam više neće biti.'" (Ibrahim, 21)

Allah, dž.š., kaže:

"Allah je nevjernike prokleo i za njih oganj razbuktali pripremio, u njemu će vječno i zauvijek boraviti, ni zaštitnika ni pomagača neće naći. Na Dan kad se njihova lica u vatri budu prevrtala, govorit će: 'Kamo sreće da smo se Allahu pokoravali, da smo Poslanika slušali!' I govorit će: 'Gospodaru naš, mi smo prvake naše i starješine naše slušali, pa su nas oni s pravog puta odveli; Gospodaru naš, podaj im dvostruku patnju i prokuni ih prokletstvom velikim!'" (El-Ahzab, 64-68)

Allah, dž.š., kaže:

"A Džehennem zalutalima ukazati[257] i reći će im se: 'Gdje su oni kojima ste se klanjali, a niste Allahu; mogu li vam oni pomoći, a mogu li i sebi pomoći?', pa će i ti i oni koji su ih u zabludu doveli u njega biti bačeni,[258] i vojske Iblisove - svi zajedno. I oni će, svađajući se u njemu, govoriti: 'Allaha nam, bili smo, doista, u očitoj zabludi kad smo vas sa Gospodarom svjetova izjednačavali, a na stranputicu su nas naveli zlikovci, pa nemamo ni zagovornika, ni prisna prijatelja - da nam je samo da se povratimo, pa da postanemo vjernici!'" (Eš-Šu'ara, 91-102)

ODRICAT ĆE SE ŠEJTAN U DŽEHENNEMU SVOJIH SLJEDBENIKA

Kad Allah, dž.š., presudi Svojim robovima onako kako je to opisao, pa kad budu bačeni nevjernici u vatru, zovnut će ih šejtan kako bi se ogradio od toga da je on Allahov drug, a što su ljudi praktično na dunjaluku pokazivali kroz poslušnost i pokornost šejtanu, učinivši tako neposlušnost Allahu i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s. Uprkos dokazima vjerovjesnika i poslanika, s.a.v.s., njima poslanim, krenuli su stopama šejtana, iako za takav postupak nisu imali valjana ni razloga ni dokaza.

Kaže Allah, dž.š.:

"I kad bude sve riješeno, šejtan će reći: 'Allah vam je pravo obećanje dao, a ja sam svoje obećanje iznevjerio; ali, ja nisam nikakve vlasti nad vama imao, samo sam vas pozivao i vi ste mi se odazivali; zato ne korite mene, već sami sebe, niti ja mogu vama pomoći[259] niti vi možete pomoći meni. Ja nemam ništa s tim što ste me prije smatrali Njemu ravnim.' Nevjernike sigurno čeka bolna patnja." (Ibrahim, 22)

Iblis će reći: "Ja vam danas ne mogu koristiti, niti vas mogu izbaviti od ove bolne patnje, a ni vi ne možete ništa učiniti da mene izbavite od ove strašne patnje. Zaista vam je Allah, dž.š., istinito obećanje dao, a vi ste bili nepokorni i porekli ste Njegovo obećanje. A ja sam vas lažnim obećanjima mamio, pa ste me poslušali i smatrali ste ih istinitim. Zato nemojte meni, nego sebi prigovarajte. A nasilnicima pripada bolna patnja."

JAD I TUGA STANOVNIKA DŽEHENNEMA

Allah, dž.š., kaže:

"I svi će prikriti tugu kad vide da će kažnjeni biti, a Mi ćemo na vratove nevjernika sindžire staviti; zar će biti kažnjeni drukčije nego prema onome kako su radili?" (Saba', 33)

Allah, dž.š., kaže:

"Na Dan kad nevjernik prste svoje bude grizao govoreći: 'Kamo sreće meni da sam se uz Poslanika pravog puta držao, kamo sreće, teško meni, da toga i toga za prijatelja nisam uzeo, on me je od Kur'ana odvratio nakon što mi je priopćen bio!', a šejtan čovjeka uvijek ostavlja na cjedilu." (El-Furkan, 27-19)

69. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Neće niko ući u Džennet a da mu se prije toga ne pokaže njegovo mjesto u Vatri koje bi ga čekalo da je nešto loše uradio, kako bi povećao zahvalu Allahu, i neće ući u vatru niko prije nego mu se pokaže mjesto u Džennetu koje bi ga čekalo da je činio dobro, kako bi se još više rastužio." (Hadis prenosi Buharija[260])

70. Prenosi se od Abdullaha bin Omera, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Kada stanovnici Dženneta budu uvedeni u Džennet, a stanovnici Džehennema budu bačeni u vatru, doći će se sa smrću. Postavit će se između Dženneta i Džehennema pa će biti zaklana, a pozivač će uzviknuti: 'O stanovnici Dženneta, nema smrti. O stanovnici Džehennema, nema smrti.' Tada će se stanovnici Dženneta još više radovati, a stanovnici Džehennema će se još više ražalostiti." (Muttefekun alejhi. [261] Muslim je još dodao da je Ebu-Seid rekao: "Pa je Resulullah, s.a.v.s., proučio: 'I opomeni ih na Dan tuge kada će biti sa polaganjem računa završeno, a oni su ravnodušni bili i nisu vjerovali.' I rukom je pokazao na dunjaluk."[262])

TRAJNOST DŽEHENEMSKE KAZNE

Allah, dž.š., kaže:

"A nevjernici će u patnji džehenemskoj vječno ostati, ona im se neće ublažiti i nikakve nade u spas neće imati;[263] nismo im Mi nepravedni bili, oni su sami sebi nepravdu nanijeli, Oni će dozivati: 'O Malik, neka Gospodar tvoj učini da mi umremo!'[264] , a On će reći: 'Vi ćete tu vječno ostati!' Mi smo vam slali Istinu, međutim, vi ste tu Istinu prezirali." (Ez-Zuhruf, 74-78)

Allah, dž.š., kaže:

"A nevjernike čeka vatra Džehennema, oni neće biti na smrt osuđeni, i neće umrijeti, i neće im se patnja u njemu ublažiti - eto tako ćemo svakog nevjernika kazniti - oni će u njemu jaukati: 'Gospodaru naš, izbavi nas, činit ćemo dobra djela, drukčija od onih koja smo činili.' 'A zar vas nismo ostavili da živite dovoljno dugo da bi onaj koji je trebao razmisliti[265] imao vremena da razmisli, a bio vam je došao i onaj koji opominje? Zato iskusite patnju, nevjernicima nećemo pomoći!'" (Fatir, 36-37)

71. Prenosi se od Ebu-Musa el-Eš'arija, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s. rekao: "Stanovnici će Džehennema toliko plakati da bi lađa mogla po njihovim suzama ploviti, a isplakivat će krv umjesto suza." (Hadis prenosi Hakim[266] i kaže da je sened ovog hadisa sahih, a dva šejha, Buharija i Muslim, ne prenose ga, s njima se slaže Ez-Zehebi. Albani ga ocjenjuje kao hasen[267])

DŽEHENEMSKI OKOVI I KATRAN

Allah, dž.š., kaže:

"A ako se čudiš, pa - čudo su riječi njihove: 'Zar ćemo, zaista, kad zemlja postanemo, biti stvoreni ponovo?'[268] Oni ne vjeruju u Gospodara svoga; na njihovim vratovima bit će sindžiri i oni će stanovnici Džehennema biti, u njemu će vječno ostati." (Er Ra'd, 5)

Allah, dž.š., kaže:

"Toga dana ćeš vidjeti grješnike povezane u zajedničke[269] okove; košulje će im od katrana biti[270] a vatra će lica njihova obavijati." (Ibrahim, 49-50)

DRVO ZEKKUM[271]

Allah Uzvišeni, kaže:

"Drvo zekkum bit će hrana grješniku, u trbuhu će kao rastopljena kovina[272] vriti, kao što voda, kada ključa, vrije.[273] 'Ščepajte ga[274] i usred ognja odvucite,[275] a zatim mu, za kaznu, na glavu vodu koja ključa, izlijevajte!' 'Okušaj, ta ti si, uistinu, 'moćni' i 'poštovani', ovo je, zaista, ono u što ste sumnjali!'"[276] (Ed-Duhan, 43-50)

Allah Uzvišeni, kaže:

"A da li je bolja ta gozba ili drvo zekkum, koje smo nevjernicima kao kaznu odredili?[277] To je drvo koje će usred Džehennema rasti, plod će mu poput šejtanskih glava biti. Oni će se njime hraniti i trbuhe će svoje njime puniti, zatim će to s ključalom vodom izmješati,[278] a potom će se, sigurno, opet u Džehennem vratiti. Oni su očeve svoje u zabludi zatekli pa i oni stopama njihovim nastavili."[279] (Es-Saffat, 62-70)

72. Prenosi se od Abdullaha bin Abbasa, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., proučio ovaj ajet: "Bojite se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani!" Rekao je Resulullah, s.a.v.s.: "Kad bi samo jedna kap drveta zekkum kanula na dunjaluk, uništila bi sve stanovnike Zemlje i život na njoj. A šta će tek biti sa onim ko se time hrani." (Hadis prenosi Tirmizi[280] i kaže da je hasen sahih, a i Albani smatra ga sahihom[281])

DŽEHENEMSKA KAPLJEVINA

Allah, dž.š. kaže:

"Pa je svaki oholi inadžija nastradao - pred njim će Džehennem biti - i on će biti pojen odvratnom kapljevinom,[282] mučit će se da je proguta[283] , ali je nikako neće moći proždrijeti i smrt će mu sa svih strana prilaziti, ali on neće umrijeti; njega će teška patnja čekati." (Ibrahim, 15-17)

Allah, dž.š., kaže:

"Ova dva protivnička tabora spore se oko Gospodara svoga; onima koji ne budu vjerovali bit će odijela od vatre skrojena, a ključala voda bit će na glave njihove lijevana; od nje će se istopiti ono što je u trbusima njihovim, i koža, a gvozdenim maljevima[284] bit će mlaćeni; kad god pokušaju da zbog teškog jada iz nje izađu, bit će u nju vraćeni. "Iskusite patnju u užasnoj vatri!" (El-Hadž, 19-22)

KAŽNJAVANJE ONOGA KO NAREĐUJE DOBRO, A NE ČINI GA I ZABRANJUJE SVE ŠTO JE RUŽNO, A SAM TO NE ČINI

73. Prenosi se od Usame bin Zejda, r.a., da je rekao: "Čuo sam Resulullaha, s.a.v.s., da je rekao: 'Bit će doveden čovjek na Sudnjem danu i bačen u vatru. I prosut će se njegova crijeva[285] i omotavat će se oko njega kao što se omotava uže oko magarca kad okreće mlinski kamen. Stanovnici Džehennema će se oko njega okupiti i pitati: 'Šta se to desilo sa tobom, čovječe? Zar nisi naređivao dobro i odvraćao od zla?' A on će tada odgovoriti: 'Jesam, naređivao sam dobro, a sam ga nisam činio, odvraćao sam od zla, a sam sam ga činio.'" (Muteffekun alejhi[286])

DUBINA DŽEHENNEMA

74. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je rekao: "Bili smo kod Resulullaha, s.a.v.s., u momentu kad je on čuo udar, pa nas je Resulullah upitao: 'Znate li šta je ovo?' A mi smo odgovorili: 'Allah i Njegov Poslanik, s.a.v.s., najbolje znaju.' A on je rekao: 'Ovo je bio kamen koji je bačen u Džehennem prije sedamdeset godina a tek je sada pao na dno Džehennema.'" (Hadis prenosi Muslim[287])

75. Utba bin Gazvan, r.a., rekao je: "Napomenuo je da je kamen bačen sa vrha Džehennema i da je padao sedamdeset godina, s tim da njegova dubina nije poznata, ali, tako mi Allaha, bit će napunjen." (Hadis prenosi Muslim[288])

KAD VATRA OBUHVATI STANOVNIKE DŽEHENNEMA

Allah, dž.š., kaže:

"Reci: 'Stradat će, uistinu, oni koji na Sudnjem danu izgube i sebe i porodice svoje.' Eto, to je pravo stradanje! Nad njima će biti naslage vatre, a i ispod njih naslage; time Allah straši robove Svoje. 'O ljudi Moji, bojte se Mene!'" (Ez-Zumer, 15-16)

Allah Uzvišeni kaže:

"A da nevjernici znaju da tada neće moći otkloniti vatru od lica svojih, a da im niko neće moći pružiti pomoć, nego da će im nenadano doći i zaprepastiti ih i da je neće moći nazad vratiti i da im se neće vremena dati!" (El-Enbija, 39-40)

NAJBLAŽE KAŽNJENI STANOVNICI DŽEHENNEMA

76. Prenosi se od Nu'mana bin Beširа, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Zaista će u Džehennemu najblaže biti kažnjeni oni koji će imati obuću sa remenjem[289] od vatre od koje će ključati mozak kao što ključa lonac[290] na vatri. Mislit će da niko od njih neće biti žešće kažnjen iako je to inače najblaža kazna." (Hadis prenosi Muslim[291])

NEJEDNAKOST KAŽNJAVANJA U VATRI

77. Prenosi se od Semerete bin Džunduba, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Neki će od njih biti u vatri do nožnih članaka, neki do koljena, neki do pojasa,[292] a neke će vatra obuhvatiti sve do njihove ključne kosti."[293] (Hadis prenosi Muslim[294])

ŽESTINA DŽEHENEMSKE VATRE

Allah, dž.š., kaže:

"U Sekar ću Ja njega baciti - a znaš li šta je Sekar? Ništa on neće poštedjeti." (El-Mudessir, 26-28)

A to znači da će on progutati njihovo meso, njihove vene, njihove živce i kožu, pa će se to zamijeniti drugim, i neće biti ni živ ni mrtav.

Allah Uzvišeni kaže:

"Nikada! Ona će buktinja sama biti koja će udove čupati, zvat će onoga ko je glavu okretao i izbjegavao i zgrtao i skrivao." (El-Mearidž, 15-18)

A to znači da će se zbog njezine žestine odvojiti i koža i meso od kostiju i spast će sa njega pa će sve biti ponovo nadomješteno.

78. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "'Dunjalučka vatra sedamdeseti je dio džehenemske vatre.' A prisutni su kazali: 'I ova je dovoljna, o Allahov Poslaniče.' A on je rekao: 'Džehenemska vatra je šesdeset devet puta jača od dunjalučke, a svaki je njen dio žestok kao ova vatra.'" (Muttefekun alejhi[295])

PROMJENA SVOJSTAVA KAFIRA U VATRI

79. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Kafirov kutnjak - ili kafirov zub očnjak - bit će kao brdo Uhud, a koža će mu biti debela koliko tri dana pješačkog hoda.” (Hadis prenosi Muslim[296])

80. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Leđa kafira u vatri imat će širinu kao udaljenost koju brz jahač pređe na konju za tri dana.” (Muttefekun alejhi[297])

81. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Zaista će kafirova koža u vatri biti debljine od četrdeset dva aršina, a njegov će kutnjak biti poput brda Uhud, a njegovo sjedište će biti koliko udaljenost od Meke do Medine.” (Hadis prenosi Tirmizi i kaže da je hasen, sahih, garib od Hadisa El-A’ meša,[298] a Albani kaže da je njegov sened sahih[299])

ŽENE SU VEĆINA STANOVNIKA DŽEHENNEMA

82. Prenosi se od Usame bin Zejda, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Stajao sam na vratima Dženneta i vidio da su u njemu pretežno siromasi, a oni od bogatih[300] kojima nije dosuđena vatra, zadržani na vratima Dženneta. Stajao sam na vratima Džehennema i vidio da tamo najviše ulaze žene.” (Muttefekun alejhi[301])

OSOBINE DŽENNETA
I NJEGOVIH STANOVNIKA

OSOBINE DŽENNETA I NJEGOVIH STANOVNIKA

A Džennet je boravište koje je Allah, dž.š., podario vjerovjesnicima, iskrenim robovima, šehidima i dobrim ljudima. To je boravište puno vrtova ispod kojih teku rijeke i dvoraca čiji su zidovi od zlata i srebra, prekriveni najmirisnijim miskom. Kamenje je od bisera i rubina, a zemlja je šafranom namirisana. Šatori su mu od suhog bisera i, tako mi Allaha, blista kao nur. U njemu su mirisne biljke koje trepere i rijeke nepresušne. Pun je voća, povrća i zelenila i najljepših žena. U njemu raste lotosovo drveće bez bodlji i banane u nizovima. U njemu su hladovi prostrani i vode koje teku. U njemu se, o Božiji robe, jede i uživaju blagodati, a nužda se ne vrši, nego se to preko znoja obavlja, a on miskom miriše. U njemu se ljudi smiju, a ne plaču; tu će zauvijek ostati i nigdje neće odlaziti. Tamo se živi a ne umire, a lica su blistava, nasmijana i radosna. Tamo je sva ljepota i najljepše hurije. Tamo je vječno uživanje i svi su stalno nasmiješeni i vedri. Tamo će se podignuti zastor pa će srećni u lice svoga Gospodara gledati - tamo je, o Božiji robe, sve ono što oko nije nikad vidjelo, što uho nikad nije čulo i što čovjek nikad nije mogao zamisliti.

RESULULLAH, S.A.V.S., PRVI JE OD LJUDI KOJI ĆE UĆI U DŽENNET

Allah, dž.š., kaže:

"Onoga Dana kada čestite kao uzvanike pred Milostivim sakupimo." (Merjem, 85)

Allah, Uzvišeni kaže:

"O robovi Moji, za vas danas straha neće biti, niti ćete i za čim tugovati; oni koji ste u ajete Naše vjerovali i poslušni bili - uđite u Džennet, vi i žene vaše, radosni!"[302] (Ez- Zuhruf, 68-70)

83. Prenosi se od Enesa bin Malika, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "'Doći ću na Sudnjem danu pred vrata Dženneta i tražit ću da mi se otvore. A upitat će melek čuvar (hazin): 'Ko si ti?' A ja ću odgovoriti: 'Muhammed.' A on će reći: 'Uđi, naređeno mi je da ne otvorim nikom prije tebe.'" (Hadis prenosi Muslim[303])

OSOBINE SKUPINE KOJA ĆE PRVA UĆI U DŽENNET

84. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Prva grupa ljudi koja će ući u Džennet, blistat će u sjaju koji ima mjesec u noći uštapa. A skupina koja će ući poslije njih, sijat će sjajem blistave zvijezde[304] koja svijetli na nebu. Neće vršiti malu i veliku nuždu,[305] neće se usekivati,[306] neće pljuvati. Imat će češljeve od zlata, a njihov znoj[307] je misk, kadit će se[308] slojevim drvetom, i hurije će biti njihove supruge, bit će oblikom i stasom na svoga oca Adema koji bio je visok šezdeset aršina." (Muttefekun alejhi[309])

85. Prenosi Ebu-Hazim od Sehl bin Sa'da da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Zasigurno će od mog ummeta ući u Džennet sedamdeset ili sedamsto hiljada." Ebu-Hazim nije siguran koji je od ova dva broja tačan, "povezani jedni s drugima i neće ući prvi dok ne uđe zadnji. Lica će im biti svijetla kao mjesec u noći uštapa." (Muttefekun alejhi[310])

86. Prenosi se od Ibn-Abbasa, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: '"Pokazani su mi ummeti. Vidio sam jednog vjerovjesnika i sa njim malu grupu ljudi[311] i drugog vjerovjesnika i sa njim jednog ili dvojicu ljudi i vjerovjesnika, a sa njim nema nikoga, pa će mi se približiti velika grupa,[312] a ja ću pomisliti da je to moj ummet pa će mi biti rečeno: 'Ovo je Musa, a.s., i njegov narod, pogledaj malo više.' I ja ću pogledati i vidjeti veliku skupinu, pa će mi biti rečeno: 'Pogledaj na više obzorje.' I ja ću pogledati i vidjeti veliku skupinu, pa će mi biti rečeno: 'Ovo je tvoj ummet i sa njim sedamdeset hiljada onih koji će ući u Džennet bez polaganja računa i bez kazne', pa je ustao i ušao u svoju kuću, a ljudi su počeli raspravljati[313] o onima koji će ući u Džennet bez polaganja računa i bez kazne. Neki su kazali: 'Možda su to oni koji su se rodili u islamu i nisu pripisivali Allahu druga' i spominjali su još neke mogućnosti. Izišao je potom Resulullah, s.a.v.s., i upitao ih: 'O čemu vi to raspravljate?' A oni su kazali, pa im je on rekao: 'To su oni koji u svrhu liječenja ne upotrebljavaju vatru (usijano željezo i slično), ne traže lijeka kod drugog[314] oslanjajući se isključivo na Allaha, dž.š., ne ravnaju se u svojim odlukama (pri putovanju, npr.) prema pravcu leta ptica[315] (ako ptica krene prema pravcu kojem je želio putovati, ide na put, a ako ne, ne ide)', a onda je ustao Ukaš bin Mihsan i rekao: 'Uputi Allahu dovu da me učini jednim od njih', a Poslanik, s.a.v.s., odgovorio je: 'Ti si jedan od njih.' Zatim je ustao drugi čovjek i rekao: 'Uputi Allahu dovu da me učini jednim od njih', a Poslanik, s.a.v.s., mu je odgovorio: 'Pretekao te je Ukaš svojom dovom.'"[316] (Muttefekun alejhi[317])

ŠTA PRIPADA DŽENETLIJAMA NAJNIŽEG, A ŠTA NAJVIŠEG RANGA

87. Mugire bin Šu'ba sačuvao nam je od Resulullaha, s.a.v.s.,ovo predanje: "Rekao je Resulullah, s.a.v.s.: 'Upitao je Musa svog Gospodara: 'Ko je u Džennetu počašćen najslabijim prebivalištem?' Pa mu je rečeno: 'To je onaj koji će posljednji ući u Džennet.' A on će reći: 'Kako, moj Gospodaru? Svi su se ljudi smjestili u svoje kuće i uzeli ono što im pripada.'[318] Reći će se: 'Da li bi bio zadovoljan da dobiješ posjed kakav je imao neki od vladara na dunjaluku?', a on će odgovoriti: 'Bio bih zadovoljan, Gospodaru.' Pa će mu biti rečeno: 'Dat će ti se toliko, i još toliko, i još toliko, i još toliko, pa kad je peti put bilo rečeno, rekao je: 'Zadovoljan sam Gospodaru.' A On će mu reći: 'Uzmi toliko i još deset puta više. Uzmi još i sve što ti duša poželi i što ti za oko zapadne.' A on će reći: 'Zadovoljan sam, Gospodaru.' A upitat će Musa, a.s.: 'Gospodaru, pa koja je onda najuzvišenija kuća u Džennetu?' A On je odgovorio: 'To je kuća onih koje sam Ja odabrao[319] i kojima sam Svojom rukom počasti dodijelio, i Svojim pečatom ih zapečatio. Takve blagodati oko nije vidjelo, uho o njima nije slušalo niti ih je čovjek ikad mogao zamisliti.' A dokaz za to imamo u Allahovoj, dž.š., knjizi: 'I niko ne zna kakve ih skrivene radosti čekaju.'" (Es-Sedžda, 17) (Hadis prenosi Muslim[320])

88. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., kaže: 'Pripremio sam za Svoje dobre robove ono što oko nije vidjelo, što uho nije čulo i što nije moglo na um pasti čovjeku, pa pročitajte ako želite.' I niko ne zna kakve ih skrivene radosti čekaju." (Muttefekun alejhi[321])

DŽENETSKA VRATA

A dženetskih vrata ima osam. Ranije je navedeno da je udaljenost između štokova koliko od Meke do Hedžera ili od Meke do Busre.[322] Pa će biti pozvani čestiti ljudi koji su pripremili puno nafila, a onaj ko je dijelio sadaku bit će pozvan na vrata sadake, a postač će biti pozvan na vrata postača "Rejan". Tako će neki ljudi biti pozivani na sva vrata i možda su to oni što će prvi ući? Allah, dž.š., kaže: ***"A oni koji su se Gospodara svoga bojali, u povorkama će u Džennet biti povedeni, i kad do njega dođu - a kapije njegove već širom otvorene - čuvari njegovi će im reći: 'Mir vama, od grijeha ste čisti, zato uđite u njega, u njemu ćete vječno boraviti!" (Ez- Zumer, 73)***

Allah Uzvišeni, kaže:

"Ovo je lijep spomen! A one koji se grijeha budu klonili čeka divno prebivalište: edenski vrtovi, čije će kapije biti za njih otvorene." (Sa'd, 49-50)

89. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Ko na Allahovom putu žrtvuje (podijeli) dvoje: dva konja, dvije deve, bit će pozvan svim vratima Dženneta: 'O Božiji robe, ovo je hajr,' a ko bude redovno namaz obavljao, bit će pozvan na vrata namaza; ko se bude borio na Allahovom putu, bit će pozvan na vrata džihada; ko bude postio, bit će pozvan na vrata "Rejan", a ko bude dijelio sadaku, bit će pozvan na vrata sadake.' A rekao je Ebu-Bekr, r.a.: 'Draži si mi od oca i majke, o Božiji poslaniče. A šta je sa onima koji su se bez nužde Allaha bojali, hoće li biti pozivani (prozivani) na svim tim vratima?' A on je odgovorio: 'Hoće. A ja ću moliti da ti budeš jedan od njih.'" (Muttefekun alejhi[323])

Rekao je hafiz Ibn Hadžer: "Hadisom se hoće kazati da će biti izuzetno malo onih koji će biti pozivani na sva vrata, A hadis ukazuje na to da se ovdje misli na dobra djela iz kategorije nafile, a ne na obavezne (farz) dužnosti, s obzirom da veliki broj obavlja farzove dok mali broj uz farzove praktikuje raznorsne dobrovoljne ibadete (nafile), zbog čega će i biti malo onih koji će biti pozivani na sva vrata Dženneta. Ove prozivke na svim vratima su iz počasti prema takvim, iako će ući na jedna vrata. Možda su to vrata amela (praktičnog deklarisanja vjere), a Allah najbolje zna."[324]

90. Prenosi se od Sehla bin Sa'da, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "U Džennetu zaista postoje vrata zvana "Rejan" na koja će na Sudnjem danu ulaziti samo postači i niko drugi osim njih neće ulaziti. I reći će se: 'Gdje su postači?', pa će oni na njih ulaiti i kad posljednji od postača uđe, ona će se zatvoriti i niko više neće na njih ući." (Muttefekun alejhi[325])

DŽENETSKE DEREDŽE

Dženetske su deredže mnogobrojne, a udaljenost između dvije deredže jeste kao udaljenost između neba i Zemlje. Stotinu deredža pripada borcima na Allahovom putu, a ostale su za mu'mine i ulemu.

Allah, dž.š., kaže:

"A one koji pred Njega izađu kao vjernici, a koji su dobra djela činili - njih sve čekaju visoki stupnjevi." (Ta-Ha, 75)

Allah, dž.š., kaže:

"Allah će na visoke stupnjeve uzdignuti one među vama koji vjeruju i kojima je dato znanje. A Allah dobro zna ono što radite." (El-Mudžadela, 11)

Allah, dž.š., kaže:

"One koji se budu borili ulažući imetke svoje i živote svoje Allah će odlikovati

čitavim stupnjem nad onima koji se ne budu borili, i On svima obećava lijepu nagradu. Allah će borcima, a ne onima koji se ne bore, dati veliku nagradu, počasti od Sebe, oprosti i milost. Allah prašta i samilostan je." (En-Nisa, 95-96)

91. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: '"Ko bude vjerovao u Allaha i Njegovog Poslanika, s.a.v.s., obavljao namaz i postio ramazan, ima kod Allaha pravo tražiti da ga uvede u Džennet, bez obzira da li se borio na Allahovom putu ili sjedio u zemlji u kojoj je rođen.' A ashabi su upitali: 'Božiji poslaniče, zar nećemo obradovati ljude?' A on je rekao: 'Zaista u Džennetu ima stotinu katova koje je pripremio Allah, dž.š., za borce na Allahovom putu. Prostor između dva kata jeste kao prostor između neba i Zemlje. Ako tražite od Allaha Džennet, onda Ga molite za Firdevs, a to je središte, odnosno najviši nivo Dženneta i odatle izviru dženetske rijeke a iznad toga je "Arš", tj. Allahovo prijestolje." (Hadis prenosi Buharija[326])

92. Prenosi se od Abdullaha bin Amra bin Asa,r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Reći će se onom ko je provodio vrijeme sa Kur'anom: 'Uči, podigni i uljepšaj glas kod učenja kao što si lijepo učio na dunjaluku, zaista će tvoja kuća biti kod posljednjeg ajeta kojeg si proučio.'" (Hadis prenosi Ahmed[327] , a Albani ga smatra sahihom[328])

UZVIŠENOST DŽENETSKIH ODAJA

Allah, dž.š., kaže:

"A one koji se Gospodara svoga boje čekaju odaje, sve jedne iznad drugih sagrađene, ispred kojih će rijeke teći - obećanje je Allahovo, a Allah neće obećanje prekršiti." (Ez-Zumer, 20)

93. Prenosi se od Ebu-Seida el-Hudrija, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: '"Zaista će stanovnici Dženneta gledati jedni druge u sobama iznad njih kao što se svijetla zvijezda vidi[329] pored slabe na nebu, od istoka do zapada, da bi se vidjelo koliko se razlikuju međusobno.' A ashabi su upitali: 'O Božiji poslaniče, da li su to boravišta vjerovjesnika koja su za druge nedostižna?' A on je odgovorio: 'Ne! Tako ni Onoga u Čijoj je ruci moja duša, to su boravišta za one koji su u Allaha vjerovali i u Njegove poslanike, s.a.v.s..'" (Muttefekun alejhi[330])

HRANA STANOVNIKA DŽENNETA

Allah, dž.š. kaže:

'"O robovi Moji, za vas danas straha neće biti, niti ćete i za čim tugovati; oni koji ste u ajete Naše vjerovali i poslušni bili - uđite u Džennet, vi i žene vaše,

radosni!' Oni će biti služeni iz posuda[331] i čaša od zlata, u njemu će biti sve što duše zažele i čime se oči naslađuju i u njemu ćete vječno boraviti.'Eto, to je Džennet koji vam je darovan kao nagrada za ono što ste radili; u njemu ćete svakovrsnog voća imati od kojeg ćete jesti."' (Ez-Zuhruf 68-73)

Allah, dž.š., kaže:

"I oni prvi - uvijek prvi! Oni će Allahu bliski biti u dženetskim baščama naslada - bit će mnogo od naroda drevnih, a malo od kasnijih - na divanima izvezenim,[332] jedni prema drugima na njima će naslonjeni biti; služit će ih vječno mladi, sa čašama i ibricima i peharom punim pića iz izvora tekućeg[333] - od koga ih glava neće boljeti i zbog koga neće pamet izgubiti[334] - i voćem koje će sami birati, i mesom ptičijim kakvo budu željeli. U njima će biti i hurije očiju krupnih, slične biseru u školjkama skrivenim, - kao nagrada za ono što su činili. U njima neće slušati prazne besjede ni govor griješni, nego samo riječi: 'Mir, mir!' A oni srećni - ko su srećni?! Bit će među lotosovim drvećem bez bodlji,[335] i među plodovima banana nanizanim[336] i u hladovini prostranoj, pored vode tekuće i usred voća svakovrsnog kojeg će uvijek imati i koje neće zabranjeno biti, i na posteljama uzdignutim.[337]) Stvaranjem novim Mi ćemo hurije stvoriti i djevicama ih učiniti milim muževima njihovim,[338] i godina istih[339] - za one srećne; - bit će ih mnogo od naroda drevnih, a mnogo i od kasnijih."[340] (El-Vaki'a, 10-40)

94. Prenosi se od Džabira bin Abdullaha, r.a., da je rekao: "Čuo sam Resulullaha, s.a.v.s., da je rekao: 'Zaista će stanovnici Dženneta jesti i piti, ali neće pljuvati, neće mokriti i obavljati veliku nuždu i neće se usekati.' A ashabi su upitali: 'A šta biva sa hranom?' A on je odgovorio: 'Izlučivat će se podrigivanjem[341] i znojenjem, a znoj će imati miris miska. A sa svakim će uzdisajem Allaha slaviti i veličati.'" (Hadis prenosi Muslim[342])

DŽENETSKI ŠATORI, VRTOVI I ZEMLJE

95. Prenosi se od Ebu-Musa el-Ešarija, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Zaista će vjernik u Džennetu imati šator od suhog bisera a njegova dužina bit će šezdeset milja. Imat će u njemu članove porodice, koje će morati posjećivati da bi ih mogao vidjeti." (Muttefekun alejhi[343])

96. Prenosi se od Enesa bin Malika, r.a., da je rekao: "Nastavljajući svoj govor o Isri, rekao je Resulullah, s.a.v.s.: 'Zatim sam sa Džibrilom nastavio dalje dok nismo došli do Sidretul-muntehaa, presijavao se u bojama meni nepoznatim', pa je nastavio: 'Zatim sam ušao u Džennet, a u njemu kupole[344] od bisera i zemlja od miska.'" (Muttefekun alejhi[345])

97. Prenosi se od Ebu-Musa el-Ešarija, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Dva su

Dženneta u kojima je posuđe i ostalo od srebra, a dva su Dženneta u kojima je posuđe i ostalo od zlata. A u Džennetu Adn ništa neće narode sprečavati da vide svoga Gospodara osim ogrtača gordosti na Njegovom licu." (Muttefekun alejhi[346])

OSOBINE DRVEĆA U DŽENNETU

98. Prenosi se od Ebu-Seida el-Hudrija,r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "A u Džennetu ima drvo čiji hlad ne može jahač na rasnom konju[347] preći za stotinu godina." (Muttefekun alejhi[348])

99. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "U Džennetu nema ni jedno drvo, a da mu stablo nije od zlata." (Hadis prenosi Tirmizi[349] i kaže da je hasen garib, a Albani smatra da je sahih[350])

OSOBINE DŽENETSKE ČARŠIJE

100. Prenosi se od Enesa bin Malika, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Zaista u Džennetu ima čaršija u koju će stanovnici Dženneta ići svakog petka, pa će puhnuti sjeverni vjetar i rasuti se po njihovim licima i odjeći, čime će se povećati njihova draž i ljepota. I vratit će se svojim porodicama pa će se jedni drugima učiniti još ljepšim. A porodica će im reći: 'Tako nam Allaha, vi ste se u međuvremenu proljepšali.' A oni će odgovarati: 'I vi, tako nam Allaha izgledate ljepše.'" (Hadis prenosi Muslim[351])

OSOBINE DŽENETSKIH DVORACA

Allah, dž.š., kaže:

"Allah obećava vjernicima i vjernicama dženetske bašče kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno boraviti, i divne dvorove u vrtovima edenskim. A i malo naklonosti Allahove veće je od svega toga; to će, doista, uspjeh veliki biti!" (Et-Tevba, 72)

101. Prenosi se od Džabira bin Abdullaha, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Ušao sam u Džennet i vidio tamo dvorac od zlata. Upitao sam: 'Za koga je ovaj dvorac?' Kazali su mi: 'Za čovjeka iz plemena Kurejš (tj. Omera).!' 'I nije me ništa spriječilo da u njega uđem osim spoznaje koliko si ti ljubomoran, sine Hatabov.' A Omer bin Hatab, r.a., rekao je na to: 'Zar na tebe ljubomoran, o Božiji poslaniče?'"[352] (Muttefekun alejhi[353])

OSOBINE DŽENETSKIH RIJEKA

Allah, dž.š., kaže:

"One koji budu vjerovali i dobra dijela činili - Mi doista nećemo dopustiti da propadne nagrada onome koji je dobra djela činio - čekaju sigurno edenski vrtovi, kroz koje će rijeke teći, u njima će se narukvicama od zlata kititi i u zelena odijela od dibe i kadife[354] oblačiti, na divanima će u njima naslonjeni biti. Divne li nagrade i krasna li boravišta!"[355] (El-Kehf, 30-31)

Allah Uzvišeni, kaže:

"Džennet koji je obećan onima koji se Allaha boje, u kome su rijeke od vode neustajale[356], i rijeke od mlijeka nepromijenjena ukusa, i rijeke od vina, prijatna onima koji piju, i rijeke od meda procijeđenog i gdje ima voća svakovrsnog i oprosta od Gospodara njihova - zar je to isto što i patnja koja čeka one koji će u vatri vječno boraviti, koji će se uzavrelom vodom pojiti, koja će im crijeva kidati!" (Muhammed, 15)

102. Prenosi se od Enesa bin Malika, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Ušao sam u Džennet, a kad tamo rijeka na čijim su obalama šatori od bisera. Zahvatio sam rukom njene vode i utvrdio da miriše jače od miska pa sam upitao: 'Šta je ovo, o Džibrile?' A on je odgovorio: 'Ovo je Kevser koji ti je Allah darovao.'" (Hadis prenosi Ahmed[357] , a Albani ga smatra sahihom[358] , a navodi se i u "Sahihu"[359])

OSOBINE HURIJA

Allah, dž.š., kaže:

"Pored njih će biti one koje će preda se gledati,[360] očiju prekrasnih, kao da su one jaja pokrivena."[361] (Es-Saffat, 48-49)

Allah Uzvišeni, kaže:

"...hurija u šatorima skrivenih"[362] (Er-Rahman, 72)

Allah, dž.š., kaže:

"Ovo je lijep spomen! A one koji se grijeha budu klonili čeka divno prebivalište: edenski vrtovi, čije će kapije biti za njih otvorene, u kojima će se odmarati, i raznovrsno voće i piće tražiti. Pored njih bit će hurije, istih godina, koje će preda se gledati. 'To je ono što vam se obećava za Dan u kome će se račun polagati; to će, doista, blagodat Naša biti, koja nikada neće prestajati!'"[363] (Sa'd, 49-54)

Allah, dž.š., kaže:

"U njima će biti i hurije očiju krupnih, slične biseru u školjkama skrivenom." (El-Vakia, 22-23)

103. Prenosi se od Enesa bin Malika, r.a, da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Jutarnja ili popodnevna aktivnost[364] na Božijem putu vrjednija je od čitavog dunjaluka i onoga što je na njemu. Prostor dužine strijele[365] nekog od vas ili stopala u Džennetu bolji je od cijelog dunjaluka i onoga što je na njemu. Kad bi samo jedna žena iz Dženneta došla na dunjaluk, obasjala bi sve što je na njemu. Ispunila bi dunjaluk svojim mirisom, a njena dijadema vrednija je od dunjaluka i svega što je na njemu." (Hadis prenosi Buharija[366])

104. Prenosi se od Enesa bin Malika, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "'Vjerniku će se u Džennetu dati mnogostruka snaga prilikom snošaja.' Pa su ga upitali: 'O Božiji poslaniče, hoće li to čovjek biti u stanju izdržati?' A on je odgovorio: 'Da bit će mu data snaga koju ima stotinu ljudi.'" (Hadis prenosi Tirmizi[367] , a Albani ga smatra sahihom[368])

105. Prenosi se od Abdullaha bin Omera, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Zaista će stanovnicima Dženneta njihove supruge pjevati najumilnijim glasom kakav niko nikad nije čuo. A njihova će pjesma kazivati: 'Mi smo ljepotice naravi divne, i supruge naroda počašćenog, i iz očiju će im radost sijati.' 'Mi smo vječno mlade i ne umiremo, mi smo sigurne i ne bojimo se, stalno smo ovdje i nikud nećemo putovati.'" (Hadis prenosi Et Taberani el-Evsatu, a Albani ga smatra sahihom[369])

106. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je rekao: "Upitali smo Resulullaha, s.a.v.s.: 'Da li ćemo stići do svojih žena u Džennetu?'[370] A on je odgovorio: 'Zaista će čovjek u jednom danu imati stotinu djevica.'" (Hadis prenosi Ebu-Naim u "Sifetul dženneh" i kaže Ed-Dajai El-Mukdesi da su prenosioci na sahihu, a s tim se slaže i Albani[371])

TRAJNOST DŽENETSKIH BLAGODATI

Allah, Blagi i Uzvišeni, kaže:

"A one koji vjeruju i čine dobra djela uvest ćemo, sigurno, u dženetske bašče, kroz koje će rijeke teći; u njima će vječno i zauvijek ostati, a u njima će čiste žene imati, i u debelu hladovinu ćemo ih uvesti." (En-Nisa,57)

107. Prenosi se od Ebu-Seida el-Hudrija, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Zaista će Allah reći stanovnicima Dženneta: 'O stanovnici Dženneta,' a oni će reći: 'Odazivamo Ti se, naš Gospodaru, sva je radost od Tebe i sve dobro je u Tvojim rukama', pa će ih On upitati: 'Da li ste zadovoljni?' A oni će odgovoriti: 'Kako da ne budemo zadovoljni, o Gospodaru, kad si nam dao ono što nisi dao nikom od Svojih stvorenja.' A On će reći: 'Zar vam nisam dao nešto još vrjednije?' A oni će upitati: 'Gospodaru, šta je to što je vrjednije od ovoga?' A On će reći: 'Darovao sam vam Svoje zadovoljstvo i neću se rasrditi na vas više nikada.'" (Muttefekun alejhi[372])

108. Prenosi se od Ebu-Seida i od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “A Pozivač će povikati: ‘Zaista ćete vi biti uvijek zdravi, a nikad bolesni, živjet ćete vječno i nećete umrijeti, bit ćete mladi, i nećete stariti i bit ćete radosni, a nećete tugovati.’” A ovo je u skladu sa Allahovim, dž.š., riječima: “I njima će se doviknuti: ‘Taj Džennet ste u nasljedstvo dobili za ono što ste činili!’” (Hadis prenosi Muslim[373])

109. Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Ko uđe u Džennet bit će srećan i neće tugovati, njegove se haljine neće pohabati niti će mu mladost prolaziti.” (Hadis prenosi Muslim[374])

110. Prenosi se od Zejda bin Erkama, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “‘Zaista će čovjeku u Džennetu biti data snaga stotinu ljudi u jelu, piću, snošaju i jačini požude’, a jedan je židov primjetio: ‘Ali onaj ko jede i pije ima potrebu.’ A on je odgovorio: ‘Izlazit će mu na znoj i putem podrigivanja.’” (Hadis prenosi Ed-Darimi[375], a Albani ga smatra sahihom[376])

NAJVEĆA POČAST U DŽENNETU

Allah, dž.š., kaže:

“Toga dana neka će lica blistava biti, u Gospodara svoga će gledati.” (El-Kijama, 22-23)

111. Prenosi se od Suhejba bin Senan Er-Rumija, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: “Kad stanovnici Dženneta uđu u Džennet, Allah Blagi i Uzvišeni, reći će: ‘Želite li da vam nešto obećam?’ A oni će reći: ‘Zar nam nisi lica naša ubijelio, zar nas nisi uveo u Džennet i od vatre spasio?’” I rekao je Poslanik, s.a.v.s.: “A On će otkriti zastor i ništa od onoga što im je dato neće biti draže od gledanja u njihovog Gospodara, Allaha dž.š.” (Hadis prenosi Muslim[377] i dodato je u predanju: “Zatim je proučio ovaj ajet: ‘One koji čine dobra djela čeka lijepa nagrada i više od toga.’” [378])

RAZGOVOR STANOVNIKA DŽENNETA S PORICATELJIMA

Dok stanovnici Dženneta budu na svojim divanima, jedni prema drugima okrenuti i dok ih posluga bude služila najljepšim jelima i pićima, sjetit će se jedan od njih svoga druga koji je poricao Sudnji dan i onoga njegovog izrugivanja sa proživljenjem, polaganjem računa, poricanja Dženneta i vatre i povikat će Pozivač: "Vidi li ovoga?" A oni će pogledati i vidjeti poricatelja u sred Džehennema. Pa će reći njegov prijatelj iz Dženneta: "A skoro si me, tako mi Allaha, bio odvratio, tj. da nije bilo Allahove milosti prema meni, ti bi me uništio. A da sam te slijedio, i ja bih završio u utrobi Džehennema kao i ti."

Allah, dž.š., kaže:

"A Allahovi iskreni robovi posebnu će opskrbu imati, razno voće, i bit će poštovani u dženetskim baščama naslada, na divanima, jedni prema drugima, bit će posluženi pićem iz izvora koji će stalno teći - bistrim i prijatnim onima koji budu pili, od njega neće boljeti glava i zbog njega se neće pamet gubiti. Pored njih će biti one koje će preda se gledati, očiju prekrasnih, kao da su one jaja pokrivena. I oni će jedan s drugim razgovarati, i jedan od njih će reći: 'Imao sam druga jednog koji je govorio: 'Zar i ti vjeruješ da ćemo, kad poumiremo, i zemlja i kosti postanemo, doista, račun polagati?'' 'Hoćete li da pogledate?' I on će pogledati, i toga usred Džehennema ugledati. 'Allaha mi', reći će - 'zamalo me nisi upropastio; da nije bilo milosti Gospodara moga, i ja bih se sada mučio.' 'A mi, jel'de, više nećemo umirati? - jednom smo umrli - više nećemo biti mučeni, to će, zaista, uspjeh veliki biti!' Za ovako nešto neka se trude trudbenici!" (Es-Saffat, 40-61)

ZA OVAKO NEŠTO NEKA
SE TRUDE TRUDBENICI

ZA OVAKO NEŠTO NEKA SE TRUDE TRUDBENICI

Da, o božiji robe, i neka se za to natječu oni koji hoće da se natječu. Za obećani Džennet neka klanjaju klanjači, neka poste postači, neka sadaku dijele oni koji je dijele i neka se suzdrže oni koji se boje svoga Gospodara. A dunjalučka je kuća, o Božiji robe, kuća obmane i prevare, i ta je kuća bezvrijedna. A ahiret je vječan i on će nas sve primiti. Je li ti sada jasno zbog čega je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Da znate ono što ja znam, malo biste se smijali, a puno biste plakali."[379] Ako si pažljivo pročitao ovu knjigu, siguran sam da si shvatio. Pa zar nećeš, o Božiji robe, ostaviti put griješenja i okrenut se Allahu, Blagom i Sveznajućem? Pokaj se i popravi, jer dok si živ, imaš za to veliku mogućnost. Ti ne znaš, o Božiji robe, da se može desiti da omrkneš, a ne osvaneš, i da osvaneš, a ne omrkneš.

Prenosi se od Ebu Hurejrea, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., kaže:

'Desi se da Moj rob u Mene posumnja, a Ja sam sa njim kad god me spomene. Tako mi Allaha, Ja se radujem pokajanju nekog od Svojih robova više nego neki od vas koji nađe svoju jahalicu u pustinji nakon što ju je izgubio. Ko Mi se stopu približi, Ja ću Njemu za aršin, a ko se Meni bude približio za aršin, Ja ću njemu za hvat. Ko se Meni okrene korakom, Ja ću njemu požuriti.'[380] "Reci: 'O robovi Moji, koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti; On, doista, mnogo prašta i On je milostiv. I povratite se Gospodaru svome i pokorite Mu se prije nego što vam kazna dođe - -poslije vam niko neće u pomoć priskočiti. I slijedite ono najljepše, ono što vam Gospodar vaš objavljuje, prije nego što vam iznenada kazna dođe, za čiji dolazak nećete znati, da čovjek ne bi uzviknuo: 'Teško meni, koliko sam dužnosti prema Allahu propustio, čak sam se i izrugivao!' Ili da ne bi rekao: 'Da me je Allah pravim putem uputio, sigurno bih se Njegove kazne sačuvao', ili da ne bi rekao kad doživi patnju: 'Da mi se samo vratiti - dobra djela bih činio!' 'Nikada! Dolazile su pouke Moje, pa si ih poricao i oholio se, i nevjernik si bio.'" (Ez-Zumer, 53-59)

BILJEŠKE

1 El-garur - šejtan (u orginalnom tekstu).
2 El-hamisa - crna haljina izrađena od svile i vune (puplina) ili crno porubljen ogrtač.
3 Dua alejhi - neka ga snađe bolest.
4 Tj. kada se nečim ubode, niko mu to neće moći izvaditi.
5 Essaka - vojna pratnja, a hoće se reći da će on biti zadovoljan onim što mu je dodijeljeno i neće se uzdizdati.
6 El-Feth, 422/6.
7 El-lahd - mezar, to je udubina u koju se stavlja mejt u kaburu.
8 Jenkutu - upotrebljava se kao oznaka za udaranje krajevima nečega po zemlji pri čemu ostaje trag na njoj.
9 El-hanut - To je posebno spremljen miris za mrtvaca kojim se želi postići da mejit lijepo miriše.
10 Meleun - tj. skupina ili grupa.
11 Ilijun - od riječi uluvvun što znači visina, uzvišenost, veličina. Rečeno je da je to sedmo nebo u kojem su duše mu'mina.
12 El-Mesuh- to je množina od riječi mish što znači pokrivač od dlaka
13 U sahih hadisu nije rečeno ime meleka smrti (Azrail), već je to možda israilijjat (laž na Resulullaha, s.a.v.s., tj. izmišljotina).
14 Essefud je željezo čiji su krajevi savijeni kao kuke
15 Prema kiraetu koji se kod nas praktikuje - što je opće mišljenje uleme - džemel-znači: deva, a prema drugom kiraetu - jednom mišljenju - džummel-znači: debelo uže.
16 Sidždžin je tijesan prostor, tamnica.
17 El-Musned, 287/4.
18 Es-Sunen, 540/2.
19 El-Mustedrek, 37/1.
20 Ahkamu El-dženaiz, 159.
21 Es-sekalan: džini i ljudi.
22 El-Feth, 40/3 i Muslim, 2200.

23 Esvedani ezrekani - crno plavi, ukopani će ih zbog straha vidjeti kao takve.
24 Tj. ulazit će kosti jedna u drugu.
25 Es-Sunen, 291/4.
26 El-Miškat, 47/1.
27 El-Musned, 98/6.
28 Sahihul-Džami, 236/2.
29 Selega - šedeha, tj. razmrskati, zgnječiti, razbiti (glavu).
30 Tedehdehe - tedahredže, tj. valjati se, kotrljati se.
31 El-kellub znači željezo povijenog vrha.
32 Šeršere - šekka, tj. izrezati, iskomadati, rasijepiti, rasjeći.
33 Legat - Sahb, tj. vika, buka, vreva, jadikovanje i galama.
34 Davda, tj. vikali su od straha.
35 Jefgaru lehu fahu, tj. otvarao mu je svoja usta.
36 Jehuššuha - jukaduha, tj. zapaliti, potaknuti, rasplamsati.
37 Mu'tema, tj. visoko, rascvjetalo bilje.
38 Nevr - zeher, tj. cvijeće.
39 El-mahd - El-halis, tj. čist, nepomiješan.
40 El-rebaba, tj. bijeli oblaci.
41 El-Feth, 99/16.
42 El-Feth, 495/3.
43 El-Musned, 224/3.
44 Sahihul Džami'es sagir, 51/5.
45 Medžmua el-Fetava, 284/4.
46 Šerhu Muslim, 200/17.
47 Es-sur je ono u šta će se puhnuti, a igleda kao rog ili slično.
48 Saika - mate, tj. umrijeti, pomrijeti.
49 Vahija - munharika, tj. labavo, opušteno, poderano.
50 Erdžaiha - hafatiha, tj. na njenim krajevima, ivici ili rubu.
51 Furidžet - infetaret - vehet, tj. naprsnuti, puknuti, rascijepiti.
52 Tj. kada se sakupe na Sudnjem danu.
53 Tj. da li će na Sudnjem danu iščeznuti ili će ostati.
54 Tj. zemlja će biti zaravnjena.
55 Tj. nećeš toga Dana na Zemlji vidjeti ni doline ni brežuljka, ni padine a ni uzvisine.
56 Tj. neće na stranu skretati.
57 Tj. od njih će postati nešto slično kao kad bi od čvrstog kamenja postale pješčane dine.
58 Tj. ogoljena tako da na njoj nema nikakvog znaka.
59 Tj. u činjenju zla i nepravde.
60 Zidati, malteriti vrelo, tj. popravljati i lijepiti ilovačom.
61 Muslim, 2258.
62 Među njima su šehidi i oni koji su se zalagali na Allahovom putu prema riječima Resulullaha, s.a.v.s: "Šehid će kod Allaha imati sedam svojstava: bit će mu oprošteno pri prvom prolivanju njegove krvi i vidjet će svoje mjesto u Džennetu nagizdan odjećom imana, oženit će se sedamdeset dvjema hurijama, bit će pošteđen kaburske patnje, bit će siguran od velikog straha (na Sudnjem danu), bit će mu stavljen na glavu tadž dostojanstva, a njegovi će rubini biti vredniji od Dunjaluka i svega na njemu, imat će pravo posredovanja za sedamdeset članova svoje porodice." (Hadis prenosi Ahmed, 131/4, a Albani ga ocjenjuje kao sahih, Sahihul-Džami' 40/5); I rekao je Resulullah, s.a.v.s: "Ko umre zalažući se na Allahovom putu bit će mu dodijeljena nagrada za njegova dobra djela koja je radio, bit će mu data opskrba i bit će siguran od zablude, i Allah će ga na Sudnjem danu proživjeti sigurnog od velikog straha." (Hadis prenosi Ibn-Madže, Es-Sunen 924/2, El-Munziri ga ocjenjuje kao sahih, Et-Tergib vet Terhib, 70/3 i Albani u Sahihul-Džami' 357/5)

63 Eš šuheda, tj. meleki koji čuvaju
64 El-edždas je množina od džedes, a znači kabur
65 Tj. izaći će žurno
66 Ebejtu, tj. ja odbijam da sigurno tvrdim da je rečeno četrdeset dana, mjeseci ili godina. A prenijeli su drugi da je četrdeset godina, ali je sened hadisa daif (slab)
67 Adžbu ez zeneb je slaba kost kojom završava kičma i predstavlja vrh trtične kosti (repnjača)
68 El-Feth, 172/10 i Muslim, 2270
69 Tj. neće se od njega odstranjivati
70 Tj. bit će ponizni i pokorit će se.
71 Tj. neće biti oštećeni.
72 Tj. kako su na dunjaluku žurili svojim idolima.
73 Tj. utrkivati se.
74 Er-rejn - hrđa, tj. ono što je prekrilo srca nevjernika od mnoštva grijeha i laži pa je srce zahrđalo.
75 Tj. zar nije istinito ono što su vam poslanici o proživljenju prenosili.
76 Znači, kad se podigne vatreni stup, bit će toliko žestok da će imati tri prama
77 Znači da dim neće praviti hlada nego će sam vrućinom žestokom pržiti.
78 Moguća su ova tumačenja: kao crne kamile, kao brda veličine lađe, kao komad bakra, a Allah najbolje zna.
79 El-Feth, 160/14 i Muslim, 2148.
80 Muslim, 2148.
81 Muslim, 2149.
82 Afra', tj. bijela do crvenila, a ne snijеžno bijela.
83 Kursatunnekijj, tj. disk bijel kao brašno i potpuno čist.
84 Muslim, 2150.
85 Gurlen - neobrezani, neosunećeni.
86 El-Feth, 176/14 i Muslim, 2194.
87 Tj. živjet će uznemiren i bez lahkoće, potišten i osjećat će strah od proživljenja i svođenja računa jer u to nije vjerovao i razmišljanje o tome je odbacivao; smatrao je da je to laž pa ga je to zaista stiglo.
88 El-Feth, 170/14 i Muslim, 2161.
89 El-Feth, 185/14 i Muslim, 2196.
90 Hakv - hasr, tj. struk ili pas ili mjesto gdje se haljina veže.
91 Tj. dosezat će im do usta.
92 Muslim, 2196.
93 Ez-zemam: ono čime se nešto veže, a množina ove riječi je ez-zimmetun, tj. el-hibal--uže, povodac.
94 Muslim, 2184.
95 U ime Moje veličine i pokornosti Meni, a ne zbog dunjaluka.
96 Tj. u hladovinu Arša na Sudnjem danu.
97 Muslim, 1988.
98 Imam adl - Imam adil, tj. pravedan vođa.
99 El-Feth, 35/4 i Muslim, 715.
100 Muslim.
101 El-Musned, 147/4.
102 Sahihul-Džami' 170/4.
103 Tj. gledat će u njega i moći će ga vidjeti.
104 El-Feth, 178/14.
105 Tj. polovina.

106 Er-rakma, tj. bjelina na unutrašnjoj strani mišice.
107 El-Feth, 179/14 i Muslim, 201.
108 Eš-šudža, tj. otrovnica i el-akreu, tj. ostala bez dlačica na glavi zbog žestine otrova.
109 Tj. dva otrovna zuba u čeljusti zmije ili dva rošćića (izrasline) na glavi.
110 Tj. smotat će mu se oko vrata.
111 Tj. na dan kad ju je pojio vodom.
112 Ka'un karkarun, tj. prostrana ravnica.
113 El-fasil, tj. mlado deve odvojeno od majke.
114 Kaže Kadi'Ijad: "Kažu da se ovo odnosi na vatrene ploče i na smjenjivanje stoke, a potvrdu za to imamo u drugom hadisu: "Kad god jedna preko njega pređe, naiđe druga."
115 El-aksa, tj. povijenih rogova, el-dželha, tj. bez rogova el-adba, tj. polomljenih rogova
116 Muslim, 680.
117 Eš-šudža, tj. otrovnica i el-akreu, tj. ostala bez dlačica na glavi zbog žestine.
118 Jest će je kao što mužjak deve jede svoju hranu.
119 El-Feth, 12/4 i Muslim, 684.
120 Tj. otjerat ću ih i odbiti.
121 Sima, tj. allama - znak, biljeg, obilježje.
122 El-gurra - bijeli biljeg na čelu, rukama i nogama, tj. oni će na Sudnjem danu dolaziti, a iz ovih mjesta će sijati svjetlo po kojem će se poznavati.
123 Muslim, 217.
124 El-Feth, 275/14 i Muslim, 1794.
125 El-esera, tj. oni koji će bespravno prisvajati imetak iz bejtul-mala.
126 El-Feth, 113/9 i Muslim, 1474.
127 Kizanuhu ili anijetuhu, tj. posude.
128 El-Feth, 267/14 i Muslim, 1793.
129 Ukrul-havd - neki kažu da je to mjesto deve u donosu na korito, dakle ispred vrela, a neki da je to zadnja strana vrela.
130 Jerfudu ili jesilu, tj. polomiti, oštetiti, istopiti se.
131 Tj. odvodi kroz koje teče jaka i brza voda iz Havda.
132 Elverik ili el-fidda, tj. srebro.
133 Muslim, 1799.
134 Jekfeuha, tj. prebrati iz ruke u ruku, mijesiti.
135 En-nuzul, tj. ono što se priprema kad dođe gost.
136 En-nevadžizu je množina od nadžiz, tj. krajnji zubi, kutnjaci, a još se zovu i el edras i el enjab.
137 El-idam, tj. ono što se jede sa hljebom.
138 Be'lam je hebrejska riječ koja znači bik.
139 Ennun - elhut, tj. riba.
140 Zaidetul-kabd je poseban, veoma ukusan dio jetre.
141 El-Feth, 162/14 i Muslim, 2151.
142 Uzlifet ili kurribet, tj. približit će se.
143 Muslim, 187.
144 Fi saidin vahidin- es said je prostrana zemlja.
145 Ve jenfuzuhum El-besaru: Kaže El-Kesaijj: "Kad se kaže "nefzeni vesaruhu" to znači: Kad me dostigne njegov pogled i premaši me. Kaže da je rečeno: Enfe ztu el kavmo,a to znači: Probijati se kroz ljude idući prema njihovoj sredini, pa ako sam uspio proći i ući među njih, kazat ću nefeztuhumu, tj. došao sam do nekoga bez poznanstva. A značenje navedenog jeste: Obuhvatit će ih pogled Milostivog sve dok ne pogleda svakog od njih. Kazao je da to može značiti da će ih sve pogledom okružiti tako da mu neće ostati skriveno ništa od onoga

što se nalazi na površini zemlje, tj. niko se neće moći sakriti niti će imati gdje da se od pogleda sakrije.”

146 A ona glasi: “Gospodaru moj, ne ostavi na Zemlji ni jednog nevjernika.

147 Prenosi se od Ebu-Hurejrea, r.a. da je Resulullah, s.a.v.s, rekao: “Ibrahim, a.s., nije slagao tri puta.” (Hadis prenosi Buharija, 200/7), a u drugom predanju od Buharije i Muslima stoji: “Nije slagao Ibrahim, neka je salavat i selam na njega, izuzev tri puta: Prvi put kad je rekao: ‘Ja ću se, evo, razboljeti’ i drugi put kad je rekao: ‘To je učinio onaj najveći među njima.’” Pa je dodao: “’I treći put kad je došao sa svojom ženom Sarom kod jednog od najvećih silnika koji je rekao: ‘Došao mi je čovjek sa jednom od najljepših žena pa pošaljite nekog da ga upita za nju.’ I upitali su Ibrahima, a.s.: ‘Ko ti je ta žena?’ A on je odgovorio:’Ona mi je sestra.’ Potom je Ibrahim otišao Sari i rekao joj: ‘Saro, nema na Zemlji većih vjernika osim mene i tebe. Pitali su za tebe pa sam im rekao da si moja sestra, a ti to nemoj poricati.’ Poslao je silnik po Saru, pa kad je došla, krenuo je svojom rukom prema njoj, a u tom momentu ruka mu se oduzela. Potom je zamolio Saru da zamoli Allaha za njeg te da će je osloboditi i da joj neće nauditi. Zatim je pokušao drugi put, pa se desilo isto ili još gore. Ponovo je zamolio za dovu Sarinu. Nakon što je to ona učinila i malo se povratila, pozvao je slugu i rekao mu: ‘Ti mi nisi doveo ženu nego šejtana’, i dao joj Hadžeru za slugu. Ona je došla Ibrahimu i zatekla ga kako stoji na kijamu na namazu. Kad ju je čuo, upitao je išaretom: ‘Šta se desilo?’ A ona je rekla: ‘Allah, dž.š., otklonio je kafirsku spletku i oslobodio me iz ruku razvratnika, a uz to mi je dao i sluškinju Hadžeru.’” (El-Feth, 201/7 i Muslim, 1840)

A ulema navodi: “Ono što se desilo u ova tri slučaja može običnom slušaocu izgledati kao laž, ali ako pažljivo razmotrimo vidjet ćemo da to u stvari i nije laž jer je riječ ‘sestra’ upotrijebljena u smislu ‘sestra u islamu’. Zbog toga je Resulullah, s.a.v.s ,skrenuo pažnju da ovo, u suštini, i ne spada u pokuđene laži.”

148 Tj. stvoren je sa riječju “budi” bez oca, za razliku od drugih sinova Ademovih, a.s., i neka je salavat na Merjemu.

149 Tj. njima pripadaju desna, a drugima ostala vrata.

150 El-Misraani su dvije strane vrata (štokovi).

151 Hedžer je grad u Bahrejnu.

152 Busra je poznati grad udaljen od Damaska tri dana hoda.

153 El-Feth, 10/10 i Muslim, 184.

154 El-Musned, 168/5.

155 Sahihul-Džami’ 108/6.

156 Bejd ili gajre što znači neki drugi.

157 Tj. petak.

158 El-Feth, 4/3 i Muslim, 585.

159 Muslim, 586.

160 Es-Sunen, 1434.

161 Sahihul-Džami’ 25/6.

162 Basira ili kaliha ili abisa, tj. namrštena, smrknuta.

163 Fakira ili helak ili šerr ili azab, tj. propast, zlo i patnja.

164 Muslim, 440.

165 Fezejjelna bejnehum ili ferrakna bejnehum, tj. razdvojit ćemo ih.

166 Mevbika ili muhliken, tj. pogibeljno meso, smrtonosno, a kaže se i da je to dolina u Džehennemu.

167 Tj. ostvarit će se Allahova prijetnja da će oni u nju pasti.

168 El-Feth, 81/17.

169 El-Musned, 58/3.

170 Sahihul-Džami’ 325/6.

171 Tj. u Džennet ili Džehennem.

172 Es-Sunen, 253/9.

173 Sahihul-Džami’ 148/6.

174 Tj. O čovječe, (a ful - fulan).
175 Tj. učinio sam te gospodinom nad drugima.
176 Tj. Uzet će četvrtinu plijena na koju su u džahilijetu imali pravo vladari, a kažu da znači ne umoriti se, ne unesrećiti se - a Allah najbolje zna.
177 Muslim, 2279.
178 El-Feth, 216/14 i Muslim, 2160.
179 El-Feth, 193/14 i Muslim, 225.
180 El-Feth, 255/17.
181 El-Musned, 425/2.
182 Es-Sunen, 200/1.
183 Sahihul-Džami' 352/2.
184 Kenefehu ili jesturuhu, tj. pokriti ga, prikriti, zaštititi.
185 El-Feth, 22/6 i Muslim, 2120.
186 El-Feth, 187/14 i Muslim, 1304.
187 El-Feth, 26/6.
188 Muslim, 1997.
189 Muslim, 1514.
190 Kiram ili sitr, tj. zavjesa.
191 Televvene, tj. lice mu je promijenilo boju od srdžbe.
192 Hetekehu ili džezebehu, tj. iščupati, strgnuti s određenog mjesta.
193 El-Feth, 131/13 i Muslim, 1667.
194 El-Feth, 508/12 i Muslim, 1669.
195 A dušu će mu dati Allah, dž.š., pa će on na robu trenirati kažnjavanje.
196 Muslim, 1671.
197 Muslim, 1990.
198 Jasbegu sabgaten ili jagmisu gamseten, tj. zagnjuren, uronjen.
199 Muslim, 2162.
200 Bi tilaiha - kaderiha, tj. u njenoj mjeri.
201 El-Musned, 208/3.
202 Sahihul-Džami' 311/6.
203 Sahihul-Džami' 366//6.
204 El-Musned, 213/2.
205 Es-Sunen, 107/10.
206 El-Mustedrek, 6/1.
207 El-hadisu essahiha, hadis 135.
208 Tudarrune: ovdje je na r teštid, a na taj je damma čime se želi dobiti na jačini, a znači da i vama nešto mimo vas smeta da vidite nešto; u blažoj formi znači: da li bi vam naškodilo da to vidite.
209 Gubberat je množina od gabir, tj. ostatak nečega.
210 Tj. mi smo se na dunjaluku od njih distancirali zbog toga što su se od pravog puta odmetnuli, a mi smo se u pokornosti Allahu, dž.š., učvrstili kako bi nam poteškoće otklonio .
211 El-Feth, 197/17.
212 Et tabek ili fakaruz zahri, tj. postat će od kičme jedan pršljen, ona će biti ravna poput ploče i neće zbog nje moći sedždu učiniti.
213 U Muslimovom predanju kaže se: "A On će upitati: 'A šta vi čekate?' Svaki ummet će slijediti ono što je obožavao, a oni će odgovoriti: "O naš Gospodaru, mi smo se od njih na dunjaluku odvojili iako smo od njih bili zavisni, nismo se sa njima družili.' A Allah će reći: 'Ja sam vaš Gospodar.' A oni će kazati: 'Utječemo se Allahu od tebe, mi Allahu ne pripisujemo druga' - i ponovili su to dva tri puta, sve dok neki od njih skoro da nisu promijenili mišljenje.

A On će upitati: ‘Postoji li između vas i njega neki znak raspoznavanja?’ A oni će odgovoriti: ‘Ima’, pa će im On otkriti Svoj znak, i neće niko od njih svojom voljom moći sedždu učiniti osim onih kojima to Allah dozvoli. A učinit će je svi oni koji su Ga obožavali i koji su Ga se bojali. Neće sedždu moći učiniti ostali jer će im kičma biti kao jedan pršljen, ukočena i kad pokušaju, na zatiljak će pasti. Pa kad podignu sa sedžde glavu, vidjet će da je Allah Svoj prvobitni lik uzeo i On će im reći: ‘Ja sam vaš Gospodar.’ A oni će reći: ‘Da, Ti si naš Gospodar.’” (Muslim, 168)

214 El-džisr - Es-Sunen, Sirat, tj. most, ćuprija
215 Medhadatun mezelletun. Oboje označava klizavo mjesto na kojem se ne može čvrsto stati.
216 El-hatatif i el-kelabib, tj. savijeno željezo, kuka, i sl.
217 El-hasekatu, tj. bodlje, trnje i sl.
218 Akifa, tj. kao ručka štita.
220 Kettarfi, tj. prolazit će brzinom treptaja, tj. dok kapak drugi očni kapak prekrije.
221 Tri će vrste ljudi biti od onih koji prelaze Sirat-ćupriju: jedni će bez posljedica preći, drugi će biti zagrebani, ali će preći i treći koji će pasti u vatru i nagomilati se u njoj.
222 Tj. koji su bili neposlušni, pa su pali u vatru.
223 Imtehašu ili ihtereku, tj. izgorjeli, ugljenisani.
224 Hamilussejli to je ono što poplava nanese od gline i sl.
225 El-Feth, 198/17 i Muslim, 167
226 Tavagitu je množina od tagut, a znači sve ono što se obožava osim Allaha, dž.š.
227 Tj. pružit će se ćuprija preko Džehennema.
228 Es-Sunen: sa’dan je zaobljena biljka sična noktima, sa svih strana obrasla kukastim bodljama.
229 El -muvbek - el-muhlek, tj. bit će uništen, propao.
230 El-muhardel-znači bit će zakačen kukama.
231 Kašebeni - semmeni, azani, ehlekni, tj. truje me, škodi mi, uništava me, guši me
232 Zekauha, tj. njen plamen i njena žestina.
233 El-Feth, 241/14 i Muslim, 163.
234 El-Džebban vel džebbana dvije su pustinje nazvane tako po kaburovima koji se tu nalaze.
235 To je Hasan el-Basri, neka mu se Allah smiluje.
236 Hijhi je izraz kad hoćeš da neko nastavi pripovijedanje.
237 Džemijun, tj. skup najjačih poznavalaca hadisa.
238 Tj. moje moći, Moje veličine i Moga ponosa.
239 El-Feth, 252/17 i Muslim, 182.
240 El-Feth, 228/17 i Muslim, 189.
241 Tj. da to izgovori svojom voljom.
242 El-Feth, 238/14.
243 El-Feth, 238/14.
244 Dabair, tj. razasute gomile.
245 Hamilussejli, tj. ono što nanese bujica, humus, mulj i u njemu sjemenke brzo proklijaju.
246 Muslim, 172.
247 Šerhu Muslim, 38/3
248 Tj. oni su imali namjeru iskriviti Allahovu vjeru kako je niko ne bi slijedio, a to su radili sijući sumnju i sl.
249 Hidžaben - hadžizen tj. bedem, zapreka, prepreka.
250 El-A’raf je kako kažu ograda ali i brdo između Dženneta i Vatre ili nešto treće, A Allah najbolje zna.

251 Tj. prepoznavat će se stanovnici Dženneta po svijetlim a stanovnici Vatre po crnim licima.
252 El-Mustedrek, 320/2.
253 Tefsir, Ibn-Kesir, 171/3.
254 El-Feth, 190/14.
255 Tj. prezirani, potcjenjivani, bijedni i jadni u očima silnih.
256 El-Feth, 219/10 i Musim, 2187.
257 Burrizet - uzhiret, tj. pojavit će se.
258 Tj. bačeni jedan na drugog.
259 Musrihikum, tj. koristit će vam, spasiti vas, izbaviti vas.
260 El-Feth, 237/14.
261 El-Feth, 209/14 i Muslim, 2189.
262 Muslim, 2188.
263 La jufetteru - la luhaffifu, tj. neće se ublažiti, neće se umanjiti, neće se olakšati, a "mublisun"znači bespovratno lišeni svakog dobra.
264 Lijakdi alejna, tj. neka uzme naše duše.
265 Tj. za dunjalučkog života su trebali uzeti pouku.
266 El-Mustedrek, 605/4.
267 Sahihul-Džami'188/2.
268 Tj. kada pomremo, da li je moguće da budemo ponovo poroživljeni.
269 Mukarrenin, tj privezani jedni za druge.
270 Tj. njihova je odjeća od katrana a on dobro gori.
272 El-muhl, tj. ono što je od željeza ili mjedi, a kaže se da je ključali katran ili izuzetno gusto ulje, a Allah najbolje zna.
273 El-hamim, tj. ključala voda.
274 Grubo vučen ili guran u leđa.
275 Sevail džehim, tj. sredina Džehennema.
276 Bihi temterun ili bihi teškun, tj. vi u to sumnjate.
277 A to je zbog njihovog poricanja Vatre. Rečeno je: Vaš drug će vas obavijestiti da je drvo u vatri a vatra spaljuje drvo."
278 Ševben, tj. mezidžen, a znači pomiješan sa ključalom vodom. Kaže se: "Bit će im pomiješana ključala voda sa sukrvicom i gnojem i to će piti."
279 Juhreun - juhervilun, tj. požuriti, brzati, hitati.
280 Es-Sunen, 54/10.
281 El-Miškat,105/3.
282 Es-Sunen, sadid, tj. gnoj i sukrvica.
283 Jetedžerreuhu, tj. piće silom, prinudno.
284 El-mekamiu, tj. bičevi izrađeni od željeza čije su vršice povijene.
285 Elaktab i elaksab - el ema', tj. crijeva.
286 El-Feth, 144/7 i Muslim, 2291.
287 Muslim, 2184.
288 Muslim, 2278.
289 Ešširak ili essejr, tj. remen kojim se veže obuća.
290 El-mirdželi ili el-kidr, tj. lonac, kotao.
291 Muslim, 196.
292 El-hudžza tj. pojas, struk, kuk, bok.
293 Et-turkuva, tj. ključna kost.
294 Muslim, 2185.
295 El-Feth, 143/7 i Muslim, 2184.

296 Muslim, 2189.
297 El-Feth, 214/14 i Muslim, 2190.
298 Es-Sunen, 47/10.
299 El-Miškat, 103/3.
300 El-Džedd ili el-ganijj, tj. bogataš.
301 El-Feth, 209/14 i Muslim, 2096.
302 Tuhberun ili teteneamun ili tesadun, tj. koji su radosni, koji su sretni, koji uživaju.
303 Muslim, 188.
304 Durijjun, tj. blistava zvijezda koja jako blista.
305 La jetegavvetun ili la jeteberrezun, tj. ne obavljaju nuždu.
306 La jemtehatun, tj. ne usekavaju se i ne hrču.
307 Errešh, kapljica znoja na tijelu.
308 El-ulluva, tj. indijsko drvo koje se koristi za kađenje.
309 El-Feth, 175/7 i Muslim, 2179.
310 El-Feth, 206/14 i Muslim, 198.
311 Er-ruhejt je deminutiv od riječi reht i iznači grupa do deset ljudi.
312 Essevad, tj. grupa, skupina.
313 Hada ili tekelleme, tj. govoriti, razgovarati.
314 El-istirkau, tj. traženje lijeka u zapisima.
315 Ettetajjur ili ettešaum, tj. praznovjerje.
316 Ulema se razišla oko značenja ovog hadisa pa imam Abdullah El-Me'zeri kaže: "Jedan dio uleme poziva se na ovaj hadis i kaže da je liječenje mekruh. Za razliku od njih, većina uleme poziva se na ono što je u mnogobrojnim hadisima naveo Resulullah, s.a.v.s., o koristi lijekova i plodova kao što je ćurukat, kar (kust), gorki biljni sok i slično. A da je Resulullah, s.a.v.s., liječio, znamo iz onoga što je prenijela Aiša, r.a., kad navodi da je Resulullah, s.a.v.s., često liječio samog sebe i da je upotrebljavao i rukju (odučavanje), a i po hadisu u kom se navodi da su neki od ashaba za liječenje odučavanjem uzimali naknadu. Insistiranje na ovome što je navedeno može prouzročiti da ljudi počnu vjerovati kako lijekovi sami po sebi liječe i da se prestanu oslanjati na Allaha, dž.š. A Ebu-Sulejman el-Hatabi i drugi smatraju da se hadisom željelo reći kako treba ostaviti liječenje i osloniti se na Allaha, dž.š., i biti zadovoljan Njegovom odredbom i kušnjom. El-Hatabi smatra da se u ovome ogleda najviši stupanj imana. Kadija I'jad sažeo je raspravu tvrdeći da se hadis mora prihvatiti i tumačiti onako kako je dat." (Šerhu Muslim)
317 El-Feth, 198/14 i Muslim,199.
318 Ehazatihim, tj. ono što su uzeli od počasti svoga Gospodara i do čega su došli.
319 Eredtu-ihtartu-istafejtu, tj. odabrao sam.
320 Muslim, 176.
321 El-Feth, 131/7 i Muslim, 2174.
322 Udaljenost od Meke do Hadžera je 1160 kilometara, a udaljenost od Meke do Busre je otprilike 1250 kilometara.
323 El-Feth, 13/5 i Muslim, 712.
324 El-Feth, 26/8.
325 El-Feth, 13/5 i Muslim, 808.
326 El-Feth, 351/6.
327 El-Musned, 192/2
328 Sahihul-Džami' 349/6.
329 El-gabir, tj. koja zalazi prema zapadu.
330 El-Feth, 137/7 i Muslim, 2177.
331 Essahfa u množini glasi essihaf, tj. široka posuda.
332 Mevduna ili mensudža, tj. izatkan, satkan, protkan zlatom.
333 Tj. vino iz izvora tekućeg.

334 Tj. neće im glave pucati od bolova i umovi im se neće mutiti.
335 Tj. koji neće imati bodlje.
336 Ettalh je ogromno drvo u Hidžazu, a to je množina od riječi talha, kažu da je to banana, a Allah najbolje zna; Mendud - nagomilani plodovi.
337 Tj. visoke, mehke i ugodne.
338 Tj. drage svojim muževima.
339 Tj. istog dana rođeni.
340 Tj. skupina od prijašnjih i skupina od kasnijih.
341 Ettedžešuu, tj. disanje stomaka kod napunjenosti.
342 Muslim, 2180.
343 El-Feth,248/10 i Muslim, 2182.
344 El-dženabizu - el-kibab - el-hijam, tj. svod, kupola, šator.
345 El-Feth, 185/7 i Muslim, 149.
346 El-Feth, 206/17 i Muslim, 163.
347 Tadmirul-feres, tj. konj posebno tovljen četrdeset dana.
348 El-Feth, 215/14 i Muslim, 2176.
349 Es-Sunen, 3/10.
350 Sahihul-Džami' 150/5.
351 Muslim, 2178.
352 Tj. a zar da budem na tebe ljubomoran, o Božiji poslaniče.
353 El-Feth, 75/16 i Muslim, 1862.
354 Essundus, tj. odjeća poput košulje od tanke i nježne pređe; istebrek, tj. teški svileni brokat koji sija, a Allah najbolje zna.
355 Tj. lijepa li doma, mjesta ili odmorišta.
356 El-maul asin, tj. ustajala, smrdljiva voda, El-mau gajru asin, tj. tekuća voda.
357 El-Musned, 103/3.
358 Sahihul-Džami' 141/3.
359 El-Feth, 362/10.
360 Tj. čedne, koje neće nikoga gledati osim svojih muževa.
361 Tj. nježne kao jaja sa kojih je skinuta ljuska.
362 Tj. zadržane u šatorima od bisera bez žudnje za drugim muškarcima.
363 Tj. nema im ni kraja ni ograničenja, niti završetka.
364 El-gadve je od el guduvv, tj. izlazak (akcija) u bilo kom vaktu između zore i podneva a Er-revha je od er revah, tj. izlazak (akcija) u bilo kom vaktu između podneva i zalaska sunca.
365 Tj. njegova dužina, a kaže se da je to prostor između luka i hvatišta luka.
366 El-Feth, 355/6.
367 Es-Sunen, 10/10.
368 El-Miškat, 90/3.
369 Sahihul-Džami' 48/2.
370 Ovim se aludira na spolne odnose.
371 El-Hadisu Es-Sunen, sahiha, hadis 367.
372 El-Feth, 212/14 i Muslim, 2176.
373 Muslim, 2182.
374 Muslim, 2181.
375 Es-Sunen, 334/2.
376 El-Miškat, 90/3.
377 Muslim, 163.
378 Muslim, 163.
379 El-Feth, 102/14.
380 Muslim, 2102.

IZVORI

1. Kur'ani-Kerim
2. Ahkamul-dženaiz, Muhammed Nasiruddin El-Elbani, Bejrut, 1388. hidžretska, 1969. godina.
3. El-Ehadisu es-sahiha, Muhammed Nasiruddin El-Elbani, Tabatu, El-mekteb El-islamij.
4. Et-Tergib ve terhib, Ebu-Muhammed Zekijuddin Abdulazim bin Abdil- Kavijj el-Munziri, Kairo, 1379. hidžretska, 1960. godina.
5. Eru ruh, Ebu-Abdillah Šemsudin bin Kajjim el-Dževzi, Bejrut, 1395. hidžretska, 1975. godina.
6. El-Mustedrek, Ebu-Abdillah Muhammed bin Abdillah el-Hakim en-Neisaburi, Rijad.
7. Tefsir Ibn-Kesir, Bejrut, 1389. hidžretska, 1975. godina.
8. Sunen Ibn-Madždže Ebu-Abdillah Muhammed bin Jezid el-Kazvini, Kairo, 1372. hidžretska, 1952. godina.
9. Sunen Ebu-Davud Sulejman bin el-Ešas es Sidžistani el-Ezdi Tabatu daril-fikr.
10. Sunenu Daremi, Ebu-Muhammed Abdillah bin Abdirrahman bin el-Fadl bin Behram ed-Darimi, Tab'a daru ihjai es sunneti en nebevijjeti.
11. Sahihul-Džami' es sagir, Dželaluddin Abdurrahman bin Ebu-Bekr es-Sujuti, Tahkikul Albani, 1388. hidžretska, 1969. godina.
12. Sahihu Muslim,Ebu-Husejn Muslim bin el-Hadždžadž el Kaširi en-Neisaburi, Kairo, 1374. hidžretska, 1955. godina.
13. Sahihu Muslim bi šerhi en-Nevevi, Kairo, Tab'a El-mekteba el-Misrija ve mektebetuha.
14. Aridatul Ahvezi bi šerh sahihi Et-Tirmizi, Bejrut, Tab'a darul Ilm lil džemi'.
15. Fethul Bari bi šeril Buhari, Kairo, 1378. hidžretska, 1959. godina.
16. Musned El-Imam Ahmed bin Hanbel, Bejrut, 1389. hidžretska, 1969. godina.
17. Miškatul-Measbih Velijjuddin Muhammed bin Abdillah el-Hatib el-Umri et-Tebrizi, Damask, 1380. hidžretska, 1961. godina.

SADRŽAJ